

JAARLIJKS FINANCIËEL VERSLAG **2017**
FLUXYS

Jaarlijks financieel verslag 2017
Fluxys

8e boekjaar

Verslagen aan de gewone algemene vergadering van 8 mei 2018

In overeenstemming met het Wetboek van Vennootschappen heeft de raad van bestuur de eer u het jaarverslag voor het boekjaar 2017 van uw vennootschap en de groep voor te stellen en u de jaarrekening afgesloten op 31 december 2017 ter goedkeuring voor te leggen.

Belangrijke gebeurtenissen na het einde van het boekjaar:

- Fluxys en Snam enige aandeelhouders in Interconnector-leiding, p. 42;
- Fluxys heeft in de haven van Antwerpen de concessie overgenomen om LNG als alternatieve brandstof ter beschikking te stellen van de scheepvaart, p. 55;
- Fluxys zet samenwerking op rond de ontwikkeling van een power-to-gas-installatie op industriële schaal in België, p. 57.

Verklaring over het boekjaar afgesloten op 31 december 2017

Ik, Pascal De Buck, gedelegeerd bestuurder en CEO, verklaar dat voor zover mij bekend:

- de financiële staten van Fluxys, opgesteld conform de geldende boekhoudnormen, een getrouw beeld geven van het patrimonium, de financiële situatie en de resultaten van de onderneming en de ondernemingen die in de consolidatie zijn opgenomen;
- het jaarverslag een getrouwe uiteenzetting bevat over de evolutie van de zaken, de resultaten en de situatie van de onderneming en de ondernemingen die in de consolidatie zijn opgenomen, evenals een beschrijving van de voornaamste risico's en onzekerheden waaraan ze worden blootgesteld.

Brussel, 28 maart 2018

Pascal De Buck
Gedelegeerd bestuurder en CEO

- » **Belangrijke verschuivingen in de flexibiliteitsleveringen op de Noordwest-Europese markt: Fluxys-infrastructuur speelt sleutelrol**
  - >> p. 42

- » **LNG-terminal Duinkerke in gebruik**
  - >> p. 48

- » **Tweede steiger op LNG-terminal Zeebrugge: grote stap in de ontwikkeling van LNG als scheepsbrandstof**
  - >> p. 54

- » **Fluxys partner in EUGAL-leidingproject**
  - >> p. 52

- » **Trans Adriatic Pipeline schiet goed op**
  - >> p. 49

- » **Alpine reverse flow project op schema**
  - >> p. 50

Inhoud

I. JAARVERSLAG	11
Woord vooraf	11
1. Fluxys in een notendop	15
Gasinfrastructuurbedrijf	15
Visie en missie	17
Onze waarden	19
Aandeelhouders en structuur van de Fluxys-groep op 28 maart 2018	20
Ondernemingen van de Fluxys-groep op 28 maart 2018	22
Samenstelling van de bestuursorganen op 28 maart 2018	23
2. Gas en gasinfrastructuur: cruciaal voor de energietoekomst	25
De energietransitie: 3 basisuitdagingen	25
Klimaatverandering en luchtkwaliteit: vandaag aardgas, morgen groen gas	26
Bevoorradingszekerheid: gas en gasinfrastructuur bieden oplossing voor de variabiliteit van de hernieuwbare stroomproductie	30
Gas en gasinfrastructuur zijn nodig om het toekomstige energiesysteem competitief te houden	30
3. Krachtlijnen financiële situatie	32
3.1. Financiële kerncijfers 2017 (geconsolideerd)	32
3.2. Fluxys NV – Resultaten 2017 (geconsolideerd)	34
3.3. Fluxys NV – Resultaten 2017 (volgens Belgische normen)	37
3.4. Vooruitzichten 2018	37
4. Marktcontext en ontwikkeling van de activiteiten	39
4.1. Vervoer	39
Vraag- en aanboddynamiek op de aardgasmarkt	39
Vervoerscapaciteit: verschuiving naar kortetermijnmarkt	40
Focus op competitieve tarieven	41
Capaciteitsverkoop op peil	41
Gasstromen: Fluxys-infrastructuur reageert soepel op verschuiving in flexibiliteitsleveringen	42
Fluxys en Snam enige aandeelhouders in Interconnector-leiding	42
Langdurig onderhoud op TENP-infrastructuur	43
België/Frankrijk: eerste virtuele interconnectiepunt in Noordwest-Europa.	43

Belgische gashandel gaat door op positief elan	44
Omschakeling van laagcalorisch naar hoogcalorisch aardgas	45
4.2. Opslag	46
Marktomstandigheden voor opslag in Europa blijven moeilijk	46
4.3. LNG-terminalling	47
LNG-invoer Europa neemt toe	47
LNG-terminal Zeebrugge: kleinschalige LNG-activiteit volop in beweging	47
LNG-terminal Duinkerke in gebruik	48
5. Projecten om nieuwe bronnen of aanvoerroutes voor Europa te ontsluiten	49
Aanleg Trans Adriatic Pipeline schiet goed op	49
Alpine Reverse Flow Project op schema	50
Fluxys partner in het EUGAL-leidingproject	52
LNG-terminal Zeebrugge: overslagrol voor andere LNG-markten	52
6. Inzetten op innovatie	53
6.1. Aardgas als brandstof voor vervoer: op diverse fronten actief	53
CNG-voertuigen in België in de lift	54
Tweede steiger op LNG-terminal Zeebrugge grote stap in de ontwikkeling van LNG als scheepsbrandstof	54
Tweede laadstation voor LNG-tankwagens op LNG-terminal Zeebrugge	55
LNG-bunkeroplossingen voor de haven van Antwerpen	55
Ook LNG-terminal Duinkerke ontwikkelt kleinschalig LNG	55
LNG-bunkerinstallatie in aanbouw in Gotenburg	56
6.2. Investeren in innovatieve gastehnologie	56
6.3. Power-to-gas	57
7. Ontwikkeling buiten Europa	58
8. Mensen: onze kracht in verandering	59
9. Onderzoek en ontwikkeling	61
10. Voornaamste risico's, onzekerheden en opportuniteiten	63
10.1. Interne controle- en risicobeheersystemen	63
10.2. Overzicht van de belangrijkste risico's	65
11. Corporate Governance	69
11.1. Kader	69
11.2. Samenstelling raad van bestuur	69

11.3. Presentiegeld	69
11.4. Commissaris	70
II. Geconsolideerde financiële staten volgens IFRS	73
1. Algemene inlichtingen over de vennootschap	73
2. Geconsolideerde financiële staten van de groep Fluxys volgens IFRS	74
2.1. Geconsolideerde balans	74
2.2. Geconsolideerde winst- en verliesrekening	76
2.3. Geconsolideerd overzicht van het totaalresultaat	77
2.4. Geconsolideerd mutatieoverzicht van het eigen vermogen	78
2.5. Geconsolideerd kasstroomoverzicht (indirecte methode)	80
3. Toelichtingen	83
Toelichting 1a. Aandeelhouderschap en kapitaalverhogingen	83
Toelichting 1b. Verklaring van overeenstemming met IFRS	83
Toelichting 1c. Oordeelsvorming en gebruik van inschattingen	83
Toelichting 1d. Datum van vrijgave voor bekendmaking	85
Toelichting 1e. Wijzigingen of aanvullingen op boekhoudkundige principes	85
Toelichting 1f. Toepassing van nieuwe boekhoudkundige principes of herziene IFRS-normen	85
Toelichting 2. Boekhoudkundige grondslagen en methoden	88
Toelichting 3. Deelnemingen	106
Toelichting 4. Winst-en verliesrekening en operationele segmenten	117
Toelichting 4.1. Bedrijfsopbrengsten	120
Toelichting 4.2. Overige bedrijfsopbrengsten	121
Toelichting 4.3. Bedrijfskosten	121
Toelichting 4.4. Financiële opbrengsten	127
Toelichting 4.5. Financiële lasten en reële waardeschommelingen van financiële instrumenten	128
Toelichting 4.6. Resultaat van ondernemingen opgenomen volgens vermogensmutatiemethode	129
Toelichting 4.7. Winstbelastingen	130
Toelichting 4.8. Winst (verlies) van het boekjaar	133
Toelichting 5. Gesegmenteerde balans	134
Toelichting 5.1. Materiële vaste activa	136
Toelichting 5.2. Immateriële vaste activa	142
Toelichting 5.3. Goodwill	145
Toelichting 5.4. Deelnemingen geboekt volgens de vermogensmutatiemethode	146
Toelichting 5.5. Overige financiële vaste activa	147
Toelichting 5.6. Langlopende leningen, vorderingen en overige activa	148

Toelichting 5.7. Voorraden	150
Toelichting 5.8. Handelsvorderingen en overige vorderingen	151
Toelichting 5.9. Geldbeleggingen, geldmiddelen en kasequivalenten	152
Toelichting 5.10. Overige vlottende activa	153
Toelichting 5.11. Eigen vermogen	154
Toelichting 5.12. Rentedragende verplichtingen	156
Toelichting 5.13. Voorzieningen	162
Toelichting 5.14. Voorzieningen voor personeelsbeloningen	166
Toelichting 5.15. Uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen	177
Toelichting 5.16. Kortlopende handelsschulden en overige schulden	178
Toelichting 6. Financiële instrumenten	179
Toelichting 7. Voorwaardelijke activa en passiva – rechten en verbintenissen van de groep	189
Toelichting 8. Verbonden partijen	193
Toelichting 9. Vergoeding aan de bestuurders en de managers	197
Toelichting 10. Gebeurtenissen na balansdatum	197
4. Verslag van de commissaris aan de algemene vergadering van Fluxys NV over de geconsolideerde financiële staten afgesloten op 31 december 2017	198
III. Statutaire jaarrekening van Fluxys NV volgens de Belgische normen	205
1. Balans	206
2. Winst- en verliesrekening	208
3. Resultaatverwerking	209
4. Overzicht van het kapitaal per einde boekjaar	210
5. Belastingen op het resultaat	211
6. Sociale balans	212
6.1. Staat van de tewerkgestelde personen	212
6.2. Tabel van het personeelsverloop tijdens het boekjaar	215
6.3. Inlichtingen over de opleidingen voor de werknemers tijdens het boekjaar	216
Verklarende woordenlijst	217

I. JAARVERSLAG

Woord vooraf

“Gepassioneerde teams die zich voluit hebben ingezet voor een proactieve aanpak, betrouwbare infrastructuur en diensten, competitieve tarieven en tevreden klanten: dat is de mix waarmee Fluxys van 2017 opnieuw een succesvol jaar heeft gemaakt. Tegelijk heeft de onderneming vooruitgekeken en vanuit een verscherpte visie en missie de bakens uitgezet voor een gezonde groei in de toekomst.”

Visie en missie aangescherpt

De Fluxys-groep heeft in 2017 zijn visie en missie tegen het licht gehouden van twee fundamentele wendingen die de energiewereld neemt. Ten eerste is er het klimaatbeleid dat de lijnen uitzet voor een krachtige evolutie naar een koolstofarme samenleving met doorgedreven energie-efficiëntie en hernieuwbare energie die verder aan belang toeneemt. Daarnaast zijn er de vooruitzichten voor de aardgasvraag. In Europa zijn de verwachtingen veeleer stabiel, wellicht met regio's die de vraag zullen zien stijgen maar ook regio's die een daling zullen kennen. Buiten Europa daarentegen zien de meeste regio's de vraagvooruitzichten in stijgende lijn gaan.

Op beide evoluties geven we in de aangescherpte visie en missie van Fluxys een klaar en duidelijk antwoord. Zo maken de troeven van gas en gasinfrastructuur dat ze een integraal deel vormen van de oplossingen voor een koolstofarme economie en een betere luchtkwaliteit. En wat de vooruitzichten van de aardgasvraag betreft, blijft Europa onze kernmarkt maar richten we onze blik ook daarbuiten.

Commercieel en operationeel een sterk jaar

In een markt voor gasinfrastructuurcapaciteit in Europa die in toenemende mate een kortetermijnmarkt wordt, heeft Fluxys commercieel en operationeel in 2017 een sterk jaar neergezet. Dankzij een klantgedreven aanpak en een volgehouden focus op competitieve tarieven hebben de bedrijven van de Fluxys-groep succesvol kunnen inspelen op de diverse capaciteitsvraag die voortvloeide uit de prijsverschillen op de gashandelsplaatsen. Bovendien ging de LNG-terminal in Duinkerke in gebruik en startten ook de langetermijncontracten voor de verbinding Duinkerke-Zeebrugge.

Tegelijk is volle aandacht gegaan naar de investeringsprojecten van de groep: de aanleg van de TAP-leiding in Griekenland, Albanië en Italië, de 5de tank op de LNG-terminal in Zeebrugge en het Reverse Flow-project in Zwitserland en Duitsland zijn op tempo gebleven. Daar bovenop is Fluxys ook partner geworden in het Eugal-leidingproject in Duitsland, waarmee we in lijn met onze verscherpte visie en missie onze aanwezigheid in de nieuwe bevoorradingscorridors voor Europa hebben versterkt.

Belangrijke investeringen in nieuwe capaciteit maar stabiel dividend

De activiteiten van de groep zorgden in 2017 voor een omzet en een operationele cashflow die stabiel bleven in vergelijking met het jaar voordien. De investeringen stegen en gingen in belangrijke mate naar projecten voor nieuwe capaciteit die later in gebruik wordt genomen en pas in de toekomst inkomsten zal genereren. Niettemin stelt Fluxys een dividend voor dat stabiel is ten opzichte van het vorige boekjaar.

Europa is onze kernmarkt maar we richten onze blik ook buiten Europa

Een van de kernpunten in onze aangescherpte visie en missie is dat Europa nog bijkomende bevoorradingscapaciteit nodig heeft, ook als de aardgasvraag in Europa op termijn zou stagneren of dalen. De aardgasproductie in Europa blijft immers afnemen en het Europese beleid wil de bevoorradingsbronnen diversifiëren terwijl producenten diversifiëring zoeken in hun aanvoerroutes. Fluxys houdt daarom krachtig zijn strategie aan om aanwezig te zijn in de nieuwe bevoorradingscorridors die zich naar Europa ontwikkelen.

Tegelijk verruimen we ons blikveld buiten Europa waar veel regio's een sterke stijging van de aardgasvraag verwachten. Vandaag is Fluxys in Europa een referentiepartner voor gasinfrastructuurprojecten en we willen die rol ook op de markten daarbuiten ontwikkelen.

Gas en gasinfrastructuur integraal deel van de oplossingen voor de toekomst

In het licht van het Europese klimaat- en luchtkwaliteitsbeleid ziet Fluxys vandaag en ook op lange termijn een centrale rol voor gas en gasinfrastructuur. Aardgas heeft immers het beste emissieprofiel onder de fossiele brandstoffen. Overschakelen op aardgas voor verwarming, vervoer en in de industrie brengt daardoor onmiddellijk een verlaging mee van zowel de koolstofuitstoot als de emissie van fijn stof en andere stoffen met een impact op de luchtkwaliteit. En de koolstofuitstoot kan verder naar omlaag naarmate we op termijn meer en meer groen gas in de infrastructuur kunnen doen instromen.

Gas, gasinfrastructuur en gastecnologie hebben ook fundamentele troeven voor het energiesysteem in zijn geheel. Ten eerste geven ze hernieuwbare energie de mogelijkheid om zich te integreren en verder te ontwikkelen in het energiesysteem. Elektriciteitscentrales op aardgas bieden door hun flexibiliteit immers de nodige back-up voor de variabele productie met wind en zon. Tegelijk kunnen ze ook vollast-capaciteit leveren ter vervanging van kerncentrales of centrales op steenkool of bruinkool die uit gebruik worden genomen. Ten tweede kan de energie van overschotten groene stroom die bijvoorbeeld via power-to-gas technologie in gas wordt omgezet kostenefficiënt in grote hoeveelheden worden vervoerd en in de bestaande gasopslaginfrastructuur in buffer worden gehouden. En ten derde zijn gas en gasinfrastructuur bijzonder kostenefficiënt voor toepassingen waar een hoog energievermogen moet worden geleverd, voor verwarming bijvoorbeeld, of voor industriële toepassingen die hoge temperaturen vragen. Die fundamentele rol van gas en gasinfrastructuur in een duurzaam, leveringszeker en betaalbaar energiesysteem is in 2017 de rode draad geweest die Fluxys op diverse fora en bij een waaier van stakeholders in België en daarbuiten heeft aangedragen.

Om gestalte te geven aan die duurzame toekomst blijft Fluxys resoluut gaan voor de verdere ontwikkeling van infrastructuur voor gas als alternatieve brandstof in vervoer en voor de ondersteuning van innovatieve gastoeepassingen. Fluxys is in dat kader trouwens recent actief geworden in de LNG-bevoorradingsketen voor schepen in de haven van Antwerpen. Bovendien verruimen we ons blikveld naar de instroom van groen gas en heeft de onderneming recent een samenwerking opgezet rond de ontwikkeling van een power-to-gas-installatie op industriële schaal in België.

Pascal De Buck
Gedelegeerd bestuurder en CEO

Daniel Termont
Voorzitter van de raad van bestuur

1. Fluxys in een notendop

Gasinfrastructuurbedrijf

Onafhankelijke onderneming. Fluxys is een gasinfrastructuurbedrijf en staat in voor de ontwikkeling, financiering, bouw, exploitatie en onderhoud van gasinfrastructuur. De onderneming is een belangrijke operator in de internationale doorvoer van aardgas en biedt een combinatie van aardgasvervoer, aardgasopslag en terminalling van vloeibaar aardgas (LNG).

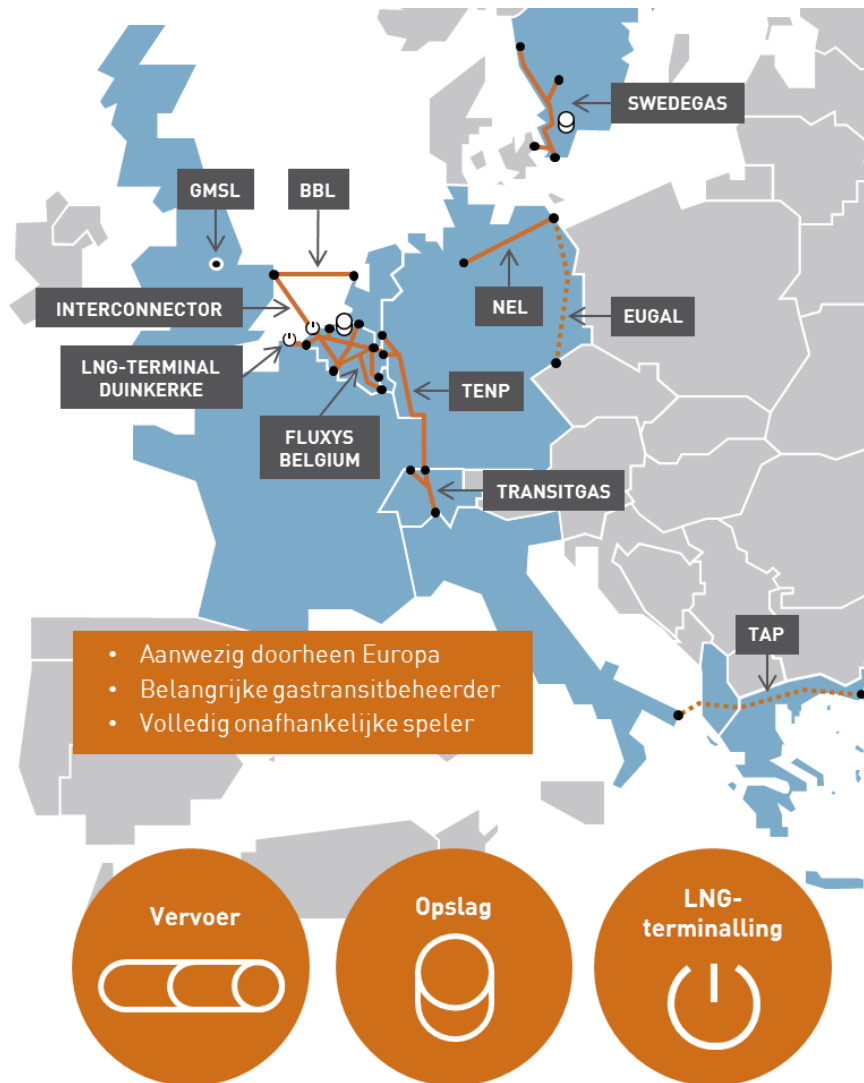
Als onafhankelijke onderneming heeft Fluxys geen belangen in de productie of de verkoop van energie. De inkomsten van de onderneming vloeien voort uit de verkoop van capaciteit in infrastructuur of gerelateerde diensten.

Actief in het midstream-segment. Fluxys is actief in het zogenoemde midstream-segment van de aardgasketen, het segment van het vervoer van aardgas per pijpleiding op hoge druk, de opslag van aardgas en de overslag van vloeibaar aardgas (LNG). We vormen de schakel tussen:

- enerzijds aardgasproducenten die over heel de wereld actief zijn in de exploratie en winning van aardgas en de productie van vloeibaar aardgas (LNG), groothandelaars en traders van aardgas,
- anderzijds leveranciers die aardgas verkopen aan eindverbruikers en de distributienetbeheerders die het aardgas op lage druk tot bij de huishoudens en de KMO's brengen.

Aanwezig doorheen Europa. Fluxys is eigenaar van de leidingen en installaties voor opslag en LNG-terminalling in België en is partner in een LNG-bunkerschip met Zeebrugge als thuishaven, in de LNG-terminal in Duinkerke, de Interconnector- en BBL-leidingen die het Verenigd Koninkrijk verbinden met het Europese vasteland, de NEL- en TENP-leidingen en het EUGAL-leidingproject in Duitsland, de Transitgas-leiding in Zwitserland, de Swedegas-infrastructuur in Zweden en de TAP-leiding in aanbouw van Turkije naar Italië om gas uit Azerbeidzjan en mogelijk ook andere bronnen naar Europa te vervoeren.

Visie en missie

Fluxys, de referentie als wereldwijde partner in gasinfrastructuur

Fluxys wil als **gasinfrastructuurbedrijf** groeien via partnerschappen met andere partijen in de gaswaardeketen. Zo zal Europa nog bijkomende bevoorradingscapaciteit nodig hebben, ook als de aardgasvraag op termijn zou stagneren of dalen. De aardgasproductie in Europa blijft immers afnemen en het Europese beleid wil de bevoorradingsbronnen diversifiëren terwijl producenten diversifiëring zoeken in hun aanvoerroutes. Tegen die achtergrond willen we de **referentiepartner zijn van stakeholders in de nieuwe bevoorradingscorridors die zich naar Europa zullen ontwikkelen.**

We verruimen onze blik naar andere gassen naast aardgas. In lijn met onze kijk op het toekomstige energiesysteem willen we een **diepgaand partnerschap tot stand brengen tussen aardgas, groen gas en andere hernieuwbare energiebronnen in de transitie naar een koolstofarme economie.**

Hoewel de blik van Fluxys in de eerste plaats gericht is op zijn Europese kernmarkt, wil de onderneming zijn groei ook stimuleren door zijn geografisch gezichtsveld te verruimen. Veel regio's buiten Europa verwachten een sterke stijging van de aardgasvraag en er worden talrijke projecten voorgesteld door partijen die willen samenwerken met ervaren partners. We willen inspelen op die belangstelling en ons ontwikkelen tot een **voorkeursinfrastructuurpartner van investeerders in gasinfrastructuurprojecten of geïntegreerde gasprojecten buiten Europa**, met de focus op LNG. Dankzij die ontwikkeling kunnen we onze Belgische expertise in LNG-infrastructuur niet alleen Europees maar ook wereldwijd inzetten.

MISSIE

Als onafhankelijke partner in gasinfrastructuur draagt Fluxys bij tot een duurzame energietoekomst en onze gepassioneerde teams zorgen voor een betrouwbare en betaalbare instroom van energie naar de markt

Een samenleving die wil bloeien, heeft nood aan een betrouwbare instroom van energie. En als we rekening willen houden met de klimaatuitdaging en de socio-economische imperatieven moet die energie zowel duurzaam als betaalbaar zijn.

Als gasinfrastructuurbedrijf is Fluxys een centrale partner om in die behoefte te voorzien: **onze kernactiviteit is zorgen voor een betrouwbare en betaalbare instroom van energie naar de markt** en met onze infrastructuur bieden we de capaciteit om gas te doen **meebouwen aan het energiesysteem van vandaag en morgen**.

- **Gasinfrastructuur heeft het voordeel uiterst flexibel en kostenefficiënt te zijn.** Daarom zijn gas en gasinfrastructuur de echte partners van hernieuwbare energiebronnen: ze zorgen ervoor dat hernieuwbare energiebronnen een grotere rol kunnen opnemen op weg naar een koolstofarme wereld.
- **Aardgas** is vandaag en morgen een **betaalbare energiebron met het beste emissieprofiel van alle fossiele brandstoffen**.
- We geven de duurzame energietoekomst tevens vorm door de schouder te zetten onder **innovatieve gastoeepassingen en de ontwikkeling van groen gas** (biomethaan, synthetisch methaan of groen waterstof uit power-to-gas). Als bijkomende hernieuwbare energiebron ter aanvulling van aardgas helpt groen gas mee om de klimaatdoelstellingen te realiseren.

We hebben belangrijke troeven in handen om onze maatschappelijke rol waar te maken. **Onze ervaren en gepassioneerde teams zijn onze eerste troef**: zij zijn de bron van de inzet en de creativiteit die we nodig hebben om succesvol te zijn in de energiewereld die voortdurend verandert. Onze **onafhankelijkheid** is onze tweede troef. Doordat we geen belangen hebben in de productie of de levering van energie focussen we ons volledig op infrastructuur en dat maakt ons aantrekkelijk voor partners in de gaswaardeketen die nieuwe projecten willen ontwikkelen.

Onze waarden

Klantgedrevenheid - We volgen de omgeving op de voet en hebben oor voor de behoeften van onze klanten. Die aanpak vormt de drijvende kracht om de resultaten te bereiken die we voor ogen hebben.

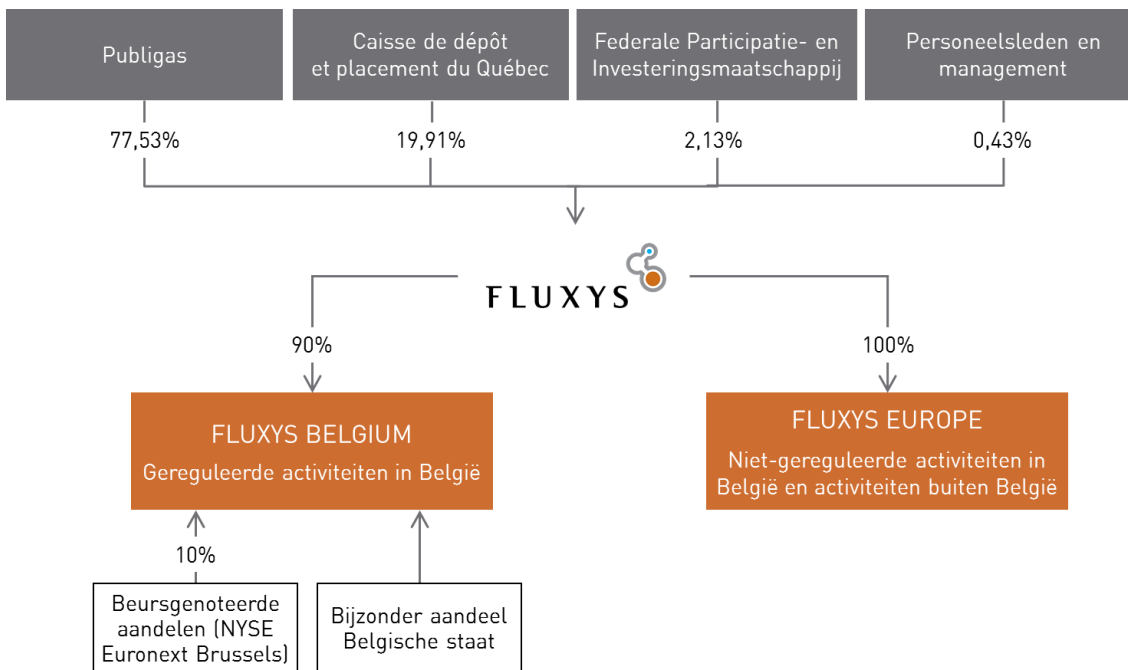
Cohesie - Samenwerking en teamgeest zijn voor ons de sleutel om gezamenlijk de vooropgestelde resultaten te bereiken.

Professionalisme en commitment – We engageren ons om onze resultaten te bereiken met een efficiënte aanpak die de beste praktijken als richtsnoer neemt in alles wat we ondernemen. We ontwikkelen systematisch onze expertise en zoeken telkens opnieuw creatieve en kostenverantwoorde oplossingen.

Veiligheid en milieu - Samen geven we prioriteit aan de veiligheid van onze installaties omdat we verantwoordelijk zijn voor het transport van een energie die risico's inhoudt. In dezelfde geest van duurzaamheid waken we over het welzijn op het werk en streven we naar een zo laag mogelijke impact van onze activiteiten op het milieu.

Goed nabuurschap - We hebben een activiteit van algemeen economisch belang die een geheel moet vormen met de omgeving. In een open dialoog streven we naar een goede verstandhouding met al wie betrokken is bij de bouw en de exploitatie van onze installaties.

Aandeelhouders en structuur van de Fluxys-groep op 28 maart 2018

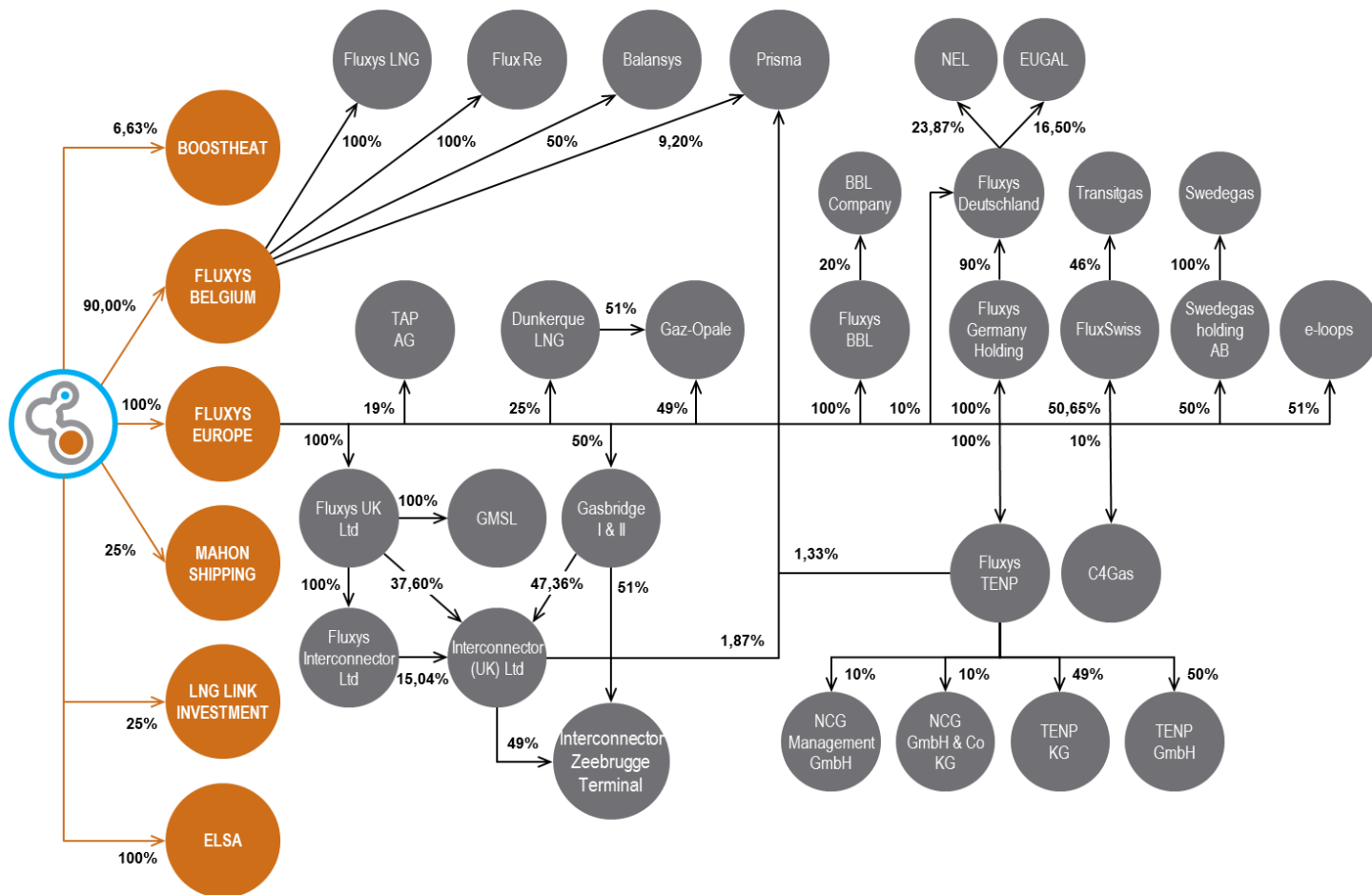
Publigas beheert de belangen van de Belgische gemeenten in Fluxys.

Caisse de dépôt et placement du Québec is een financiële instelling die fondsen beheert van voornamelijk pensioenstelsels en publieke en private verzekeringen in Canada (Québec). La Caisse heeft in de sectoren aardgasvervoer en infrastructuur aanzienlijke ervaring opgebouwd via zijn deelnemingen in aardgasvervoers- en distributieondernemingen in de Verenigde Staten, Canada en Europa.

De **Federale Participatie- en Investeringsmaatschappij** (FPIM) is een federale Belgische holding die werd opgericht om voor rekening van de Belgische staat deelnemingen te beheren in publieke en private bedrijven die een strategisch economisch belang hebben voor België.

Sinds 2012 kregen de **personeelsleden en het management** van de Fluxys-groep verschillende keren de kans om aandeelhouder van Fluxys te worden.

Ondernemingen van de Fluxys-groep op 28 maart 2018

Samenstelling van de bestuursorganen op 28 maart 2018

Raad van bestuur

Daniel Termont, voorzitter van de raad van bestuur
Claude Grégoire, vice-voorzitter van de raad van bestuur
Pascal De Buck, gedelegeerd bestuurder
Jos Ansoms
André Boulanger
François Fontaine
Andries Gryffroy
Luc Hujoel
Renaud Moens
Chantale Pelletier
Josly Piette
Christian Viaene

Auditcomité

Renaud Moens, voorzitter van het auditcomité
Luc Hujoel
Christian Viaene
Patrick Côté
Ludo Kelchtermans
Pascal De Buck, gedelegeerd bestuurder (genodigde met raadgevende stem)

Benoemings- en vergoedingscomité

Christian Viaene, voorzitter van het benoemings- en vergoedingscomité

Luc Hujoel

Nele Roobrouck

Pascal De Buck, gedelegeerd bestuurder: genodigde met raadgevende stem

Management team

Het management team is belast met het dagelijks bestuur en operationeel beheer van de onderneming.

Het management team maakt ook voorstellen aan de raad van bestuur van investeringen in het kader van de ondernemingsstrategie.

Pascal De Buck, gedelegeerd bestuurder en CEO

Arno Büx, Chief Commercial Officer

Paul Tummers, Chief Financial Officer

Peter Verhaeghe, Chief Technical Officer

2. Gas en gasinfrastructuur: cruciaal voor de energietoekomst

De energietransitie: 3 basisuitdagingen

De EU heeft in lijn met de Overeenkomst van Parijs (COP21) een uitdagende doelstelling naar voren geschoven om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen: in 2030 moet die uitstoot met minstens 40% zijn gedaald ten opzichte van 1990. Daarnaast stelt de EU als doel dat tegen 2030 27% van de energie geproduceerd moet worden uit hernieuwbare bronnen en dat de energie-efficiëntie met 27% gestegen moet zijn. Bovendien bindt de EU met zijn *Clean Air Policy* de strijd aan tegen schadelijke stoffen in de lucht, die naar schatting verantwoordelijk zijn voor ongeveer 400.000 vroegtijdige sterfgevallen per jaar.

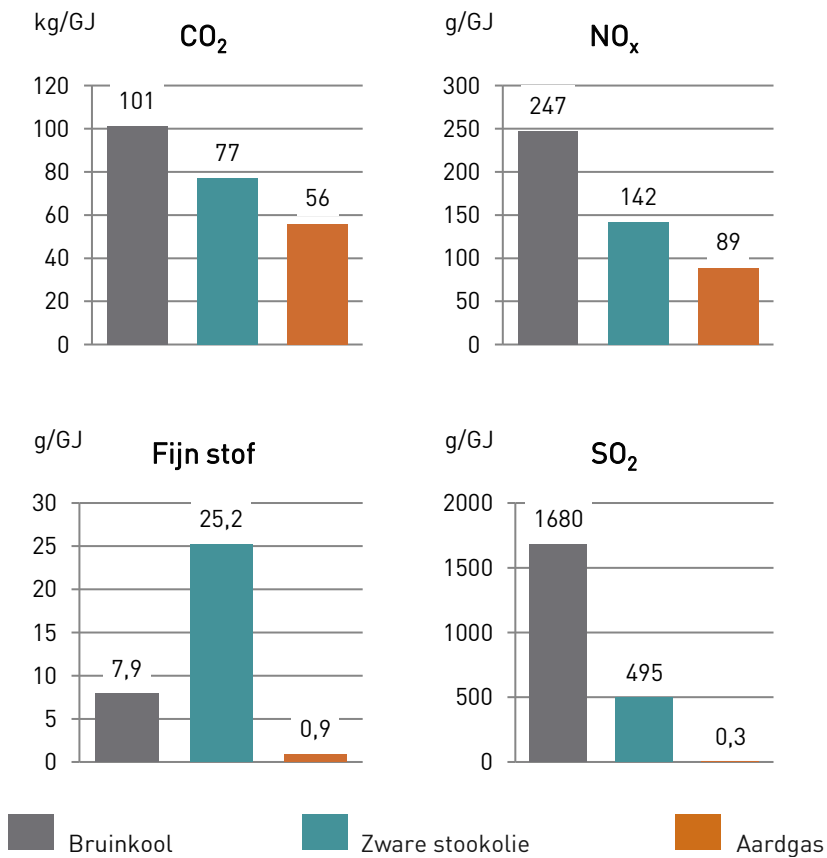
De energietransitie die nodig is om die doelstellingen te halen, brengt drie basisuitdagingen mee:

- Zorgen voor duurzame energie die het klimaat en de luchtkwaliteit ontziet,
- De leveringszekerheid in energie blijven garanderen,
- Een betaalbaar energiesysteem bouwen.

Fluxys is van oordeel dat de beste oplossing voor de drie uitdagingen van de energietransitie erin bestaat om op een open en pragmatische manier elektriciteit, aardgas en hernieuwbare energieën – waaronder groen gas – te doen samenwerken.

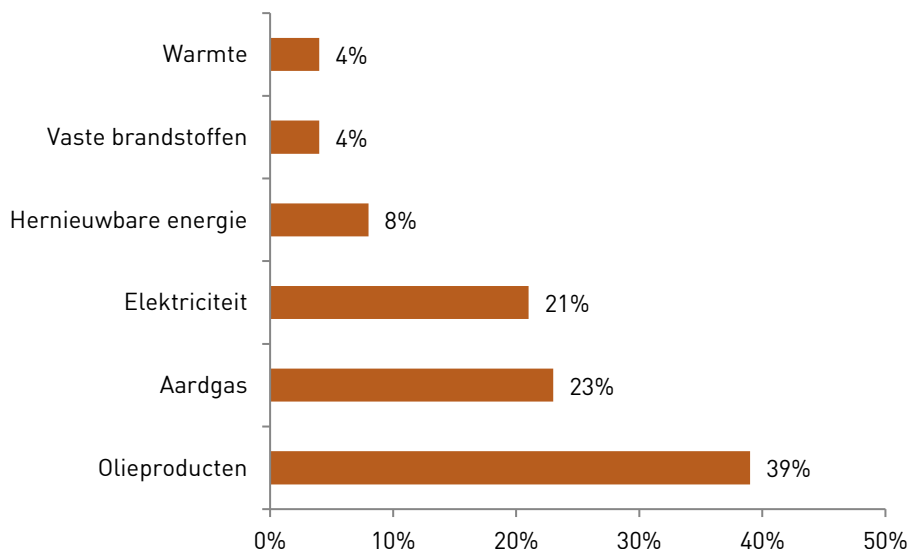
Op die manier kunnen onder meer aardgas en groen gas ten volle bijdragen tot de doelstellingen, kan een afdoend antwoord worden geboden op de variabiliteit van hernieuwbare elektriciteitsproductie, kan een substantiële bijdrage worden geleverd waar steenkool- en/of nucleaire productie-eenheden uit gebruik worden genomen en kan het energiesysteem in zijn geheel betaalbaar blijven voor zowel particulieren als de industrie.

Klimaatverandering en luchtkwaliteit: vandaag aardgas, morgen groen gas

EU28: energievraag eindverbruikers

[EU DG Energy Reference scenario 2016]

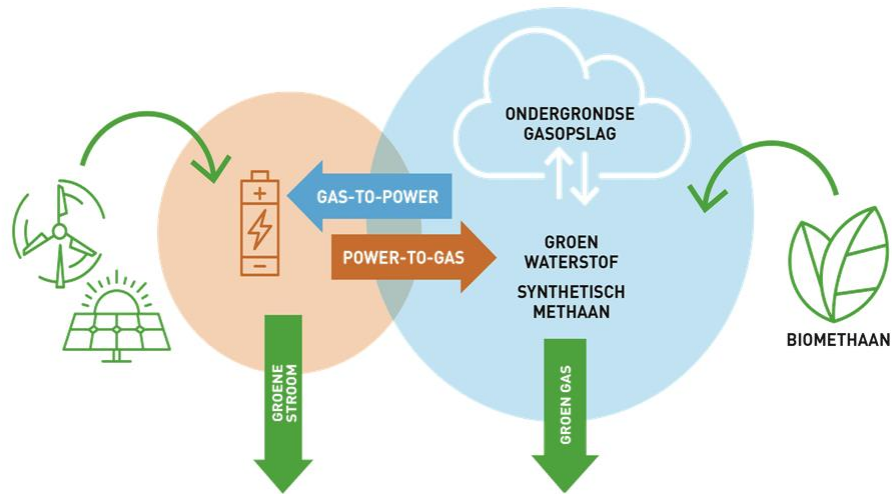
In de energiediscussie ligt de nadruk vaak op de elektriciteitscomponent. Fluxys trekt daarbij de aandacht op het belang om die focus open te trekken in het licht van de globale verhoudingen in de energievraag van de consumenten. De Europese doelstelling om tegen 2030 een energiemix met 27% hernieuwbare bronnen te hebben, betekent immers dat de overige energie van andere bronnen moet komen. Dankzij zijn emissieprofiel heeft aardgas daarin een belangrijke rol te spelen. En bovendien kan groen gas een bijdrage leveren om het aandeel hernieuwbare energie te vergroten.

Aardgas heeft in vergelijking met andere fossiele energiebronnen een veel gunstiger profiel qua klimaatemissies (CO₂) en luchtkwaliteit (fijn stof, NO_x en SO_x). Overschakelen van benzine, diesel, (zwarte) stookolie en steenkool naar aardgas levert daardoor onmiddellijk resultaten op.

In **verwarming**, bijvoorbeeld, biedt de overschakeling van stookolieketels en oude gasketels naar efficiëntere gastoestellen een belangrijke winst op. Hetzelfde geldt voor **vervoer**: voor personenwagens, lichte vracht en bussen is aardgas een belangrijk alternatief en voor zwaar vrachtvervoer en de scheepvaart momenteel wellicht het enige. De infrastructuur om aardgas te tanken is trouwens volop in ontwikkeling. In de **industrie** die warmte op hoge temperatuur nodig heeft is aardgas eveneens de oplossing bij uitstek.

De uitstoot van CO₂ gaat verder naar omlaag door in de toekomst in toenemende mate koolstofneutraal **groen gas** in de gasinfrastructuur te doen instromen.

- **Biomethaan** is groen gas dat wordt gewonnen uit organisch afval en net zoals aardgas kan worden gebruikt om te koken of te verwarmen. Fluxys heeft in dat perspectief samen met diverse andere Europese gasvervoersbedrijven een omvattende studie laten uitvoeren door energieconsultant Ecofys. De studie laat zien dat het mogelijk is om in de EU de productie van hernieuwbaar gas tussen vandaag en 2050 op te schalen tot meer dan 120 miljard kubieke meter per jaar.
- Groen gas kan ook worden geproduceerd door overschotten groene elektriciteit met power-to-gas-technologie om te zetten in **groen waterstof of synthetisch methaan**. Naarmate de productiecapaciteit voor groene elektriciteit verder toeneemt, stijgt ook het potentieel van power-to-gas-technologie om het energiesysteem niet alleen van opslagmogelijkheden en flexibiliteit maar ook van groen gas te voorzien.

Onze kijk op het toekomstige energiesysteem - In de toekomst beschouwen we hernieuwbare energiebronnen samen met de gas- en elektriciteitsinfrastructuur als de belangrijkste bouwstenen voor een betrouwbaar, duurzaam en competitief energieaanbod. In dat nieuwe energielandschap ontwikkelt onze gasinfrastructuur zich tot een platform voor een volwaardig hernieuwbaar systeem waarin naast aardgas ook groen gas synergieën tot stand brengen met het elektriciteitsysteem. De sterktes en zwaktes van elektriciteit en gas zijn immers complementair: terwijl elektriciteit als energie kan worden ingezet in een ruime waaier van toepassingen met klein vermogen, heeft gas door zijn hoge energiedichtheid het voordeel dat het hoog vermogen levert en dat grote hoeveelheden energie efficiënt kunnen worden opgeslagen en over lange afstand vervoerd. Op die manier dragen gas en gasinfrastructuur bij tot de drie basisuitdagingen van de energietransitie:

- Zorgen voor duurzame energie die het klimaat en de luchtkwaliteit ontziet,
- De leveringszekerheid in energie blijven garanderen,
- Een betaalbaar energiesysteem bouwen.

Bevoorradingszekerheid: gas en gasinfrastructuur bieden oplossing voor de variabiliteit van de hernieuwbare stroomproductie

Algemeen wordt verwacht dat hernieuwbare bronnen in de elektriciteitsproductie verder aan belang zullen winnen. Voor de vervanging van de steenkoolcentrales, bruinkoolcentrales en nucleaire eenheden die het komende decennium uit gebruik zullen worden genomen, hebben zowel bijkomende elektriciteitsproductie met wind en zon, bijkomende interconnecties tussen de hoogspanningsnetten, vraagsturing als gascentrales een belangrijke rol te spelen.

Gascentrales kunnen immers niet alleen vollast-capaciteit leveren maar ook toenemende flexibiliteit naarmate de hernieuwbare productie groeit en daarmee ook de variaties in geproduceerde elektriciteit. In tegenstelling tot nucleaire productie, die voornamelijk vollast-capaciteit levert, heeft de flexibiliteit van gascentrales ook het voordeel dat ze ervoor zorgt dat hernieuwbare productie verder kan blijven uitbreiden.

Gas en gasinfrastructuur zijn nodig om het toekomstige energiesysteem competitief te houden

Complementariteit ten volle benutten. Om de totale kost van het energiesysteem competitief te houden is het van centraal belang om de bestaande aardgasinfrastructuur optimaal te gebruiken en de complementariteit tussen de elektriciteits- en aardgasinfrastructuur ten volle te benutten. Om eenzelfde hoeveelheid energie te vervoeren is aardgasinfrastructuur (op hoge druk) immers 10 keer goedkoper dan elektriciteitsinfrastructuur (hoogspanning).

Fluxys heeft in dat perspectief samen met diverse andere Europese gasvervoersbedrijven een omvattende studie laten uitvoeren door energieconsultant Ecofys. De studie toont aan dat in de EU de inzet van groen gas via de bestaande gasinfrastructuur in 2050 jaarlijks een besparing van circa 140 miljard euro kan betekenen in vergelijking met een toekomstig energiesysteem zonder gas.

Efficiënte energieopslag. Naarmate de geïnstalleerde capaciteit voor hernieuwbare stroomproductie toeneemt, nemen ook de stroomoverschotten toe en het belang van elektriciteitsopslag.

- Batterij-opslag en pompcentrales bieden alleen kortetermijnopslag en hun capaciteit is bovendien beperkt.
- Daarnaast zal er in toenemende mate nood zijn aan grootschalige seizoensopslag, grosso modo om overschotten uit wind en zon in de zomer te kunnen gebruiken voor tekorten in de winter. Daarvoor kan power-to-gas technologie een oplossing zijn: die zet stroom om in groen gas dat kan opgeslagen worden in de bestaande gasopslag.

Efficiënt de piekvraag beheren. Een grootschalige elektrificatie van verwarming en vervoer zou de piekbehoefte aan elektriciteit enorm doen toenemen en daardoor bijkomende investeringen noodzakelijk maken in het elektriciteitssysteem (voldoende productie- en netcapaciteit) en voor de consument, die zijn installaties moet aanpassen. Met aardgas en groen gas daarentegen boeken we winst qua CO₂ en luchtkwaliteit, worden bijkomende investeringen in het energiesysteem ingeperkt en kunnen consumenten hoogefficiënte gastecnologie blijven gebruiken.

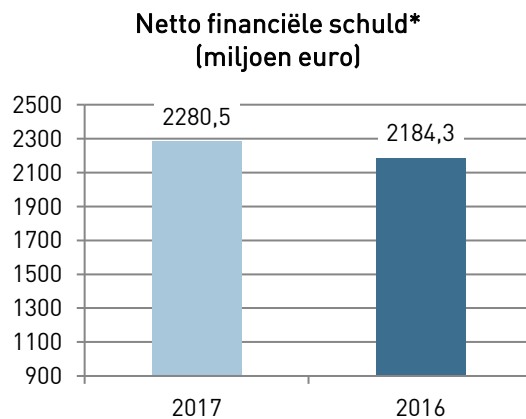

3. Krachlijnen financiële situatie

3.1. Financiële kerncijfers 2017 (geconsolideerd)

Financiële ratio's	2017	2016
Solvabiliteit:		
Quotiënt van (i) de netto financiële schuld* en (ii) de som van het eigen vermogen en de netto financiële schuld*	49%	48%
Interestdekking:		
Quotiënt van (i) de som van FFO* en interestlasten en (ii) de interestlasten	7,7	6,4
Netto financiële schuld*/uitgebreide RAB*:		
Quotiënt van (i) de netto financiële schuld en (ii) de uitgebreide RAB	45%	42%
FFO*/Netto financiële schuld*:		
Quotiënt van (i) FFO en (ii) de netto financiële schuld	23%	24%
RCF*/Netto financiële schuld*:		
Quotiënt van (i) RCF en (ii) de netto financiële schuld	15%	14%

*Zie verklarende woordenlijst p. 217

*Exclusief regulatoire schuld

Indicatoren		
	2017	2016
RAB * (in M€)	5.031,4	5.226,0
Vervoer	2.802,4	2.829,2
Opslag	253,3	259,0
LNG-terminalling	328,0	348,0
Materiële vaste activa behalve RAB (in M€)	1.647,7	1.789,8

*Zie verklarende woordenlijst p. 217

Winst- en verliesrekening	(in duizenden euro's)	31.12.2017	31.12.2016
Bedrijfsopbrengsten		1.012.986	1.027.448
EBITDA*		667.734	668.116
EBIT*		255.598	251.572
Nettowinst		165.109	118.284
Bilan	(in duizenden euro's)	31.12.2017	31.12.2016
Investeringen in materiële vaste activa tijdens het boekjaar		144.100	152.675
Totaal van de materiële vaste activa		4.071.140	4.315.600
Eigen vermogen		2.331.044	2.403.901
Netto financiële schuld*		2.280.502	2.184.271
Totaal van de geconsolideerde balans		6.494.606	6.584.994

*Zie verklarende woordenlijst p. 217

3.2. Fluxys NV – Resultaten 2017 (geconsolideerd)

Consolidatiekring:

De consolidatiekring en de belangenpercentages zijn dit jaar als volgt geëvolueerd:

Fluxys is in de eerste helft van 2017 gefuseerd met Fluxys Finance met boekhoudkundige en fiscale terugwerkende kracht op 1 januari 2017. Die fusie door overneming heeft geen invloed op de geconsolideerde financiële staten, maar heeft geleid tot de boeking van een winst (fusiebadwill) in de statutaire rekeningen van Fluxys NV.

Fluxys Europe heeft Fluxys Germany Holding opgericht dat een deelneming van 90% heeft verworven in Fluxys Deutschland. Die herstructurering binnen de groep heeft geen invloed op de financiële staten van de groep Fluxys NV.

Fluxys Deutschland heeft een deelneming van 16,5% genomen in het Eugal-project (European Gas Pipeline Link).

In 2017 heeft Fluxys ook een deelneming van 51% genomen in Eloops, de onderneming die als doel heeft de capaciteitsboekingen op de Duitse markt te optimaliseren. Die vennootschap wordt geconsolideerd volgens de vermogensmutatiemethode.

Tot slot heeft Fluxys NV bijkomend 0,03% in Fluxys Belgium verworven waardoor het nu een deelneming van 90% heeft.

Bedrijfsopbrengsten:

De omzet van de groep Fluxys bedraagt 1.013,0 M€ in 2017 tegenover 1.027,5 M€ in 2016. Afgezien van de impact van de koersdaling van GBP en CHF stijgt de omzet, voornamelijk dankzij de onderbreekbare verkopen door FluxSwiss.

De omzet kan als volgt worden opgesplitst:

- 509,0 M€ toerekenbaar aan de vervoers-, opslag- en terminallingactiviteiten en aanvullende activiteiten in België, hetzij 50,2% van het totaal van de bedrijfsopbrengsten, en
- 504,0 M€ toerekenbaar aan de activiteiten buiten België, hetzij 49,8% van het totaal van de bedrijfsopbrengsten.

EBITDA:

De groep Fluxys heeft in 2017 een EBITDA gegenereerd van 667,7 M€, vergelijkbaar met het niveau van 2016 (668,1 M€). Fluxys beschikt aldus over solide financiële middelen om zijn infrastructuur te onderhouden en te ontwikkelen in een steeds internationalere context.

Nettowinst:

De nettowinst van de groep Fluxys bedraagt 165,1 M€ in 2017 tegenover 118,3 M€ in 2016, wat neerkomt op een stijging met 46,8 M€.

De hervorming van de Belgische vennootschapsbelasting heeft een grote eenmalige impact van 31,8 M€ op uitgestelde belastingen die in het verleden werden opgenomen. De stijging van de geconsolideerde nettowinst die eruit voortvloeit, heeft echter geen impact op het uitkeerbaar resultaat en het dividend van Fluxys. Het niveau van belastingen is immers geen element in de berekening van het door de regulering toegelaten rendement voor de aandeelhouders. De belastinghervorming zal echter een gunstig effect hebben op de toekomstige tarieven, want de belastingvermindering ingevolge de herziening van de belastingtarieven zal de kosten die door de tarieven moeten worden gedekt, doen dalen.

Het saldo van de herziening van de uitgestelde belastingen in verband met herwaarderingen en personeelsbeloningen in België wordt geboekt in de andere elementen van het totaalresultaat (+36,4M€).

De evolutie van het resultaat wordt bovendien verklaard door de evolutie van de OLO-noteringen (0,74% in 2017 tegenover 0,49% in 2016) die een stijging meebrengt van het toegelaten gereguleerde rendement van het segment "België" dat bovendien ook gunstig wordt beïnvloed door de stijging van het resultaat van de niet-gereguleerde activiteiten. Samen hebben ze een impact van 5,5 M€.

Wat het segment "Europa" betreft, wordt de stijging van het nettoresultaat voornamelijk verklaard door de verkopen van onderbreekbare capaciteiten in FluxSwiss, de eerste gunstige bijdrage van Dunkerque LNG die op 1 januari 2017 in gebruik werd genomen, en de daling van de kosten van schulden.

Investerings in infrastructuurprojecten:

In 2017 heeft de groep Fluxys infrastructuurinvesteringen gerealiseerd voor een bedrag van 144,1 M€ in zijn drie basisactiviteiten (vervoer, opslag en LNG-terminalling van aardgas). Van dit totaalbedrag aan investeringen werd 58% gewijd aan infrastructuurprojecten in België en 42% aan infrastructuuruitgaven buiten België.

Financiële deelnemingen:

De groep Fluxys heeft 218,1 M€ geïnvesteerd in zijn financiële deelnemingen, voornamelijk in het TAP-project.

Evolutie van de deviezen:

De verschillende balansrubrieken werden in 2017 beïnvloed door een ongunstig effect van de evolutie van het Britse pond en de Zwitserse frank. De omrekeningsverschillen hebben een impact van -56,6 M€ op het eigen vermogen van de groep.

3.3. Fluxys NV – Resultaten 2017 (volgens Belgische normen)

Fluxys NV is in de eerste helft van 2017 gefuseerd met Fluxys Finance met boekhoudkundige en fiscale terugwerkende kracht op 1 januari 2017. Voortaan centraliseert Fluxys NV het beheer van de thesaurie en de financieringen van de groep. Die fusie heeft geleid tot de boeking van een winst (fusiebadwill) ten belope van 4.679 k€ in de statutaire rekeningen van Fluxys NV.

Het nettoresultaat van Fluxys bedraagt 83.228 k€, tegenover 126.821 k€ vorig jaar. Het resultaat van het boekjaar bestaat voornamelijk uit dividenden uitgekeerd door Fluxys Belgium en de boeking van de voornoemde badwill. Bovendien omvatte het resultaat in 2016 de dividenden uitgekeerd door Fluxys Finance en Fluxys Europe dat in 2017 geen dividenden heeft uitgekeerd.

Indien het voorstel van resultaatverwerking door de algemene vergadering wordt aanvaard, dan bedraagt het totale brutodividend 138.839 k€ voor het boekjaar 2017.

3.4. Vooruitzichten 2018

Gelet op de voortdurende ontwikkeling van zijn activiteiten en behoudens onvoorziene omstandigheden, verwacht Fluxys op het einde van het boekjaar 2018 een dividend te kunnen uitkeren dat minstens equivalent is aan het recurrent dividend van 2017 als de OLO-interestvoeten onveranderd blijven.

4. Marktcontext en ontwikkeling van de activiteiten

4.1. Vervoer

Vraag- en aanboddynamiek op de aardgasmarkt

Opnieuw vraaggroei in Europa. Voorlopige cijfers voor 2017 geven aan dat de aardgasvraag wereldwijd toenam met ongeveer 3%, met als belangrijkste groeimarkten China en Europa, gevolgd door de landen van het Gemenebest van Onafhankelijke Staten, Afrika en het Midden-Oosten.

De vraaggroei in Europa bedroeg naar schatting 5% en ging daarmee voor het derde jaar op rij vooruit na de terugval in de periode 2011-2014. De belangrijkste groeifactoren waren de economische heropleving en meer elektriciteitsproductie op aardgas, die onder meer de flexibiliteit bood om onbeschikbaarheden in de nucleaire productie op te vangen.

Europese productie neemt verder af. De aardgasproductie in Europa blijft structureel achteruitgaan door de uitputting van conventionele gasreserves. De daling wordt nog versneld door de opeenvolgende beperkingen die in Nederland worden opgelegd voor de productie uit het Groningenveld als maatregel om het risico op aardbevingen te beperken.

Die afname van de Europese aardgasproductie brengt mee dat er belangrijke nieuwe invoerstromen nodig zijn. In 2017 lag de invoer circa 80 miljard kubieke meter hoger dan in 2014 en verwacht wordt dat de invoerbehoefte verder toeneemt met ongeveer 50 miljard kubieke meter per jaar horizon 2040. De infrastructuur van Fluxys is dankzij zijn ligging goed gepositioneerd om zijn rol op te nemen in de nieuwe stromen die de bijkomende invoer zal meebrengen.

In 2017 werd de toegenomen invoerbehoefte vooral gedekt door bijkomend pijpleidinggas uit Rusland en Noorwegen en door een hogere aanvoer van vloeibaar aardgas (LNG) per schip.

Vervoerscapaciteit: verschuiving naar kortetermijnmarkt

Netgebruikers optimaliseren capaciteitsportfolio. De capaciteitsverkoop op de Europese aardgasvervoersmarkt staat al verschillende jaren onder druk en dat is het resultaat van een combinatie van factoren. Om te beginnen is er de aardgasvraag op zich. Hoewel de voorlopige cijfers voor het aardgasverbruik in 2017 een stijging van circa 5% aangeven ten opzichte van het jaar voordien, ligt het niveau van verbruik nog altijd circa 10% lager dan 10 jaar geleden. Daarbij komt dat netgebruikers in toenemende mate hun capaciteitsportfolio optimaliseren: ze berekenen de te contracteren hoeveelheden zo scherp mogelijk op basis van de inschatting van de precieze capaciteit die nodig zal zijn om hun klanten te belevaren. Tegelijk dienen vervoersnetbeheerders ervoor te zorgen dat op ieder moment voldoende piekcapaciteit beschikbaar blijft.

Lange termijn ruimt plaats voor korte termijn. De tendens naar toenemende optimalisering van de capaciteitsportfolio's brengt ook mee dat de praktijk van capaciteitsboekingen op lange termijn plaats maakt voor meer en meer capaciteitsboekingen op korte termijn. Zo kopen leveranciers hun aardgas in toenemende mate op korte termijn op de gashandelsplaatsen en dat vertaalt zich in meer kortetermijn-capaciteitscontracten. De verschuiving naar kortetermijncontracten wordt nog versterkt door de nieuwe geharmoniseerde Europese regels voor het gebruik van de netten. Aflopende langetermijncontracten, bijvoorbeeld, kunnen niet langer worden vervangen door nieuwe langetermijncontracten: zodra ze aflopen, moet de vrijgekomen capaciteit via veilingen worden verkocht. En aangezien er zeker in Noordwest-Europa ruim voldoende capaciteit beschikbaar is, betekent dat voor netgebruikers een stimulans om alleen kortetermijn capaciteit te kopen.

Uitdaging voor vervoersnetbeheerders. Met langetermijncontracten hebben vervoersnetbeheerders over een lange periode vooruitzicht op stabiele inkomsten ongeacht de gebruiksgraad van de infrastructuur. Hoe meer capaciteit op korte termijn wordt verkocht, hoe meer de inkomsten echter meeschommelen met het reële capaciteitsgebruik. Die evolutie is voor operatoren van gereguleerde infrastructuur een bijzondere uitdaging omdat de kostenbasis bij meer of minder capaciteitsgebruik dezelfde blijft.

Focus op competitieve tarieven

In een markt voor grens-tot-grensvervoer die in toenemende mate kortetermijnboekingen kent is het van centraal belang om competitieve tarieven aan te houden. Door aanhoudende efficiëntie-inspanningen en de lage rentevoeten kon Fluxys Belgium de vervoerstarieven vanaf januari 2018 met ongeveer 7,5% doen dalen. In Duitsland realiseerde Fluxys Deutschland een tariefverlaging van 20% voor capaciteit in de NEL-leiding vanaf januari 2018 en Fluxys TENP behield met zijn tarieven in de TENP-leiding een stevige competitiviteit ondanks de tariefverhoging die nodig was binnen het geldende regulatoire stelsel.

Capaciteitsverkoop op peil

Capaciteit voor internationale doorvoer van aardgas. In de verkoop van kortetermijn capaciteit zorgden de verschillende bedrijven van de groep via een klantgedreven aanpak voor een optimale verkoop in functie van de marktomstandigheden en de prijsverschillen tussen de gashandelsplaatsen. In Zwitserland konden ook snel nieuwe capaciteitsproducten worden ontwikkeld om in te spelen op specifieke verwachtingen van de markt. In België startten de langetermijncontracten voor de verbinding Duinkerke-Zeebrugge zodra in het begin het van jaar de LNG-terminal in Duinkerke in gebruik ging.

Capaciteit voor levering op de nationale markten. In België stegen de capaciteitsboekingen naar de distributienetten om over meer piekcapaciteit te kunnen beschikken voor het toegenomen aantal aansluitingen voor huishoudens en KMO's. In Zweden daalde de geboekte capaciteit onder meer door de zachte winter.

Gasstromen: Fluxys-infrastructuur reageert soepel op verschuiving in flexibiliteitsleveringen

Het wegvallen van de grootste opslagsite in het Verenigd Koninkrijk (Rough) sinds 2016 (zie p. 46) brengt belangrijke verschuivingen mee in de flexibiliteitsleveringen op de Noordwest-Europese markt. In die marktsituatie toonde de infrastructuur van de Fluxys-groep eens te meer zijn soepele reactievermogen. In juli en augustus vloeiden grote hoeveelheden aardgas vanuit de Interconnector-leiding door het Belgische net richting Duitsland en Nederland. Tijdens de wintermaanden werden dan weer hoge volumes vanuit Duitsland en Nederland naar het Belgisch net gebracht, vanwaaruit ze doorstroomden naar Frankrijk en via de Interconnector-leiding naar het Verenigd Koninkrijk.

De infrastructuur in Zwitserland toonde zich eveneens bijzonder responsief. Bij koud weer in Italië of het uitvallen van andere aanvoer naar de Italiaanse markt bracht de Transitgas-leiding de nodige volumes naar Italië om de markt te helpen in evenwicht brengen.

Fluxys en Snam enige aandeelhouders in Interconnector-leiding

Fluxys en Snam namen in maart 2018 de 33,5% deelneming over van Caisse de dépôt et placement du Québec (CDPQ) in de Interconnector-leiding. De transactie maakte het voor CDPQ mogelijk om het beheer van zijn deelneming in de leiding samen te brengen in zijn 20% partnerschap in Fluxys. Sinds de transactie zijn Fluxys en Snam de enige aandeelhouders van de onderneming met een deelneming van respectievelijk 76,32% en 23,68%. De oorspronkelijke langetermijncapaciteitscontracten voor de Interconnector-leiding vervallen in oktober 2018 en de onderneming bereidt zich volop voor op een nieuwe marktomgeving waarin kortetermijncontracten en commerciële flexibiliteit centraal staan.

Langdurig onderhoud op TENP-infrastructuur

Op basis van uitvoerige inspecties van één van de twee TENP-leidingen hebben de aandeelhouders van TENP in 2017 uit voorzorg beslist om bijkomend onderzoek uit te voeren en daarvoor een groot deel van de leiding tijdelijk uit dienst te nemen. Daardoor is de beschikbare capaciteit in de infrastructuur langdurig verlaagd, wellicht tot september 2020. Fluxys TENP zorgt er samen met andere vervoersnetbeheerders voor dat de betrokken netgebruikers in Zuid-Duitsland over voldoende capaciteit kunnen beschikken voor de levering van aardgas op de lokale markten. De doorvoer naar Italië wordt zo hoog mogelijk gehouden.

België/Frankrijk: eerste virtuele interconnectiepunt in Noordwest-Europa.

Fluxys Belgium en GRTgaz lanceerden in 2017 Virtualys, het eerste virtuele interconnectiepunt in Noordwest-Europa. Virtualys brengt alle fysieke interconnectiepunten voor hoogcalorisch gas tussen Frankrijk en België samen. In plaats van capaciteit te boeken en te nomineren op één of meer van de fysieke interconnectiepunten tussen beide markten kunnen netgebruikers hun gasstromen nu beheren door enkel en alleen Virtualys te gebruiken. Fluxys Belgium en GRTgaz staan daarbij in voor de complexe onderliggende logistiek.

De invoering van virtuele interconnectiepunten vloeit voort uit de Europese Netwerkcodel voor Capaciteitstoewijzingsmechanismen. Het basisidee is dat virtuele interconnectiepunten het eenvoudiger maken om gas in alle flexibiliteit door de Europese Unie te laten stromen volgens de prijssignalen op de gashandelsplaatsen en op die manier de concurrentie en de prijsvorming op de gasmarkt zullen verbeteren.

In Duitsland dienen in totaal 15 virtuele interconnectiepunten te worden gecreëerd. Fluxys TENP en Fluxys Deutschland werken actief mee aan het opzetten van de virtuele interconnectiepunten voor hun infrastructuur.

Belgische gashandel gaat door op positief elan

Belgische gashandel neemt kaap van 1000 TWh. Fluxys Belgium harmoniseerde in 2017 zijn gashandelsdiensten en bracht op die manier de notionele en fysieke gashandel samen onder de noemer ZTP. De volumes op ZTP namen in 2017 toe met bijna 10% tot 1008 TWh. Daarmee werd voor het eerst de kaap van 1000 TWh op één jaar overschreden, ruim 5 keer het jaarverbruik van België.

Notionele gashandel +46%. De notionele handel op ZTP ging in 2017 verder op zijn groeipad van de voorbije jaren: de verhandelde volumes stegen met 46% en in december werd een nieuw dagrecord opgetekend van 1,4 TWh. De notionele ZTP-handel klom in 2017 overigens ook naar omhoog in de jaarlijkse rangschikking die de Europese Federatie van Energietraders (EFET) maakt van de gashandelsplaatsen in Europa.

Maandelijks gasprijsindex voor ZTP. Sinds september 2017 is een ZTP maand-index beschikbaar waarmee eindverbruikers en leveranciers hun aardgascontracten kunnen laten indexeren op de Belgische gashandelsprijs. Door zijn gunstige prijs biedt de ZTP-maandindex een aantrekkelijk alternatief voor de gebruikelijke prijsreferenties in aardgascontracten.

Omschakeling van laagcalorisch naar hoogcalorisch aardgas

De geleidelijke uitputting van het Groningenveld, dat laagcalorisch aardgas of L-gas produceert, heeft de Nederlandse regering ertoe aangezet om de uitvoer van aardgas uit het veld stelselmatig af te bouwen. Naar Duitsland zal dat gebeuren tussen 2020-2030 en naar België en Frankrijk tussen 2024 en 2030. Bovendien gaat de aardgaswinning in het uitdovende veld gepaard met aardbevingen en daardoor wordt de productie uit het Groningenveld sinds 2014 ingeperkt. Die productiebeperking blijft voorwerp van debat vormen. Zo werd in 2017 het productieplafond verder verlaagd tot circa 210 TWh per jaar en sinds de aardbeving van 8 januari 2018 wordt een nieuwe productieverlaging overwogen.

België voert momenteel ongeveer 50 TWh L-gas per jaar in voor verbruik in België. Tegelijk dient het Belgische net ook als een corridor om jaarlijks circa 45 TWh L-gas naar Frankrijk door te voeren. Fluxys Belgium heeft in overleg met de overheid en de Belgische gasindustrie zijn conversieplanning uitgewerkt en is klaar om binnen de vooropgestelde timing de conversie in 2029 af te werken. Dankzij de goede interconnecties met de buurnetten en bronnen van H-gas kan de aanvoer van L-gas probleemloos worden vervangen.

Vandaag verbruikt Duitsland circa 230 TWh laagcalorisch aardgas en ook die volumes moeten tegen 2030 stapsgewijs worden vervangen door hoogcalorisch aardgas uit andere bronnen. Dankzij het Alpine reverse flow project (zie p. 50) komt capaciteit beschikbaar voor de markt om gas vanuit het zuiden naar Duitsland te brengen. Bovendien voorziet het Duitse netwerkontwikkelingsplan in de aanleg van de Zeelink-leiding die de capaciteit versterkt om gas vanuit het Belgisch/Duitse interconnectiepunt Eynatten vanuit het westen naar Duitsland te voeren.

4.2. Opslag

Marktomstandigheden voor opslag in Europa blijven moeilijk

Overaanbod. Sinds een paar jaar is er een relatief overaanbod van opslagmogelijkheden in Europa en op de gashandelsplaatsen is aardgas overvloedig beschikbaar. Dat leidt tot structureel kleine prijsverschillen tussen zomer en winter die de fysieke opslag van aardgas uit de markt prijzen.

Tegen die achtergrond zijn onder meer in Frankrijk en Duitsland een aantal opslagsites uit gebruik genomen en zetten verschillende landen in Europa hun opslagfaciliteiten steeds meer in als middel in de bevoorradingszekerheid. Op Europees niveau zijn daarom in 2017 initiatieven gestart om te onderzoeken wat de aangewezen manier is om de rol van opslag in de markt te valoriseren.

De uitdaging voor opslagoperatoren bestaat erin om producten en diensten te blijven ontwikkelen die zo nauw mogelijk inspelen op de wijzigende behoeften van opslagklanten. Belangrijk daarbij is dat het regulatorisch kader de mogelijkheid blijft bieden om flexibel in te spelen op de marktbehoeften.

Grootste opslagsite in het Verenigd Koninkrijk gesloten. Medio 2017 kondigde de operator van de Rough-opslagsite in het Verenigd Koninkrijk aan dat de installatie om technische redenen definitief uit dienst werd genomen. Rough was de grootste opslagsite in het Verenigd Koninkrijk en vertegenwoordigde 70% van de opslagcapaciteit in het land. De site was al onbeschikbaar sinds medio 2016 en het wegvallen van de opslagcapaciteit brengt belangrijke verschuivingen mee in de flexibiliteitsleveringen op de Noordwest-Europese markt.

Opslag Loenhout volledig geboekt voor seizoen 2017-2018. In België is de capaciteit in de opslagsite in Loenhout is voor 60% geboekt onder langetermijncontracten. Bij de sluiting van de Rough-opslagsite in het Verenigd Koninkrijk heeft Fluxys Belgium de overige capaciteit voor het opslagseizoen 2017-2018 verkocht door commercieel snel oplossingen aan te bieden voor de gewijzigde flexibiliteitsbehoefte.

Moeilijke context voor opslag in Skallen. In Zweden werd door de moeilijke marktomstandigheden nagenoeg geen opslag verkocht voor de opslagsite in Skallen. In het licht van de marktcontext wordt de opslag voor het seizoen 2018-2019 tijdelijk uit gebruik genomen.

4.3. LNG-terminalling

LNG-invoer Europa neemt toe

Europa zag de LNG-invoer met circa 4,5 miljoen ton toenemen tot ongeveer 40 miljoen ton (circa 54 miljard kubieke meter aardgas). Die groei was vooral te merken in de Zuid-Europese landen.

In 2017 voerden LNG-producerende landen ruim 30 miljoen ton meer LNG uit dan in 2016 (circa 42 miljard kubieke meter aardgas). Circa 22 miljoen ton LNG was afkomstig van nieuwe productiecapaciteit die in gebruik werd genomen in Australië en de Verenigde Staten. Door het lage niveau van de aardgasprijzen in Europa gingen de bijkomende volumes LNG voor het belangrijkste deel naar de andere regionale markten. Meer dan 40% van de bijkomende productie ging naar China, dat daarmee de tweede grootste LNG-invoerder werd na Japan.

LNG-terminal Zeebrugge: kleinschalige LNG-activiteit volop in beweging

Op de LNG-terminal in Zeebrugge hebben terminalgebruikers langetermijncontracten lopen voor het lossen van 110 grote LNG-schepen per jaar. De terminal loste in 2017 ten opzichte van het jaar voordien evenveel LNG voor hervergassing en uitzending in het net, ondanks een kleiner aantal geloste schepen. De vraag naar het laden van grote LNG-schepen liep helemaal terug.

Naast de overslag van grote volumes LNG diversifieert de LNG-terminal in Zeebrugge zijn aanbod om in te spelen op de nieuwe markt voor kleinschalig LNG (zie 'Aardgas als brandstof voor vervoer: Fluxys op diverse fronten actief', p. 53). Zo kunnen op de terminal kleine LNG-schepen en LNG-tankwagens LNG komen laden. Andere LNG-terminals in de ruime regio ontwikkelen eveneens diensten voor kleinschalig LNG. Ondanks die toegenomen concurrentie bleef het aantal bewegingen van kleine LNG-schepen en LNG-tankwagens in Zeebrugge in 2017 op hetzelfde niveau als in 2016.

Nieuw in de diversifiëring van de diensten op de LNG-terminal in 2017 was dat dankzij de ingebruikneming van de tweede steiger nu ook LNG-bunkerschepen kunnen worden geladen. Met de tweede steiger kan de terminal ook flexibel inspelen op de vraag naar gelijktijdige of dicht op elkaar volgende aanmeerbeurten.

LNG-terminal Duinkerke in gebruik

Op 1 januari 2017 ging de LNG-terminal van Duinkerke commercieel in gebruik. Tijdens zijn eerste jaar losten 10 schepen een lading LNG in de terminal. In totaal werd ongeveer 10 TWh aardgas hervergast en uitgezonden naar de Franse en de Belgische markten en via het Belgisch net stroomde het gas ook verder naar andere doelmarkten.

5. Projecten om nieuwe bronnen of aanvoerroutes voor Europa te ontsluiten

Aanleg Trans Adriatic Pipeline schiet goed op

Fluxys is 19% partner in de Trans Adriatic Pipeline (TAP), de leiding in aanbouw die de laatste schakel vormt in de zogenoemde Zuidelijke Gasridor om Europa vanaf 2020 te ontsluiten voor aardgas afkomstig uit het Shah Deniz-veld in Azerbeidzjan. In een eerste fase zal de leiding tot 10 miljard kubieke meter aardgas per jaar kunnen vervoeren. Die capaciteit kan in een latere fase nog worden verhoogd tot 20 miljard kubieke meter per jaar met relatief beperkte bijkomende investeringen. Diverse bronnen komen daarvoor in aanmerking: onder meer bronnen uit de ruimere Kaspische regio, het Midden-Oosten en het oostelijke Middellandse-Zeebekken.

Door het ontsluiten van nieuwe bronnen zal TAP een belangrijke schakel vormen in de bronnendiversificatie en bevoorradingszekerheid van aardgas voor Europa. In die context heeft Europa aan TAP de status van Project van Gemeenschappelijk Belang (*Project of Common Interest – PCI*) verleend in het kader van de *Trans-European Networks for Energy* (TEN-E).

Sinds de start van de werken in 2016 is de aanleg van de Trans Adriatic Pipeline goed gevorderd. Eind 2017 was het project voor bijna 65% voltooid.

- In Griekenland en Albanië waren op het tracé van 765 kilometer al over 380 kilometer de terreinen weer in hun oorspronkelijke staat hersteld.
- In Fier (Albanië) en in Kopoi (Griekenland) is gestart met de bouw van een compressiestation. Beide stations zijn op schema om tijdig in gebruik te worden genomen.
- In het Griekse Kavala en op het aanlandingspunt in Italië ondervindt TAP moeilijkheden omwille van weerstand bij de omwonenden. TAP stelt alles in het werk om in een geest van goed nabuurschap en overleg met de omwonenden en overheden een antwoord te bieden op de lokale bezorgdheden en de leiding tijdig in gebruik te nemen.

De financiering van het TAP-project treedt in haar laatste fase. De gedetailleerde voorwaarden zullen in de loop van het tweede trimester van 2018 naar de commerciële banken worden gestuurd, zoals overeengekomen met de referentiekredietgevers (EIB, EBRD, BPI, SACE en Euler Hermes). Begin 2018 heeft het project een belangrijke fase afgerond toen de raad van bestuur van de EIB zijn beslissing heeft bekend gemaakt om de Trans-Adriatische pijpleiding ten belope van 1,5 miljard euro te financieren.

Dat bevestigt dat het project door de ministerraad, de Europese Commissie en het Europees Parlement wordt erkend als een belangrijk strategisch onderdeel van het Europese energiebeleid (project van gemeenschappelijk belang).

De financiering zou tegen het laatste kwartaal van dit jaar worden afgerond.

Alpine Reverse Flow Project op schema

Via de TENP- en Transitgas-leidingen stroomt momenteel vanuit België en Nederland gas van noord naar zuid door Duitsland en Zwitserland naar Italië. Via de Transitgas-leiding stroomt ook gas vanuit Frankrijk naar Zwitserland en Italië. Met het Alpine reverse flow project zullen de TENP- en Transitgas-leidingen bidirectioneel worden en zal in 2018 ook gas vanuit Italië via Zwitserland naar Frankrijk en Duitsland kunnen stromen.

Het gas dat met het project ter beschikking komt vanuit Italië omvat niet alleen de huidige bronnen in Noord-Afrika en Rusland en de LNG-bronnen die in Italië aanlanden. Als de Trans Adriatic Pipeline in gebruik wordt genomen, zal het Alpine reverse flow project het ook mogelijk maken om aardgas dat via de Zuidelijke Gasridor naar Italië wordt vervoerd verder noordwaarts te doen stromen naar de Noord-Europese markten (zie p. 49). Het project zal er ook voor zorgen dat de gashandelsplaatsen NCG in Duitsland, PEG in Frankrijk en PSV in Italië hun volle functionaliteit kunnen ontwikkelen en prijzen op de verschillende markten verder zullen convergeren.

Het Alpine Reverse Flow project is een samenwerking tussen vervoersnetbeheerders in vier landen: Snam in Italië, FluxSwiss in Zwitserland, GRTgaz in Frankrijk, en Fluxys TENP en OGE in Duitsland.

Door de ontsluiting van gas uit het zuiden en de betere koppeling tussen de gashandelsplaatsen is het Alpine reverse flow project een belangrijke factor in de bevoorradingszekerheid, de bronnendiversificatie en integratie van de Europese gasmarkt. Het project is in die optiek opgenomen in

de lijst van Europese projecten van Gemeenschappelijk Belang (Project of Common Interest - PCI) en het ontvangt ook Europese steun binnen het Connecting Europe Facility-programma.

Voor het project zijn investeringen nodig in onder meer de compressiestations van Ruswill (Zwitserland) en Hügelheim (Duitsland) om de stroom te kunnen omkeren. In Zwitserland zijn de werken voltooid en in Duitsland naderen ze hun voltooiing. Vanaf oktober 2018 zal de capaciteit voor de markt ter beschikking zijn om gas van zuid naar noord te doen stromen.

In het kader van het Alpine reverse flow project wordt in Duitsland ook een industriële deodorisatie-installatie gebouwd. Dankzij de installatie zullen de betrokken vervoersnetbeheerders meer flexibiliteit hebben om gas naar Duitsland te doen stromen als het gedeeltelijk uit Frankrijk afkomstig is en daardoor een zekere concentratie geurstof bevat. In Duitsland wordt in de vervoersnetten geen geurstof toegestaan terwijl dat in Zwitserland, Italië en Frankrijk anders is. Met de deodorisatie-installatie kan op de Duits-Zwitserse grens geurstof uit het gas worden verwijderd.

Fluxys partner in het EUGAL-leidingproject

In oktober 2017 werd Fluxys 16,5% partner in het EUGAL-leidingproject in Duitsland (Europäische Gas-Anbindungsleitung). Het project omvat de bouw van twee parallelle leidingen om Russisch gas vanaf het aanlandingspunt van de toekomstige Nord Stream II leiding in het noorden van Duitsland zuidwaarts te vervoeren tot naar de grens met Tsjechië. Het project zal de Europese invoercapaciteit met 51 miljard kubieke meter per jaar verhogen. De voorbereiding van de terreinen voor de bouw van het aanlandingsstation in het noorden van Duitsland is begonnen en volgens de huidige planning start de bouw van de infrastructuur in augustus 2018. De ingebruikneming van de leiding is gepland in 2020.

LNG-terminal Zeebrugge: overslagrol voor andere LNG-markten

Sinds midden 2015 zijn op de LNG-terminal in Zeebrugge een vijfde LNG-opslagtank en bijbehorende procesinstallaties in aanbouw. De ingebruikneming wordt verwacht in de loop van 2019. De investeringen vloeien voort uit het langetermijncontract dat in 2015 werd gesloten met Yamal Trade om op de terminal een volume tot 8 miljoen ton LNG per jaar over te slaan (circa 123 TWh aardgas). De opzet is om LNG dat vanuit de nieuwe productieterminal in het Noord-Siberische Yamal wordt aangevoerd met ijsbreker/LNG-schepen over te laden op conventionele LNG-schepen die de ladingen daarna naar hun eindbestemming brengen. De bijkomende LNG-opslagtank zal als buffer dienen voor de overslag van LNG tussen twee schepen als die niet gelijktijdig aangemeerd liggen.

Met de nieuwe diensten zal de LNG-terminal in Zeebrugge opnieuw zijn multifunctionaliteit verbreden: voor de LNG-productieterminal in Yamal krijgt Zeebrugge een overslagrol om LNG te leveren op andere regionale LNG-invoermarkten.

6. Inzetten op innovatie

6.1. Aardgas als brandstof voor vervoer: op diverse fronten actief

Aardgas heeft in vergelijking met andere fossiele brandstoffen het beste emissieprofiel en is daardoor een belangrijke alternatieve brandstof in het segment van het vervoer. Overschakelen van benzine, diesel of zware stookolie naar aardgas brengt overigens niet alleen een onmiddellijke daling van de koolstofuitstoot mee maar ook een onmiddellijke vermindering van de impact op de luchtkwaliteit en de gezondheid: de uitstoot van stikstofoxides ligt tot 90% lager en de emissies van zwavel en fijn stof zijn verwaarloosbaar (zie p. 26).

Fluxys is op diverse fronten aan de slag om aardgas als brandstof voor vervoer te promoten en die veelbelovende maar nog ontluikende markt te doen aantrekken. De grote uitdaging voor de omschakeling bestaat erin de nodige infrastructuur te ontwikkelen zodat voertuigen en schepen vlot aardgas kunnen tanken. Voor personenwagens, bestelwagens, bussen en utilitaire voertuigen is dat gecombineerd aardgas in gasvorm (CNG). Vloeibaar aardgas (LNG) is dan weer de aangewezen oplossing voor schepen en voor vrachtovervoer over lange afstanden.

CNG-voertuigen in België in de lift

In België werkt Fluxys samen met andere marktpartijen om het gebruik van CNG wagens te stimuleren bij particulieren, bedrijven en lokale overheden. Ook de overheden nemen via onder meer fiscale maatregelen en premiesystemen diverse initiatieven om de overstap naar CNG te stimuleren. Het beleid van diverse steden om lage-emissiezones in te voeren, betekent eveneens een stimulans.

In 2017 maakte het aantal CNG-voertuigen een opmerkelijke stijging van 5.400 naar 9.000. Ook ging gemiddeld meer dan 1 CNG-tankstation per maand open: hun aantal steeg van 74 naar 90. In 2018 zijn er 28 bijkomende CNG stations gepland.

Tweede steiger op LNG-terminal Zeebrugge grote stap in de ontwikkeling van LNG als scheepsbrandstof

Sinds eind december 2016 is de tweede steiger op de LNG-terminal in Zeebrugge in gebruik. De steiger werd ontworpen voor de ontvangst van de kleinste LNG-schepen met een capaciteit van 2.000 kubieke meter LNG tot grote LNG-schepen met een capaciteit van 217.000 kubieke meter LNG. Voor het laden van kleine LNG-schepen aan de tweede steiger zijn op basis van langetermijncontracten al circa 200 laadbeurten geboekt.

Dankzij de mogelijkheid om de kleinste LNG-schepen te ontvangen, kunnen nu ook zogenoemde LNG-bunkerschepen aanmeren. Dat zijn schepen die LNG komen laden om andere schepen te bevoorraden die LNG als brandstof gebruiken. Zonder LNG-bunkerschepen zijn die schepen voor hun bevoorrading aangewezen op vaste bunkerlocaties of de beperkte bunkercapaciteit van LNG-tankwagens. Een LNG-bunkerschip daarentegen vaart tot bij de schepen die het bevoorraadt en kan ook gebruikt worden om LNG aan te voeren naar kleine LNG-bunkerterminals in andere havens.

Aan de tweede steiger komt geregeld de ENGIE Zeebrugge laden, een LNG-bunkerschip waarin moedermaatschappij Fluxys partner is en dat Zeebrugge als thuishaven heeft.

Tweede laadstation voor LNG-tankwagens op LNG-terminal Zeebrugge

Ook is de finale investeringsbeslissing genomen voor de bouw van een tweede laadstation voor LNG-tankwagens om in de toekomst de vraag vlot te kunnen blijven beantwoorden. Het tweede laadstation wordt in 2018 gebouwd en krijgt via de *Connecting Europe Facility* (CEF) financiële steun van de Europese Commissie in het kader van een pilootproject rond de bevoorrading van de LNG-bunkeringinstallatie die zusterbedrijf Swedegas in de haven van het Gotenburg aan het bouwen is (zie p. 56). De subsidie wordt toegekend aan projecten die de synergie tussen de transport- en energiesector laten spelen in het teken van een koolstofarme toekomst en het versterken van de interne Europese energiemarkt.

Co-financed by the Connecting Europe Facility of the European Union

LNG-bunkeroplossingen voor de haven van Antwerpen

Begin 2018 heeft Fluxys in de haven van Antwerpen de concessie overgenomen om LNG als alternatieve brandstof ter beschikking te stellen van de scheepvaart. Fluxys breidt er tegen eind 2019 de beschikbare mobiele LNG-scheepsbevoorrading uit met de nodige infrastructuur waarmee binnenschepen en kleine zeeschepen LNG zullen kunnen bunkeren aan een vaste installatie met LNG-opslag. De onderneming werkt daartoe nauw samen met G&V Energy Group, dat op de terreinen ook een LNG-tankstation voor vrachtwagens zal bouwen.

Ook LNG-terminal Duinkerke ontwikkelt kleinschalig LNG

Op de LNG-terminal in Duinkerke is een laadstation voor LNG-tankwagens in aanbouw. Volgens de huidige planning zullen vanaf eind 2018 LNG-tankwagens het station kunnen gebruiken.

LNG-bunkerinstallatie in aanbouw in Gotenburg

Midden januari 2018 startte Swedegas met de bouw van een LNG-bunkerinstallatie in de haven van Gotenburg. Dankzij het project komt voor het eerst LNG als scheepsbrandstof beschikbaar in de grootste haven van Scandinavië. Het project ontvangt financiële steun van de Europese Commissie via de *Connecting Europe Facility* (CEF). De subsidie wordt toegekend aan projecten die de synergie tussen de transport- en energiesector laten spelen in het teken van een koolstofarme toekomst en het versterken van de interne Europese energiemarkt.

De opzet bestaat erin om de LNG-bunkerinstallatie op het ritme van de vraagontwikkeling geleidelijk verder uitbreiden en na verloop van tijd ook de industrie met vloeibaar aardgas te bevoorraden.

Co-financed by the Connecting Europe Facility of the European Union

6.2. Investeren in innovatieve gastechnologie

Vernieuwende gastechnologie heeft door zijn hoge energie-efficiëntie en goede emissiewaarden een belangrijke rol te vervullen in de overgang naar een koolstofarme samenleving. Fluxys ondersteunt daarom de versnelde ontwikkeling en marktintroductie van innovatieve en aantrekkelijke gastoepassingen voor verwarming, industrie en mobiliteit. De onderneming verkende in 2017 verschillende projecten.

De participatie in boostHEAT, het bedrijf dat een innovatieve thermodynamische gaswarmtepomp heeft ontwikkeld, verloopt positief. Volgens de huidige planning zullen de gaswarmtepompen vanaf eind 2018 worden verkocht in Frankrijk, België, Duitsland en Zwitserland.

6.3. Power-to-gas

Power-to-gas is een technologie om elektriciteit om te zetten in waterstof of synthetisch methaan. Door groene elektriciteit om te zetten in een andere energievorm biedt power-to-gas een bijzonder interessante oplossing voor het probleem van elektriciteitsopslag: wanneer bijvoorbeeld windmolens volop draaien terwijl de elektriciteitsvraag laag ligt, kan het overschot aan energie in de vorm van waterstof of synthetisch methaan worden opgeslagen in de gasinfrastructuur.

Begin 2018 heeft Fluxys een samenwerking opgezet rond de ontwikkeling van een power-to-gas-installatie op industriële schaal in België.

7. Ontwikkeling buiten Europa

Hoewel de blik van Fluxys in de eerste plaats is gericht is op zijn Europese kernmarkt, wil de onderneming zijn groei ook stimuleren door zijn geografisch gezichtsveld te verruimen. Veel regio's buiten Europa verwachten een sterke stijging van de aardgasvraag en er worden talrijke projecten voorgesteld door partijen die willen samenwerken met ervaren partners. In 2017 legde Fluxys buiten Europa uitgebreide contacten om onder meer mogelijke LNG-infrastructuurprojecten te onderzoeken.

8. Mensen: onze kracht in verandering

Als infrastructuuronderneming in de energiesector is Fluxys actief in een snel evoluerende markt die nog over een lange periode aan verandering onderhevig zal zijn naarmate de energietransitie verder vorm krijgt. Om in die context als onderneming succes aan te houden, is het essentieel om te kunnen blijven rekenen op competente, gemotiveerde medewerkers en een vlotte inzetbaarheid van iedereen.

De kern van het personeelsbeleid bestaat er dan ook in om het aanpassingsvermogen te activeren in het samenspel tussen mensen, processen en structuren. Zo blijft Fluxys klaar voor de uitdagingen van vandaag terwijl de onderneming zich tegelijk voorbereidt op morgen. Fluxys kan daarbij rekenen op de expertise, het engagement en de motivatie van meer dan 1.200 personeelsleden in België, Frankrijk, Duitsland, Zwitserland, het Verenigd Koninkrijk en het Groothertogdom Luxemburg.

Een organisatie die meebeweegt met de groeistrategie

Fluxys houdt zijn processen en structuren voortdurend tegen het licht van de nieuwe uitdagingen die zich aandienen. Een markt in volle verandering vraagt immers bij uitstek een organisatie die meebeweegt. Efficiëntere processen en structuren zijn de sleutel tot de grotere performantie die de onderneming nastreeft om duurzaam te kunnen blijven groeien en haar positie op de markt nog te versterken. De inbreng van de medewerkers is daarbij cruciaal: van hen wordt verwacht dat ze hun dagdagelijkse aanpak kritisch onder de loep houden en dat ze wendbaar en met een open geest inspikken op de veranderingen.

In 2017 werd de hertekening afgerond van de interactielijnen tussen de dochterbedrijven en de teams op het hoofdkantoor om de operationele en strategische slagkracht binnen de Fluxys-groep te versterken en veerkrachtiger te maken in het perspectief van de verdere groei. De nieuwe manier van werken krijgt vorm door een flexibele organisatie in praktijk te brengen met korte communicatielijnen en per proces kleine transversale teams van medewerkers in de dochterbedrijven en op het hoofdkantoor.

Volop inzetten op talent

In zijn talentbeheer zorgt Fluxys ervoor dat in de dynamiek van een evoluerende markt en de wijzigende processen en structuren binnen de onderneming het juiste talent op het juiste moment de juiste plaats vindt om optimaal bij te dragen tot het succes van het geheel.

Op basis van de ondernemingsdoelstellingen brengt Fluxys zijn toekomstige personeelsnoden in kaart zodat we weten welke competenties we vandaag en morgen in huis moeten hebben. Onze rekruteringsaanpak is daarom niet gericht op het punctueel invullen van functies, maar op het vinden van personen die met engagement, motivatie en inzet hun werk willen doen en op termijn ook elders in de onderneming een meerwaarde kunnen bieden. Om het juiste talent aan te trekken en te houden, voert Fluxys bovendien een competitief en marktconform loonbeleid.

Aangepaste inlooptrajecten en een dynamisch prestatiebeheer zijn de twee hefboomen waarmee Fluxys zijn medewerkers ondersteunt om optimaal bij te dragen tot de doelstellingen van de onderneming. Daarnaast zijn het competentiebeheer en het ontwikkelings- en opleidingsaanbod bij Fluxys erop gericht medewerkers de juiste ondersteuning te bieden om zowel de doelstellingen van de onderneming als hun eigen ambities waar te maken.

Klaarheid brengen en engagement creëren

Fluxys hecht er groot belang aan dat medewerkers de bedrijfscontext en de uitdagingen van de onderneming kennen. Op basis daarvan creëren we persoonlijk engagement rond de visie, strategie en doelstellingen van de onderneming. Via een mix van kanalen doen we bijzondere inspanningen om de medewerkers beter te doen begrijpen wat de veranderingen in de energiewereld zijn, hoe de onderneming haar doelstellingen in functie daarvan bijstuurt en wat die doelstellingen voor iedereen afzonderlijk betekenen.

Transparante en constructieve sociale dialoog

Een sereen sociaal klimaat is essentieel voor de cohesie binnen de onderneming en de ontwikkelingen van de activiteiten. Fluxys voert daarom een transparante en constructieve sociale dialoog met het geheel van de sociale partners.

9. Onderzoek en ontwikkeling

Het onderzoeks- en ontwikkelingsbeleid van Fluxys mikt erop om kennis en technologie te verwerven die de activiteiten van de groep kunnen versterken en verder ontwikkelen. In 2017 was Fluxys betrokken bij onderzoeks- en ontwikkelingsprojecten in het domein van het ontwerp en de veilige exploitatie van gasinfrastructuur en in het domein van geologische en hydrodynamische modellen voor ondergrondse aardgasopslag. Daarnaast ging specifieke aandacht naar onderzoek en ontwikkeling op het vlak van innovatieve gastoeepassingen, groen gas en kleinschalig LNG.

Power-to-gas

Power-to-gas is een technologie om elektriciteit om te zetten in waterstof of synthetisch methaan. Door groene elektriciteit om te zetten in een andere energievorm biedt power-to-gas een bijzonder interessante oplossing voor het probleem van elektriciteitsopslag: wanneer bijvoorbeeld windmolens volop draaien terwijl de elektriciteitsvraag laag ligt, kan het overschot aan energie in de vorm van waterstof of synthetisch methaan worden opgeslagen in de gasinfrastructuur.

Fluxys Belgium en een tiental andere Europese ondernemingen (o.a. aardgas- en elektriciteitsnetbeheerders) bundelen hun krachten in het *European Power to Gas Platform* om de technologie op te volgen en beste praktijken uit te wisselen. In 2017 heeft de onderneming mee geholpen een studie uit te werken over die nieuwe technologie. In die studie werd meer bepaald aangetoond dat power-to-gas complementair is met hernieuwbare energiebronnen en in belangrijke mate kan bijdragen tot het behalen van de klimaatdoelstellingen door het verlagen van de CO₂-uitstoot.

Groen gas: kwaliteitseisen biomethaan

Biomethaan is het gas dat overblijft als er uit biogas CO₂ wordt verwijderd. Biogas wordt gewonnen uit biomassa (groenafval, slib van zuiveringsstations, energiegewassen). Net zoals aardgas, bestaat biomethaan hoofdzakelijk uit methaan. Fluxys Belgium is betrokken bij verschillende werkgroepen die onderzoeken aan welke kwaliteitseisen biomethaan moet voldoen om het in een aardgasnet te kunnen injecteren en wat de impact ervan kan zijn. Fluxys Belgium zal de resultaten van die onderzoeken als referentie gebruiken in de projecten van biomethaan-injectie die zich in België aan het ontwikkelen zijn.

Warmtekrachtkoppeling

Fluxys Belgium draagt bij tot het onderzoek naar verschillende systemen van warmtekrachtkoppeling op aardgas voor elektriciteits- en warmteproductie. Warmtekrachtkoppeling vermindert de uitstoot van broeikasgassen en verlaagt tevens de energiefactuur. Fluxys gaat actief na of het mogelijk is om een of meerdere warmtekrachtkoppelingseenheden te integreren in zijn infrastructuren.

Andere energiedragers

In 2017 is de verkenning begonnen welke rol Fluxys kan spelen in het vervoer van andere gassen of energiedragers (CO₂, waterstofgas en warmte).

Internationale meetstandaard voor kleinschalig LNG

LNG kent een toenemend succes als alternatieve brandstof voor vrachtwagens en schepen. Voor dat soort kleinschalig LNG-gebruik moet LNG op eenzelfde nauwkeurigheidsniveau kunnen worden gemeten als andere brandstoffen. Fluxys Belgium maakt in die optiek samen met verschillende metrologie-instituten en industriële partners deel uit van een projectgroep om een internationale standaard te ontwikkelen voor het meten van kleine tot middelgrote LNG-debietten. Voor de ontwikkeling van de internationale standaard is in 2017 op de Rotterdamse Maasvlakte gestart met de bouw van een nieuwe meet- en kalibratiefaciliteit voor LNG. Volgens de huidige planning wordt de installatie eind 2018 in gebruik genomen.

10. Voornaamste risico's, onzekerheden en opportuniteiten

10.1. Interne controle- en risicobeheersystemen

Referentiekader. Fluxys heeft een risicobeheerssysteem opgesteld op basis van het COSO-model. Een richtlijn beschrijft wanneer en door wie welke risicobeheersactiviteiten moeten worden uitgevoerd.

Rollen en verantwoordelijkheden. De raad van bestuur bepaalt, op voorstel van de gedelegeerd bestuurder, de mate van risico's die de onderneming bereid is te nemen, in overeenstemming met de waarden, de strategie en de fundamentele beleidslijnen. De raad van bestuur keurt ook het referentiekader goed voor de interne controle en het risicobeheer en beoordeelt de implementatie van het referentiekader. Het auditcomité brengt daarover advies uit aan de raad van bestuur.

Minstens één keer per jaar onderzoekt het auditcomité de systemen voor interne controle en risicobeheer die door de gedelegeerd bestuurder worden opgezet in de filialen (volledig en meerderheidszeggenschap) van Fluxys, op die manier vergewist het comité zich ervan dat de belangrijkste risico's op de gepaste wijze worden onderscheiden, beheerd en gecommuniceerd. Ook de risico's verbonden aan de sociale, de personeels- en milieuaangelegenheden, de eerbiediging van mensenrechten en de bestrijding van corruptie en omkoping worden bekeken. De belangrijkste risico's worden op kwartaalbasis opgevolgd en aan de gedelegeerd bestuurder gerapporteerd. De uitvoering van het risicobeheer is de verantwoordelijkheid van de gedelegeerd bestuurder. In die hoedanigheid evalueert de gedelegeerd bestuurder de risico's en de mitigerende maatregelen.

Fluxys heeft om efficiënte interne controles te kunnen waarborgen een scheiding van functies georganiseerd in de processen en in de IT-systemen om het risico op fouten en fraude in de rekeningen te beperken. Daarnaast bestaan er ook een aantal controlefuncties binnen de belangrijkste departementen die op een regelmatige basis hun risico's en controles evalueren, bijsturen en rapporteren. Ook wordt een budgettaire opvolging georganiseerd in het kader van de financiële rapportering.

Risicoregister. De geïdentificeerde risico's worden ofwel kwantitatief, ofwel kwalitatief geëvalueerd in termen van de kans van voorkomen (*likelihood*) en de ernst [*impact*]. De criteria van impactbeoordeling kunnen betrekking hebben zowel op de financiële situatie, de reputatie, de veiligheid, het milieu en de beschikbaarheid. Fluxys bekijkt de impact als een combinatie van deze verschillende impactelementen aangezien bepaalde risico's een impact kunnen hebben op de financiële situatie, terwijl andere risico's

een grotere impact zullen hebben op reputatie of veiligheid. Als de impact van een risico op meerdere criteria (financieel, reputatie, etc.) wordt ingeschaald, dan kiest Fluxys voor het criterium met de hoogste inschaling (voorzichtigheidsprincipe). Op die manier wordt het risicoprofiel van de onderneming periodiek bijgewerkt.

De risico's worden op een risicomatrix uitgezet. Fluxys onderscheidt drie risiconiveaus:

- Onaanvaardbare risico's: risico's waarvoor altijd en onmiddellijk maatregelen worden getroffen om het risico te verkleinen.
- Risico's waarvoor maatregelen worden genomen om ze te verkleinen volgens het ALARP-principe (*as low as reasonably possible*). Dat wil zeggen dat de technologische middelen, de economische beperkingen en de haalbaarheid van de maatregelen zorgvuldig worden afgewogen tegen het risico-reducerend effect. De verschillende directies volgen de risico's van nabij op.
- Risico's die aanvaardbaar zijn omdat de nodige controles en maatregelen bestaan.

Controlemaatregelen. Het risicoprofiel zoals dat blijkt uit het risicoregister wordt vergeleken met de risicotolerantie en waar nodig worden bijkomende maatregelen getroffen met de bedoeling alle risico's binnen aanvaardbare grenzen te brengen. Die maatregelen worden vertaald in een beleid, procedures, instructies en regelmatige evaluaties via externe en interne audits, technische audits en kwaliteitscontroles van de uitvoering van de maatregelen. Op die manier wordt het aanwezige risicobewustzijn binnen de organisatie versterkt.

Departement interne audit. Het departement Interne Audit is een onafhankelijke en objectieve controleafdeling binnen de Fluxys-organisatie. De interne audit manager rapporteert functioneel aan de voorzitter van het auditcomité waardoor de onafhankelijkheid wordt gewaarborgd, Het departement interne audit heeft tot doel om met een systematische en rigoureuze aanpak de doeltreffendheid van het risicobeheer, de risicocontrole en de processen te evalueren en verbeteren.

Vertrekkend van een meerjaren-risicogebaseerd auditplan wordt ieder jaar een jaarlijks auditplan opgesteld. Verschillende belanghebbenden zijn betrokken in dat planningsproces. De betrokkenheid van de business en van het risicobeheer in het planningsproces biedt het voordeel dat de audit wordt toegespitst op de relevante en belangrijke risico's en controles.

10.2. Overzicht van de belangrijkste risico's

Marktrisico. De huidige marktsituatie maakt dat zowel vervoer als opslag van aardgas onder druk staan met een impact op de gereserveerde capaciteit als gevolg. In die context waken Fluxys en zijn dochterondernemingen erover om het dienstenaanbod nog aantrekkelijker te maken en hun tarieven zo competitief mogelijk te houden.

In de context van de Europese energie- en klimaatpolitiek maakt de tendens naar hogere energie-efficiëntie en een koolstofarme energiemix ten voordele van onder andere hernieuwbare energiebronnen de evolutie van de aardgasvraag op termijn onzeker. Ook worden voor vervoer minder langetermijncontracten en meer kortetermijncontracten afgesloten. Om die reden onderzoekt Fluxys nauwgezet waar te investeren in nieuwe infrastructuur.

Vandaag worden gasgestookte elektriciteitscentrales vaak uit de markt geprijsd: een hoge penetratie van productiecapaciteit met hernieuwbare energiebronnen in combinatie met lage steenkoolprijzen en lage prijzen voor CO₂-emissierechten zorgen in delen van Europa voor een lage bezettingsgraad van gasgestookte elektriciteitscentrales. De lage activiteit van de elektriciteitscentrales heeft een belangrijke impact op capaciteitsboekingen voor gasgestookte elektriciteitscentrales. De onzekerheid over die boekingen blijft een factor om ook in de toekomst rekening mee te houden: het is niet duidelijk hoe de prijs voor CO₂-emissierechten zal evolueren en daarbovenop wordt die onzekerheid versterkt door onduidelijkheden over de timing van een nui stap uit kernenergie (België, Frankrijk) en steenkool (Duitsland, Nederland).

Het einde van Nederlands L-gas tegen 2030 en de afname van de uitvoer ervan vanaf 2024 kan leiden tot het einde van transitstromen van L-gas door België die mogelijk niet worden gecompenseerd door nieuwe transitstromen van H-gas. De timing van die uitstap zou vervroegd kunnen worden als gevolg van aardbevingen in de regio Groningen. Verder stelt de geleidelijke verdwijning van L-gas en de bijbehorende conversie naar H-gas een mogelijk risico voor marktaandeelverlies omdat gebruikers van L-gas voor andere energiebronnen zouden kunnen kiezen.

Regelgevend kader. De vervoersactiviteiten zijn gereguleerd door Europese regelgeving. Europa voorziet een systeem van gereguleerde toegang tot aardgasvervoer (grens-tot-grens en vervoer voor de thuismarkt). Gereguleerde activiteiten worden overzien door de nationale regulatoire overheden (NRA). NRA activiteiten worden gecoördineerd op Europees vlak door het Agentschap voor de Cooperatie van Energie Regulators (ACER). NRA's bepalen de tarifaire methodologie voor aardgastransmissiesystemen, aardgasopslaginstallaties en LNG terminal operaties en keuren de tariefvoorstellen voor die activiteiten goed.

De Europese regelgeving omvat ook een certificatieprocedure voor transmissiesysteem operatoren, aardgasopslag installaties en LNG terminal operaties om naleving van de "unbundling" regels door de eigenaars-operatoren op te volgen, dwz de scheiding van operatoren van energieleveranciers en – producenten. Fluxys handelt als eigenaar-operator in het "unbundled" regime.

De activiteiten van FluxSwiss zijn momenteel niet gereguleerd maar op termijn bestaat de mogelijkheid dat aardgastransport in Zwitserland een vorm van regulering kan krijgen die zich inspireert op het kader dat Europese Unie hanteert.

Elke wijziging van het regulatoire kader kan een significante impact hebben op de activiteiten, resultaten en financiële positie van Fluxys.

Integriteit van het netwerk en van de ICT-infrastructuur. Aan de exploitatie van aardgasinfrastructuur zijn inherente veiligheidsrisico's verbonden, zoals beschadigingen van het netwerk en de installaties als gevolg van werken door derden of beschadigingen als gevolg van corrosie of incidenten tijdens onderhoudswerkzaamheden. Fluxys neemt in België, Duitsland, Zwitserland en Zweden diverse maatregelen voor de veilige en continue exploitatie van de infrastructuur en het beheer van risico's die eraan verbonden zijn. Zo werd de leiding TENP-1 in Duitsland tijdelijk uit dienst genomen voor nader onderzoek. Een specifiek risico voor de operationele activiteiten is ICT-security (beschikbaarheid en *cyber security*). Daarom neemt Fluxys de nodige voorzorgen om de ICT- en IC (Industrial Control)-systemen systemen in optimale staat te houden en ze ook te beschermen tegen bedreigingen van buiten af.

Groei van activiteiten. Om zijn groei en rendabiliteit in een Europese aardgasmarkt in snelle verandering te verzekeren, kan Fluxys dankzij zijn unieke ligging, competenties en knowhow opportuniteiten grijpen om te investeren in projecten voor nieuwe of bestaande aardgasvervoersnetten, pijpleidingen of LNG-terminallingprojecten. Op die manier kan Fluxys zijn positie op de belangrijke gastransitassen verder versterken. De implementatie van zulke projecten kan verschillende soorten risico's en onzekerheden meebrengen, zoals verschillen in bedrijfscultuur, diensten, regulering, markt, operationele en technische risico's, tijdige ingebruikneming en budgetoverschrijdingen. Fluxys maakt daarom bij elk project een grondige analyse van de risico's en zorgt voor een adequate opvolging ervan. Bovendien worden grote projecten voor capaciteitsverhogingen geschraagd door langetermijncontracten.

Wisselrisico. Een deel van de huidige kasstromen van de Fluxys-groep wordt in andere deviezen dan de euro gegenereerd, voornamelijk in CHF, GBP en SEK. Aangezien de euro de functionele munt is voor de Fluxys-groep, zou een variatie van de wisselkoers tussen de euro en de kasstromen in vreemde deviezen de winst- en verliesrekening en de geconsolideerde balans van Fluxys kunnen beïnvloeden bij de omzetting van die deviezen in euro. In overeenstemming met het financieel beleid van de groep worden die wisselkoersrisico's echter zodra ze komen vast te staan ingedekt met financiële instrumenten zoals *foreign exchange swaps*, *forwards* en *cross currency rate swaps*. Die financiële instrumenten worden zoveel mogelijk gekwalificeerd als dekkingsinstrumenten zodat de boekhoudkundige impact van wisselkoersvariaties op de winst- en verliesrekening wordt beperkt.

Interesterisico. Een deel van de huidige financieringen van de Fluxys-groep werd afgesloten tegen een vlottende rentevoet. Een schommeling in interestvoeten zou de winst- en verliesrekening van Fluxys kunnen beïnvloeden. In overeenstemming met het financieel beleid van de groep worden die risico's echter zoveel mogelijk ingedekt door financiële instrumenten zoals *interest rate swaps* (IRS). Bij een aantal financieringscontracten werden de volgens de leningsovereenkomst te betalen interest onder vlottende rentevoeten beperkt tot 0% (in enkele gevallen heeft die bodemgrens enkel betrekking op de referentierentevoet, in alle andere gevallen op de all-in rentevoet, marge inclusief). Tegen die achtergrond werden in februari 2017 de financieringen van FluxSwiss en Transitgas geherfinancierd; zij waren immers het meest blootgesteld aan ondoeltreffende dekking in de marktomstandigheden van negatieve korte termijn interestvoeten. Daarom werden de IRS-dekkingen vervangen door instrumenten van het type CAP, waarmee de blootstelling aan het risico van vlottende rentevoeten voor die twee leningen volledig is verdwenen. Anderzijds werd besloten om een lening aan vlottende interestvoeten niet in te dekken zolang die lening bestemd is om vlottende activa te financieren.

Tegenpartijrisico. De thesaurie-overschotten van de filialen van de Fluxys-groep worden belegd bij Fluxys in het kader van *cash pooling* overeenkomsten (behalve Flux Re, dochterondernemingen die projectfinancieringen hebben afgesloten en dochterondernemingen waar Fluxys geen meerderheidsbelang heeft in het aandelenkapitaal). De thesaurie-overschotten worden aan marktvoorwaarden geleend aan dochterondernemingen via leningen binnen de groep. Het toezicht dat Fluxys uitoefent bij zijn dochterondernemingen zorgt ervoor dat het tegenpartijrisico bij dochterondernemingen beperkt en onder controle blijft. Resterende thesaurie-overschotten binnen de groep worden geïnvesteerd in financiële producten. Op het niveau van Fluxys is het risico dat een tegenpartij in gebreke blijft heel beperkt. Fluxys belegt immers de thesaurie-overschotten ofwel bij eersterangs financiële instellingen, ofwel in de vorm van financiële instrumenten uitgegeven door emittenten met een notering van beleggingskwaliteit (*investment grade*), ofwel in financiële instrumenten van emittenten waarvan een kredietwaardige overheid meerderheidsaandeelhouder is.

In het kader van zijn beleid om het tegenpartijrisico te beheren, voert Fluxys zelf een kredietanalyse uit van zijn klantenbestand op vlak van winstgevendheid, liquiditeit en solvabiliteit op basis van interne gegevens en gespecialiseerde databanken aan de hand van financiële gegevens en marktdata. Die analyse wordt aangevuld met informatie over externe kredietbeoordelingen als die beschikbaar zijn. Via die aanpak wordt de blootstelling van de groep aan kredietrisico beperkt voor zowel wanbetaling als klantenconcentratie. Belangrijke leveranciers worden eveneens gescreend om het langetermijnperspectief van de samenwerking te bestendigen.

Liquiditeitsrisico. De Fluxys-groep is een kapitaalintensieve onderneming en vertrouwt bijgevolg op (onder andere) externe financiering om zijn bedrijfs- en investeringsactiviteiten te financieren. In het kader van de bedrijfsontwikkeling en herfinancieringsverplichtingen is de groep onderhevig aan een liquiditeitsrisico. De financiële markten bieden niet altijd voldoende toegang tot de nodige liquide middelen, vooral in periodes van economische en geopolitieke instabiliteit. Het beleid van Fluxys bestaat erin zijn bevoorrechte toegang tot financiering te behouden door de implementatie van voldoende en bevestigde kredietlijnen, een sterk netwerk van banken en financiers, en solide financiële parameters voor de kredietwaardigheid van de onderneming die Fluxys voor zijn kredietverschaffers een betrouwbare tegenpartij maken.

11. Corporate Governance

11.1. Kader

Wettelijke aspecten. Fluxys is onderworpen aan de Belgische wetgeving en heeft in overeenstemming daarmee een corporate governance charter opgesteld met de manier waarop Fluxys functioneert. Zo bevat het corporate governance charter onder meer een reglement voor de interne organisatie van het auditcomité en het benoemings- en vergoedingscomité, opgericht door de raad van bestuur.

Gedragscodes. Voorts heeft Fluxys een gedragscode opgesteld met de principes inzake integriteit, ethiek en gedragsregels van toepassing op alle werknemers van de organisatie.

11.2. Samenstelling raad van bestuur

Tijdens de gewone algemene vergadering van 9 mei 2017 werd het mandaat van bestuurder van Christian Viaene hernieuwd voor een periode van 1 jaar, tot aan de gewone algemene vergadering van 2018. Daarnaast werd het mandaat van bestuurder van Louis-M. St-Maurice hernieuwd voor een periode van 6 jaar, tot aan de gewone algemene vergadering van 2023. Louis-M. St-Maurice heeft echter zijn ontslag ingediend met ingang op 31 december 2017. De raad van bestuur van 31 januari 2018 coöpteerde Chantale Pelletier om dat mandaat verder te zetten, met ingang op 1 januari 2018. De eerstvolgende algemene vergadering spreekt zich uit over haar definitieve benoeming.

De procedure voor hernieuwing van mandaten en nieuwe benoemingen bij het benoemings- en vergoedingscomité werd nageleefd.

11.3. Presentiegeld

Aan de bestuurders wordt per vergadering van de raad van bestuur en van de comités een presentiegeld van € 250 toegekend.

11.4. Commissaris

De gewone algemene vergadering heeft zich uitgesproken over de jaarlijkse emolumenten van Deloitte CVBA, Bedrijfsrevisoren. Voor zijn mandaat als commissaris bij de groep Fluxys NV heeft Deloitte in 2017 bezoldigingen ontvangen ten belope van € 475.219. Daarnaast heeft Deloitte ook andere opdrachten uitgevoerd voor een totaalbedrag van € 113.751. De emolumenten kunnen als volgt worden opgesplitst:

- Auditopdrachten als commissaris bij de groep in België: € 271.200
- Auditopdrachten als commissaris bij dochterondernemingen van de groep door entiteiten verbonden met de commissaris: € 204.019
- Verzekeringsoopdrachten door de commissaris: € 88.041
- Verzekeringsoopdrachten door entiteiten verbonden met de commissaris: € 1.730
- Andere raadgevende opdrachten door entiteiten verbonden met de commissaris: € 23.980

II. GECONSOLIDEERDE FINANCIËLE STATEN VOLGENS IFRS

1. Algemene inlichtingen over de vennootschap

Benaming en maatschappelijke zetel. De maatschappelijke zetel van de moedermaatschappij Fluxys NV is gevestigd in België, Kunstlaan 31 te 1040 Brussel.

Activiteiten van de groep. De activiteiten van de groep Fluxys worden voornamelijk onderverdeeld in 2 hoofdactiviteiten.

De eerste hoofdactiviteit betreft het vervoer en de opslag van aardgas, evenals de terminallingdiensten voor vloeibaar aardgas (liquefied natural gas, LNG) in België. Naast de activiteiten die onderworpen zijn aan de Gaswet¹, verzorgt de groep Fluxys eveneens aanvullende diensten, verwant met voornoemde activiteiten.

De tweede hoofdactiviteit omvat voornamelijk de activiteiten in het buitenland.

Voor meer informatie over die activiteiten verwijzen we naar de specifieke hoofdstukken van het jaarverslag.

---

¹ Wet van 12 april 1965 betreffende het vervoer van gasachtige producten en andere door middel van leidingen, zoals later gewijzigd.

2. Geconsolideerde financiële staten van de groep Fluxys volgens IFRS

2.1. Geconsolideerde balans

Geconsolideerde balans		In duizenden euro's	
	Toelichting	31-12-2017	31-12-2016
I. Vaste activa		5.796.307	5.977.945
Materiële vaste activa	5.1	4.071.140	4.315.600
Immateriële vaste activa	5.2	593.876	739.340
Goodwill	5.3	1.924	1.924
Deelnemingen geconsolideerd volgens de vermogensmutatiemethode	5.4	551.351	500.188
Overige financiële vaste activa	5.5/6	93.923	62.410
Leningen en vorderingen	5.6/6	468.264	332.377
Overige vaste activa	5.6	15.829	26.106
II. Vlottende activa		698.299	607.049
Voorraden	5.7	29.891	24.086
Overige financiële vlottende activa	6	4.088	6.144
Belastingvorderingen		2.851	2.213
Handels- en overige vorderingen	5.8/6	210.073	167.746
Geldbeleggingen	5.9/6	162.696	105.348
Geldmiddelen en kasequivalenten	5.9/6	265.668	280.084
Overige vlottende activa	5.10	23.032	21.428
Totaal der activa		6.494.606	6.584.994

Geconsolideerde balans		In duizenden euro's	
	Toelichting	31-12-2017	31-12-2016
I. Eigen vermogen	5.11	2.331.044	2.403.901
Eigen vermogen toerekenbaar aan de aandeelhouders van de moedermaatschappij		1.805.236	1.805.657
<i>Maatschappelijk kapitaal en uitgiftepremies</i>		1.782.781	1.782.472
<i>Niet uitgekeerd resultaat en overige reserves</i>		42.161	17.501
<i>Omrekeningsverschillen</i>		-19.706	5.684
Minderheidsbelangen		525.808	598.244
II. Langlopende verplichtingen		3.344.076	3.405.634
Rentedragende verplichtingen	5.12/6	2.723.882	2.603.921
Voorzieningen	5.13.2	18.649	18.879
Voorzieningen voor personeelsbeloningen	5.14	62.517	66.811
Overige langlopende financiële verplichtingen	6	2.006	27.688
Uitgestelde belastingverplichtingen	5.15	537.022	688.335
III. Kortlopende verplichtingen		819.486	775.459
Rentedragende verplichtingen	5.12/6	637.257	573.267
Voorzieningen	5.13.2	325	6.841
Voorzieningen voor personeelsbeloningen	5.14	3.984	4.612
Overige kortlopende financiële verplichtingen	6	0	542
Belastingverplichtingen		36.852	38.527
Kortlopende handels- en overige schulden	5.16/6	121.692	132.622
Overige kortlopende verplichtingen		19.376	19.048
Totaal van het eigen vermogen en de verplichtingen		6.494.606	6.584.994

2.2. Geconsolideerde winst- en verliesrekening

Geconsolideerde winst- en verliesrekening		In duizenden euro's	
	Toelichting	31-12-2017	31-12-2016
Bedrijfsopbrengsten	4.1	1.012.986	1.027.448
Verkoop van gas voor balancing en operationele behoeften		73.083	49.093
Overige bedrijfsopbrengsten	4.2	10.273	13.603
Grondstoffen en gebruikte hulpstoffen	4.3.1	-3.888	-3.837
Aankoop van gas voor balancing en operationele behoeften		-81.649	-54.333
Diensten en diverse goederen	4.3.2	-220.183	-213.789
Personeelslasten	4.3.3	-128.075	-134.248
Overige bedrijfskosten	4.3.4	-10.116	-11.119
Netto toevoegingen aan de afschrijvingen	4.3.5	-419.367	-424.435
Netto toevoegingen aan de voorzieningen	4.3.5	6.400	5.882
Waardeverminderingen	4.3.5	831	2.009
Winst (verlies) uit voortgezette bedrijfsactiviteiten		240.295	256.274
Resultaat van ondernemingen opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode	4.6	15.294	-4.711
Winst (verlies) voor financiële resultaten en belastingen		255.589	251.563
Reële waardeschommelingen van financiële instrumenten	4.5.4	-2.924	14.324
Financiële opbrengsten	4.4	21.270	18.488
Financieringskosten	4.5	-95.832	-127.704
Winst (verlies) uit voortgezette bedrijfsactiviteiten na financieel nettoresultaat		178.103	156.671
Winstbelastingen	4.7	-12.994	-38.387
Winst (verlies) van het boekjaar	4.8	165.109	118.284
Gedeelte Fluxys		120.476	76.928
Gedeelte minderheidsbelangen		44.633	41.356

2.3. Geconsolideerd overzicht van het totaalresultaat

Geconsolideerd overzicht van het totaalresultaat		In duizenden euro's	
	Toelichting	31-12-2017	31-12-2016
Nettoresultaat van de periode	4.8	165.109	118.284
Elementen welke in de toekomst niet door de winst- en verliesrekening zullen geherklasseerd worden			
Herwaardering van personeelsbeloningen	5.13.1	-3.488	-10.169
Belastingen op deze verschillen		1.301	3.370
Andere componenten van het totaalresultaat van de ondernemingen geconsolideerd volgens de vermogensmutatiemethode –		195	74
Herwaardering van personeelsbeloningen			
Belastingen - Verandering van belastingvoet	(1)	36.399	0
Elementen welke in de toekomst door de winst- en verliesrekening kunnen geherklasseerd worden			
Netto-investeringen in het buitenland - Omrekeningsverschillen ²		-56.567	-65.972
Netto-investeringen in het buitenland - Dekkingsinstrumenten	6	11.942	3.557
Belastingen - Netto-investeringen in het buitenland - Dekkingsinstrumenten		-2.986	-889
Dekkingsinstrumenten van de kasstromen	6	4.019	5.142
Belastingen – Dekkingsinstrumenten van de kasstromen		-950	-1.508
Andere componenten van het totaalresultaat van de ondernemingen opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode -		1.691	-4.981
Dekkingsinstrumenten van de kasstromen			
Andere componenten van het totaalresultaat		-8.444	-71.376
Totaalresultaat van de periode		156.665	46.908
Gedeelte Fluxys		138.324	46.243
Gedeelte minderheidsbelangen		18.341	665

(1) De hervorming van de Belgische vennootschapsbelasting leidt tot een eenmalige herziening van de in het verleden geboekte uitgestelde belastingen. De vermindering van de uitgestelde belastingen op het passief van de balans werd geboekt via de andere elementen van het totaalresultaat voor het gedeelte met betrekking tot verrichtingen die gewoonlijk daar worden geboekt (zie Toelichting 2.21), namelijk de herwaardering van materiële vaste activa (€ 37,7 miljoen), de gespreide belasting op de meerwaarde op materiële vaste activa (€ 0,4 miljoen) en de herwaarderingen van toegezegd-pensioenregelingen (€ -1,7 miljoen). Het saldo van die herziening werd geboekt op het nettoresultaat van de periode (€ 31,8 miljoen – zie Toelichtingen 2.21 en 4.7.2).

² Daling door de valutadaling van het Britse pond en de Zwitserse frank.

2.4. Geconsolideerd mutatieoverzicht van het eigen vermogen

Geconsolideerd mutatieoverzicht van het eigen vermogen

	Maatschappelijk kapitaal	Uitgifte- premies	Niet uitgekeerd resultaat	Dekkings- instrumenten van de kasstromen
I. BEGINSALDO OP 31-12-2015	1.698.915	80.876	102.623	-9.961
1. Winst (verlies) van het boekjaar	0	0	76.928	0
2. Andere componenten van het totaalresultaat	0	0	0	-3.015
3. Uitgekeerde dividenden	0	0	-132.052	0
4. Wijzigingen in de consolidatiekring	0	0	-2.791	0
5. Kapitaalverhogingen / -verlagingen	2.426	255	0	0
6. Overige mutaties	0	0	0	0
II. SALDO OP 31-12-2016	1.701.341	81.131	44.708	-12.976
1. Winst (verlies) van het boekjaar	0	0	120.476	0
2. Andere componenten van het totaalresultaat	0	0	0	2.728
3. Uitgekeerde dividenden	0	0	-138.749	0
4. Wijzigingen in de consolidatiekring	0	0	-305	0
5. Kapitaalverhogingen / -verlagingen	276	33	0	0
6. Overige mutaties	0	0	0	0
III. EINDSALDO OP 31-12-2017	1.701.617	81.164	26.130	-10.248

In duizenden euro's						
Dekkings-instrumenten netto-investeringen in het buitenland	Reserves personeels-beloningen	Omrekenings-verschillen	Andere componenten van het totaalresultaat (1)	Eigen vermogen toerekenbaar aan aandeelhouders van de moedermaatschappij	Minderheids-belangen	Totaal van het eigen vermogen
-11.581	589	30.115	0	1.891.576	676.571	2.568.147
0	0	0	0	76.928	41.356	118.284
2.645	-5.884	-24.431	0	-30.685	-40.691	-71.376
0	0	0	0	-132.052	-75.921	-207.973
0	0	0	0	-2.791	-3.065	-5.856
0	0	0	0	2.681	-6	2.675
0	0	0	0	0	0	0
-8.936	-5.295	5.684	0	1.805.657	598.244	2.403.901
0	0	0	0	120.476	44.633	165.109
9.766	-3.506	-25.390	34.250	17.848	-26.292	-8.444
0	0	0	0	-138.749	-60.636	-199.385
0	0	0	0	-305	-275	-580
0	0	0	0	309	-29.866	-29.557
0	0	0	0	0	0	0
830	-8.801	-19.706	34.250	1.805.236	525.808	2.331.044

(1) Aandeel van de groep in de impact van de belastinghervorming in België (zie opmerking in vorig punt).

2.5. Geconsolideerd kasstroomoverzicht (indirecte methode)

Geconsolideerd kasstroomoverzicht (indirecte methode)	In duizenden euro's	
	31-12-2017	31-12-2016
I. Geldmiddelen en kasequivalenten, openingsbalans	280.084	291.920
II. Nettokasstroom met betrekking tot de bedrijfsactiviteiten	569.292	560.598
1. Kasstromen met betrekking tot de exploitatie	677.477	680.099
1.1. Resultaat uit de voortgezette bedrijfsactiviteiten	240.295	256.274
1.2. Aanpassingen voor niet-geldelijke posten	461.947	454.555
1.2.1. Afschrijvingen	419.367	424.435
1.2.2. Voorzieningen	-6.400	-5.882
1.2.3. Waardeverminderingen	-831	-2.009
1.2.4. Omrekeningsverschillen	50.522	37.915
1.2.5. Overige aanpassingen voor niet-geldelijke posten	-711	96
1.3. Toename (afname) in werkkapitaal	-24.765	-30.730
1.3.1. Toename (afname) in voorraden	-5.805	5.150
1.3.2. Toename (afname) in belastingvorderingen	-638	575
1.3.3. Toename (afname) in handels- en overige vorderingen	-27.168	-34.949
1.3.4. Toename (afname) in andere vlottende activa	-269	-3.124
1.3.5. Toename (afname) in belastingschulden	-638	575
1.3.6. Toename (afname) in handels- en overige schulden	8.679	3.306
1.3.7. Toename (afname) in andere kortlopende verplichtingen	328	-4.272
1.3.8. Overige toename (afname) in werkkapitaal	746	2.009
2. Kasstromen met betrekking tot de andere bedrijfsactiviteiten	-108.185	-119.501
2.1. Gestorte verschuldigde belastingen	-114.299	-116.903
2.2. Ontvangen rente met betrekking tot beleggingsinstrumenten, geldmiddelen en kasequivalenten	14.007	9.360
2.3. Instromen met betrekking tot ondernemingen opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode (dividend ontvangen)	148	9.444
2.4. Overige instromen (uitstromen) met betrekking tot de andere bedrijfsactiviteiten	-8.041	-21.402

Geconsolideerd kasstroomoverzicht (indirecte methode)	In duizenden euro's	
	31-12-2017	31-12-2016
III. Nettokasstromen met betrekking tot investeringsactiviteiten	-433.021	-321.146
1. Aankopen	-407.726	-357.329
1.1. Betalingen om materiële en immateriële vaste activa te verwerven	-167.224	-144.301
1.2. Betalingen om dochterondernemingen, gezamenlijke overeenkomsten of geassocieerde ondernemingen te verwerven	-61.464	-177.131
1.3. Betalingen om andere financiële activa te verwerven [3]	-179.038	-35.897
2. Overdrachten	30.052	20.156
2.1. Ontvangsten uit de overdracht van materiële en immateriële vaste activa	1.925	2.287
2.2. Ontvangsten uit de overdracht van dochterondernemingen, gezamenlijke overeenkomsten of geassocieerde ondernemingen [1]	9.122	0
2.3. Ontvangsten uit de overdracht van andere financiële activa	19.005	17.869
3. Ontvangen dividenden ingedeeld als investeringsactiviteiten	9	9
4. Ontvangen overheidssubsidies	2.116	0
5. Toename (-) / Afname (+) van termijnbeleggingen	-57.472	16.018
IV. Nettokasstromen met betrekking tot financieringsactiviteiten	-141.125	-245.233
1. Ontvangen kasstromen m.b.t. financieringen	729.324	261.232
1.1. Ontvangsten uit de uitgifte van eigenvermogensinstrumenten	309	2.681
1.2. Ontvangsten uit de verkoop van aandelen	0	0
1.3. Ontvangsten uit financiële lease	0	0
1.4. Ontvangsten uit andere vaste activa	1.684	15.422
1.5. Ontvangsten uit de uitgifte van samengestelde financiële instrumenten	0	0
1.6. Ontvangsten uit de uitgifte van andere financiële verplichtingen [2]	727.331	243.129
2. Uitgaande kasstromen m.b.t. financieringen	-574.569	-197.517
2.1. Terugkoop van eigenvermogensinstrumenten die vervolgens werden vernietigd	0	0
2.2. Terugbetaling van kapitaal aan minderheidsbelangen [1]	-29.866	0
2.3. Aflossing van financiële leaseschulden	-6.993	-9.264
2.4. Aflossing van samengestelde financiële instrumenten	0	0
2.5. Terugbetaling van andere financiële verplichtingen	-537.710	-188.253

[1] Terugbetaling van kapitaal door FluxSwiss en GasBridge 1 en 2.

[2] Voor de herfinanciering van een lening die vervalt in mei 2018, heeft Fluxys Belgium in oktober 2017 obligaties uitgegeven voor een bedrag van € 350 miljoen. Het saldo van het bedrag wordt verklaard door de leningen uitgegeven door Fluxys nv (zie Toelichting 5.12.3).

[3] De fondswervingen gestort aan TAP in de vorm van leningen worden in deze rubriek opgenomen (151,3 M€).

Geconsolideerd kasstroomoverzicht (indirecte methode)	In duizenden euro's	
	31-12-2017	31-12-2016
3. Rente	-79.746	-100.969
3.1. Betaalde rente ingedeeld als financieringsactiviteit	-79.746	-100.969
3.2. Ontvangen rente ingedeeld als financieringsactiviteit	0	0
4. Betaalde dividenden	-199.385	-207.979
5. Toename (afname) van de bankvoorschotten	0	0
6. Andere kasstromen met betrekking tot financieringsactiviteiten (4)	-16.749	0
V. Nettotoename in geldmiddelen en kasequivalenten	-4.854	-5.781
Omrekeningsverschillen op geldmiddelen en kasequivalenten	-9.562	-6.055
VI. Geldmiddelen en kasequivalenten, eindbalans	265.668	280.084

(4) In 2017 hebben FluxSwiss en Transitgas hun leningen heronderhandeld. Tegelijkertijd hebben ze de dekkingsinstrumenten van de kasstromen beëindigd aangezien die "interest rate swaps" niet echt doeltreffend meer zijn in een omgeving met negatieve interestvoeten. In deze rubriek wordt het bedrag opgenomen dat werd betaald voor de beëindiging.

3. Toelichtingen

Toelichting 1a. Aandeelhouderschap en kapitaalverhogingen

Op 31 december 2017 heeft Fluxys de volgende aandeelhoudersstructuur:

- 77,62%: Publigas
- 19,93%: Caisse de dépôt et placement du Québec
- 2,13%: FPIM
- 0,32%: Personeelsleden en management

In 2017 is Fluxys overgegaan tot een kapitaalverhoging bestemd voor het personeel en het management van de groep voor een totaalbedrag van 0,3 M€.

Toelichting 1b. Verklaring van overeenstemming met IFRS

De geconsolideerde financiële staten van de groep Fluxys worden opgesteld in overeenstemming met het referentiekader van de *International Financial Reporting Standards*, zoals goedgekeurd in de Europese Unie. Ze zijn opgesteld in duizenden euro's.

Toelichting 1c. Oordeelsvorming en gebruik van inschattingen

Voor het opstellen van de financiële staten moeten bepaalde inschattingen en veronderstellingen worden gebruikt om activa en passiva te waarderen en de positieve en negatieve gevolgen van onvoorziene omstandigheden en gebeurtenissen op de balansdatum in te schatten, alsook om een oordeel te vormen van de opbrengsten en lasten van het boekjaar.

De belangrijkste inschattingen die de groep heeft uitgevoerd om de financiële staten op te stellen, hebben in hoofdzaak te maken met de reële waarde van de verworven activa en passiva (zie Toelichting 3), met de waardering van de realiseerbare waarde van de materiële en immateriële vaste activa (zie Toelichtingen 5.1 en 5.2), de waardering van de voorzieningen en met name de voorzieningen voor geschillen (zie Toelichtingen 5.13 en 7), alsook de pensioen- en daarmee gelijkgestelde verplichtingen (zie Toelichting 5.14).

Als het gebruik van bepaalde activa nauw verbonden is met de marktvraag, opteert de groep voor een afschrijvingswijze die gebaseerd is op het voorziene gebruik van de betrokken activa. De representatieve toekomstige economische voordelen van deze activa vloeien immers voornamelijk naar de groep omwille van het gebruik ervan. Een verandering van de marktvraag kan leiden tot een prospectieve herziening van de afschrijvingen geboekt op deze activa. Voor deze herziening zal de groep zich baseren op vroegere ervaringen voor vergelijkbare activa.

De gebruikte criteria voor de classificatie van gezamenlijke overeenkomsten werden opgenomen onder de boekhoudmethodes (zie Toelichting 2.4) en Toelichting 3.2.

Gelet op de onzekerheden waarmee elk waarderingsproces gepaard gaat, stelt de groep haar inschattingen waar nodig bij op basis van periodiek informatie. Het is mogelijk dat de toekomstige resultaten van de betrokken verrichtingen afwijken van die inschattingen.

Daarnaast heeft de leiding van de groep ook beroep gedaan op hun beoordelingsvermogen om de meeste aangewezen boekhoudkundige verwerking van bepaalde activiteiten en transacties vast te leggen wanneer de geldende IFRS-normen en interpretaties geen afdoende uitsluitel geven.

Aldus boekt de groep de gereguleerde verplichtingen op de balans ten belope van het overschot aan gereguleerde inkomsten ten opzichte van de werkelijke kosten gedekt door de aanvaarde gereguleerde tarieven. Dat verschil wordt overgeboekt van de winst- en verliesrekening via de bedrijfsopbrengsten naar de balans in de rentedragende verplichtingen (langlopend en kortlopend – zie Toelichtingen 5.12.4 en 5.12.5).

De gereguleerde activa worden geboekt (in langlopende leningen en vorderingen of in vlottende handels- en overige vorderingen op de balans) wanneer de gereguleerde inkomsten lager zijn dan de werkelijke kosten te dekken door de aanvaarde gereguleerde tarieven. Die worden geboekt zolang de groep het hoogst waarschijnlijk acht dat ze zullen worden gerecupereerd.

Die boekhoudkundige methode (zie Toelichting 2.20) werd door de groep bepaald aangezien er tot nu toe geen definitieve richtlijnen over de “rate-regulated activities” werden gepubliceerd.

Toelichting 1d. Datum van vrijgave voor bekendmaking

De raad van bestuur van Fluxys NV heeft de financiële staten van de groep Fluxys, opgesteld volgens de IFRS-normen, op 28 maart 2018 vastgelegd.

Toelichting 1e. Wijzigingen of aanvullingen op boekhoudkundige principes

De verduidelijkingen die in 2017 werden aangebracht aan de boekhoudkundige grondslagen en methoden zijn onderlijnd. Ze hebben geen impact op het resultaat van het boekjaar.

Toelichting 1f. Toepassing van nieuwe boekhoudkundige principes of herziene IFRS-normen

Volgende normen en interpretaties zijn met ingang van 1 januari 2017 van toepassing:

- Jaarlijkse verbeteringen aan IFRS (cyclus 2014-2016): Aanpassing van IFRS 12 (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2017)
- Aanpassing van IAS 7 Het kasstroomoverzicht - Initiatief rond informatieverzorging (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2017) - Zie Toelichting 5.12
- Aanpassing van IAS 12 Winstbelastingen - Opname van uitgestelde belastingvorderingen voor niet-gerealiseerde verliezen (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2017)

Deze normen die van toepassing zijn sinds 2017 hebben geen materiële impact gehad op de financiële staten van de groep.

Op datum van het vrijgeven van de onderliggende financiële staten waren volgende normen en interpretaties gepubliceerd doch zijn nog niet verplicht van toepassing:

- Jaarlijkse verbeteringen aan IFRS (cyclus 2014-2016): Aanpassing van IFRS 1 en IAS 28 (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2018)
- IFRS 9 Financiële Instrumenten en de daaropvolgende aanpassingen (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2018)
- IFRS 15 Opbrengsten uit contracten met klanten (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2018)
- IFRS 16 Leaseovereenkomsten (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2019)
- IFRS 17 Verzekeringscontracten (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2021, maar nog niet goedgekeurd binnen de Europese Unie)

- Aanpassing van IFRS 2 Opname en waardering van transacties waarvan de betaling op aandelen is gebaseerd (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2018)
- Aanpassing van IFRS 4 Toepassing van IFRS 9 Financiële instrumenten met IFRS 4 Verzekeringscontracten (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2018)
- Aanpassing van IFRS 9 Kenmerken van vervroegde terugbetaling met negatieve compensatie (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2019)
- Aanpassing van IFRS 10 en IAS 28 Verkoop of inbreng van activa tussen een investeerder en de geassocieerde deelneming of joint venture (ingangsdatum voor onbepaalde duur uitgesteld, waardoor de goedkeuring binnen de Europese Unie eveneens werd uitgesteld)
- Aanpassing van IAS 28 Investerings op lange termijn in geassocieerde deelnemingen en joint ventures (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2019)
- IFRIC 22 Transacties in vreemde valuta en vooruitbetalingen (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2018, maar nog niet goedgekeurd binnen de Europese Unie)
- IFRIC 23 Behandeling van onzekerheden in de inkomstenbelasting (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2019, maar nog niet goedgekeurd binnen de Europese Unie)
- Jaarlijkse verbeteringen aan IFRS (cyclus 2015-2017) (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2019, maar nog niet goedgekeurd binnen de Europese Unie)
- Aanpassing van IAS 19 Planwijziging, inperking of afwikkeling (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2019, maar nog niet goedgekeurd binnen de Europese Unie)

Het lopende onderzoek naar de toepassing van de normen IFRS 9, 15 en 16 op de financiële staten van de groep wijst, in het huidige stadium van de analyses, op de volgende impact:

- Bepaalde vervoersinstallaties of LNG-terminalinstallaties worden gebouwd op sites die op lange termijn ter beschikking worden gesteld aan de groep. Deze overeenkomsten voor de terbeschikkingstelling van sites zullen beschouwd worden als financiële leases op basis van IAS 17 (zie Toelichting 7.5).
- Bepaalde leaseovereenkomsten van gebouwen en wagens zullen beschouwd worden als financiële leaseovereenkomsten op basis van IAS 17 (zie Toelichting 4.3.2).
- De beoordeling op basis van IFRS 9 van het kredietrisico dat verband houdt met het in gebreke blijven van een tegenpartij, zou geen significante impact mogen hebben op de financiële staten van de groep (ongeveer € -0,2 miljoen voor belastingen).

- Naast de financiële deelnemingen beschikt de groep hoofdzakelijk over financiële activa die aanleiding geven tot kasstromen die uitsluitend overeenstemmen met terugbetalingen van de hoofdsom en betalingen van interesten op de uitstaande hoofdsom. Die financiële activa zullen worden gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs conform IFRS 9. Sommige van die activa worden gewaardeerd tegen de reële waarde aan de hand van de winst- en verliesrekening in IAS 39. Die herindeling van financiële activa in IFRS 9 zou een positieve impact hebben van ongeveer € 0,6 miljoen voor belastingen op de financiële staten van de groep.
- Onder IFRS 9 moeten heronderhandelde schulden worden behouden op de oorspronkelijke reële rentevoet en de impact van de heronderhandeling wordt onmiddellijk in de winst- en verliesrekening opgenomen. Die nieuwe aanpak stelt een einde aan de huidige verwerking onder IAS 39 die erin bestaat de verwachte bijkomende opbrengsten of kosten af te vlakken over de resterende looptijd van de heronderhandelde schuld door de reële rentevoet van de schuld prospectief aan te passen.
De nieuwe verwerking, toegepast met terugwerkende kracht, zou een eenmalige positieve impact hebben op het eigen vermogen onder IFRS 9. Die winst zal worden gecompenseerd door de toekomstige kosten van de heronderhandelde schulden van FluxSwiss en Transitgas die zullen worden bepaald op basis van de oorspronkelijke reële rentevoet.
- De groep heeft de eventuele impact van de norm IFRS 15 op de principes voor boekhoudkundige verwerking van de omzet geanalyseerd. De groep bevestigt dat deze norm, op basis van de huidige analysestatus, geen impact zal hebben op de actueel toegepaste principes.
- De overige verwachte gevolgen van de toepassing van deze normen hebben voornamelijk betrekking op de in de bijbehorende toelichtingen te verstrekken inlichtingen.

Toelichting 2. Boekhoudkundige grondslagen en methoden

De boekhoudkundige grondslagen en methoden zijn vastgelegd door de raad van bestuur van Fluxys op 28 maart 2018.

Elke wijziging of aanvulling in vergelijking met het vorige boekjaar is onderlijnd.

2.1. Algemene grondslagen

De financiële staten geven een getrouw beeld van de financiële positie, de financiële prestaties en de kasstromen van de groep Fluxys.

De groep stelt zijn financiële staten op volgens het toerekeningsbeginsel, met uitzondering van het kasstroomoverzicht.

De activa en passiva worden niet verrekend, tenzij verrekening is voorgeschreven of toegestaan krachtens een internationale boekhoudnorm.

In de balans van de groep Fluxys worden de vaste en vlottende activa en de lang- en kortlopende verplichtingen afzonderlijk voorgesteld.

De boekhoudkundige methodes worden consistent toegepast.

2.2. Balansdatum

De geconsolideerde financiële staten worden afgesloten op 31 december, balansdatum van de moedermaatschappij.

Wanneer de balansdatum van een dochteronderneming, een gezamenlijke bedrijfsactiviteit, een joint venture of een geassocieerde onderneming niet op 31 december valt, wordt voor consolidatiedoeleinden een tussentijds overzicht opgemaakt op 31 december.

2.3. Gebeurtenissen na balansdatum

De waarde van de activa en verplichtingen op balansdatum wordt aangepast, indien er zich na afsluitdatum gebeurtenissen voordoen waardoor de bedragen die werden bepaald op balansdatum op basis van de bestaande toestand en omstandigheden, gewijzigd worden.

Die aanpassingen worden uitgevoerd tot de datum waarop de financiële staten door de raad van bestuur worden vastgelegd.

De overige gebeurtenissen die hebben plaatsgevonden na de balansdatum worden – als ze van wezenlijke betekenis zijn – in de Toelichtingen opgenomen.

2.4. Consolidatiecriteria

De geconsolideerde financiële staten van de groep Fluxys worden opgesteld in overeenstemming met IFRS, in het bijzonder IFRS 3 (Bedrijfscombinaties), IFRS 10 (Geconsolideerde jaarrekening), IFRS 11 (Gezamenlijke overeenkomsten) en IAS 28 (Investerings in geassocieerde ondernemingen en joint ventures).

Dochterondernemingen

Deze bevatten de financiële staten van de moedermaatschappij en de financiële staten van entiteiten welke zij controleert evenals haar dochterondernemingen.

Een investeerder oefent zeggenschap over een deelneming uit als hij is blootgesteld aan, of rechten heeft op veranderlijke opbrengsten uit hoofde van zijn betrokkenheid bij de deelneming en over de mogelijkheid beschikt de opbrengsten via zijn macht over de deelneming te beïnvloeden.

Een investeerder heeft macht over een deelneming wanneer hij bestaande rechten heeft die hem doorlopend de mogelijkheid bieden de relevante activiteiten, d.w.z. de activiteiten die de opbrengsten van de deelneming aanzienlijk beïnvloeden, te sturen en dat, zelfs indien hij niet de meerderheid der stemrechten heeft in de betrokken onderneming.

De moedermaatschappij dient de dochteronderneming in de consolidatie op te nemen vanaf de datum waarop zij de zeggenschap verwerft en dient haar uit de consolidatie te verwijderen wanneer zij de

zeggenschap erover verliest. Zodoende worden de opbrengsten en kosten van een verworven of overgedragen dochteronderneming in de loop van het boekjaar in de geconsolideerde winst- en verliesrekening en in het totaalresultaat opgenomen vanaf de datum waarop de moedermaatschappij de zeggenschap verwerft en tot op de datum waarop ze haar zeggenschap erover verliest.

Gezamenlijke bedrijfsactiviteiten

Een gezamenlijke bedrijfsactiviteit is een gezamenlijke overeenkomst waarbij de partijen, die gezamenlijke zeggenschap over de overeenkomst hebben, rechten hebben op de activa en aansprakelijk zijn voor de verplichtingen die verband houden met de overeenkomst. Gezamenlijke zeggenschap is het contractueel afgesproken delen van de zeggenschap over een overeenkomst, waarvan slechts sprake is wanneer besluiten over de relevante activiteiten unanieme instemming vereisen van de partijen die de zeggenschap delen.

Wanneer een onderneming van de groep haar activiteiten uitoefent in het kader van een gezamenlijke bedrijfsactiviteit moet de groep, als deelnemer in een gezamenlijke bedrijfsactiviteit, de activa, de passiva, de opbrengsten en de kosten in verband met haar deelneming opnemen overeenkomstig de toepasselijke IFRS op die activa, passiva, opbrengsten en kosten.

Investeringen in geassocieerde deelnemingen en joint ventures

Een geassocieerde onderneming is een entiteit waarin de groep een invloed van betekenis heeft. Een invloed van betekenis is de macht om deel te nemen aan beslissingen inzake financiële en operationele politiek van een entiteit, zonder evenwel zeggenschap of gemeenschappelijke zeggenschap op die politieken uit te voeren.

Een joint venture is een gezamenlijke overeenkomst waarbij de partijen die gezamenlijke zeggenschap hebben over de overeenkomst rechten hebben op de nettoactiva van de overeenkomst. Gezamenlijke zeggenschap is het contractueel afgesproken deel van de zeggenschap over een overeenkomst, waarvan slechts sprake is wanneer besluiten over de relevante activiteiten unanieme instemming vereisen van de partijen die de zeggenschap delen.

De resultaten en de activa en passiva van de investeringen in geassocieerde ondernemingen of van de *joint ventures* worden in de geconsolideerde financiële staten opgenomen volgens de

vermogensmutatiemethode, behalve indien de deelneming, of een deel hiervan, geklasseerd wordt als aangehouden met het oog op de verkoop overeenkomstig IFRS 5.

Een deelneming in een geassocieerde onderneming of in een joint venture wordt aanvankelijk opgenomen tegen kostprijs. De boekwaarde wordt vervolgens verhoogd of verlaagd om het aandeel van de investeerder in het netto resultaat en de overige elementen van het totaalresultaat van de deelneming op te nemen volgens de vermogensmutatiemethode. De door die entiteit uitgekeerde dividenden verminderen uiteindelijk de waarde van de deelneming.

Het is toegestaan een geassocieerde onderneming niet op te nemen in de vermogensmutatiemethode indien de impact op de financiële staten te verwaarlozen is.

2.5. Bedrijfscombinaties

De groep verwerkt de gehele bedrijfscombinatie door toepassing van de overnamemethode. Die methode wordt eveneens aangewend voor bedrijfscombinaties onder gezamenlijke controle, indien de methode in overeenstemming is met de kern van de transactie en bijdraagt tot het geven van een getrouw beeld van de financiële situatie.

De verwervende partij waardeert de verworven identificeerbare activa en de overgenomen verplichtingen tegen hun reële waarde op aanschaffingsdatum.

De kosten verbonden aan de verwerving worden in de winst- en verliesrekening opgenomen wanneer ze worden opgelopen.

De *goodwill* vertegenwoordigt het overschot, op de overnamedatum, tussen het totaal van de overgedragen vergoeding, het bedrag van enig minderheidsbelang in de overgenomen partij en de reële waarde van het voorheen aangehouden aandelenbelang van de overnemende partij in de overgenomen partij tegenover het nettosaldo van de reële waarde van de verworven identificeerbare activa en de overgenomen verplichtingen.

Indien, na herwaardering, het nettosaldo van de reële waarde, op de overnamedatum, van de verworven identificeerbare activa en de overgenomen verplichtingen hoger is dan de overgedragen vergoeding, het bedrag van enig minderheidsbelang in de overgenomen partij en de reële waarde van het voorheen aangehouden aandelenbelang van de overnemende partij in de overgenomen partij, wordt het overschot direct opgenomen in het resultaat van de periode.

De *goodwill* wordt geactiveerd. Ten behoeve van de toetsing op bijzondere waardevermindering wordt de *goodwill* toegerekend aan de kasstroomgenererende eenheden van de groep welke van de synergieën van de bedrijfscombinaties zouden moeten genieten. Een toetsing op bijzondere waardevermindering (*impairment test*) wordt elk jaar uitgevoerd, zelfs indien er geen aanwijzingen van ontwaarding zijn of, frequenter, indien gebeurtenissen of gewijzigde omstandigheden optreden die erop wijzen dat de *goodwill* mogelijk in waarde is verminderd (IAS 36 – Bijzondere waardevermindering van activa).

In geval een bedrijfscombinatie in fases wordt gerealiseerd, herwaardeert de groep de deelneming die zij voorheen aanhield in de overgenomen onderneming tegen de reële waarde op datum van de verwerving en boekt de eventuele winst of verlies in het nettoresultaat.

De wijzigingen in de deelnemingen in dochtervennootschappen welke zich niet vertalen in het verlies van controle worden boekhoudkundig verwerkt als transacties op het eigen vermogen.

Wanneer de groep de controle over een dochter verliest wordt een winst of verlies geboekt in het nettoresultaat dat wordt berekend als het verschil tussen:

- het totaal van de reële waarde van de ontvangen tegenpartij en de reële waarde van de totale aangehouden deelneming, en
- de vroegere boekwaarde van de activa (met inbegrip van de *goodwill*) en de passiva van de dochter.

Alle voorheen geboekte bedragen in de andere componenten van het totaalresultaat met betrekking tot die dochter worden geboekt alsof de groep de activa of passiva verbonden met die dochter direct van de hand had gedaan. Zij worden dus opgenomen in het nettoresultaat of overgedragen naar een andere rubriek van het eigen vermogen, in overeenstemming met toepasselijke IFRS-normen.

De reële waarde van een deelneming, aangehouden in de vroegere dochter, dient op datum van het verlies van de controle beschouwd te worden als de reële waarde op datum van de initiële boekhoudkundige verwerking voor de toepassing van de latere boekhoudkundige verwerking volgens

IAS 39 of, in voorkomend geval, als de kost bij de initiële boekhoudkundige verwerking van een investering in een geassocieerde onderneming of een joint venture.

2.6. Omrekening van de financiële staten van buitenlandse entiteiten

Bij de consolidatie wordt de balans van de buitenlandse entiteiten in euro omgerekend volgens de slotkoersmethode. De winst- en verliesrekening wordt omgerekend tegen de gemiddelde koers over het boekjaar, indien ze niet aanzienlijk heeft geschommeld.

Het aandeel van de groep in de verschillen die voortvloeien uit de omrekeningsmethode is opgenomen in de rubriek 'Omrekeningsverschillen' van het geconsolideerd eigen vermogen; het aandeel van minderheidsbelangen wordt opgenomen in de rubriek 'Minderheidsbelangen' van het geconsolideerd eigen vermogen op de passiefzijde van de balans.

2.7. Immateriële vaste activa

Een immaterieel vast actief wordt geboekt als het waarschijnlijk is dat de aan dat actiefbestanddeel toerekenbare toekomstige economische voordelen naar de onderneming zullen vloeien, en indien de kostprijs van dat actiefbestanddeel op betrouwbare wijze kan worden geschat.

Immateriële vaste activa worden op de balans geboekt tegen kostprijs (*cost method*), na aftrek van afschrijvingen en eventuele waardeverminderingen.

Op de balans geactiveerde immateriële vaste activa waarvan het gebruik in de tijd beperkt is, worden afgeschreven over de gebruiksduur.

De belangrijkste afschrijvingstermijnen zijn:

- 40 jaar voor het vast actief 'enige beheerder van het aardgasvervoersnet en de opslaginstallaties voor aardgas';
- 20 tot 40 jaar voor de klantenportefeuilles;
- 20 jaar voor het vast actief 'enige beheerder van de LNG-installaties';
- 5 jaar voor informaticasoftware.

De immateriële vaste activa 'klanten-portefeuilles' kunnen het voorwerp uitmaken van een degressieve afschrijvingsmethode welke op een meer directe manier het ritme volgens hetwelk de groep verwacht de toekomstige economische voordelen, verbonden aan die activa, op te nemen, weergeeft.

Latere uitgaven worden geactiveerd indien daaruit economische voordelen verkregen kunnen worden die het initieel beoogde prestatieniveau overstijgen.

Op elke balansdatum worden de immateriële vaste activa getoetst om vast te stellen of er tijdens het boekjaar aanwijzingen zijn dat het actief een bijzondere waardevermindering heeft ondergaan. Indien dergelijke aanwijzingen bestaan, wordt de realiseerbare waarde van de betreffende immateriële vaste activa geschat. De realiseerbare waarde is gedefinieerd als de hoogste waarde van de reële waarde minus verkoopkosten en de gebruikswaarde.

De gebruikswaarde is de contante waarde van de geschatte toekomstige kasstromen die naar verwachting zullen voortvloeien uit het voortgezet gebruik van het actief en uit haar vervreemding, berekend met een gepaste verdisconteringsvoet.

Op die immateriële vaste activa wordt een bijzondere waardevermindering geboekt indien de boekwaarde, ten gevolge van veroudering of gewijzigde economische of technologische omstandigheden, de realiseerbare waarde voor de onderneming overstijgt.

De immateriële vaste activa die voor onbepaalde tijd kunnen worden gebruikt, worden elk jaar op bijzondere waardevermindering getoetst, en in waarde verminderd wanneer de boekwaarde de realiseerbare waarde overschrijdt.

De gebruiksduur, de afschrijvingsmethode alsook de eventuele restwaarde van de immateriële vaste activa worden op elke balansdatum opnieuw onderzocht en in voorkomend geval prospectief aangepast.

Emissierechten voor broeikasgassen

De aangekochte emissierechten voor broeikasgassen worden opgenomen als immateriële vaste activa tegen hun kostprijs. De rechten welke gratis werden verkregen, worden zonder boekwaarde als immateriële vaste activa opgenomen.

De emissie van broeikasgassen in de atmosfeer wordt geboekt in de bedrijfskosten met als tegenpost op de passiefzijde van de balans (onder 'overige schulden') een verplichting om emissierechten gelijk aan de emissies van de periode in te leveren.

Die last wordt gewaardeerd aan de gewogen gemiddelde kost van de verworven of verkregen rechten.

Bij de inlevering van rechten, verdwijnt de op het passief van de balans geboekte verplichting (overige schulden) door een onttrekking van de emissierechten geboekt in de immateriële vaste activa.

Ingeval de rechten ontoereikend zijn om de uitstoot van broeikasgassen tijdens het boekjaar op te vangen, legt de groep een voorziening aan. Die voorziening wordt gewaardeerd op basis van de marktprijs op balansdatum van de rechten die nog dienen aangekocht te worden.

De overtollige emissierechten die niet op de markt werden overgedragen, worden op het einde van het boekjaar gewaardeerd aan de gewogen gemiddelde kost van de verworven of verkregen rechten of aan de marktprijs indien die lager is dan de gewogen gemiddelde kost.

2.8. Materiële vaste activa

Een materieel vast actief wordt geboekt als het waarschijnlijk is dat de aan dat actiefbestanddeel toerekenbare toekomstige economische voordelen naar de onderneming zullen vloeien, en indien de kostprijs van dat actiefbestanddeel op betrouwbare wijze kan worden geschat.

Materiële vaste activa worden op de balans opgenomen tegen kostprijs (*cost method*), na aftrek van afschrijvingen en eventuele waardeverminderingen.

Latere uitgaven worden geactiveerd indien daaruit economische voordelen verkregen kunnen worden die het aanvankelijke resultaat overstijgen.

Op elke balansdatum worden de materiële vaste activa getoetst om vast te stellen of er tijdens het boekjaar aanwijzingen zijn dat het actief een bijzondere waardevermindering heeft ondergaan. Indien dergelijke aanwijzingen bestaan, wordt de realiseerbare waarde van de betreffende materiële vaste activa geschat. De realiseerbare waarde is gedefinieerd als de hoogste waarde van de reële waarde minus verkoopkosten en de bedrijfswaarde van een actief. De bedrijfswaarde is de contante waarde van de geschatte toekomstige kasstromen die naar verwachting zullen voortvloeien uit het voortgezet gebruik van het actief en uit zijn vervreemding, berekend met een gepaste verdisconteringsvoet.

Financiële leaseovereenkomsten zijn overeenkomsten waarbij alle wezenlijke risico's en voordelen eigen aan de eigendom van een actiefbestanddeel op de leasingnemer overgaan. De blijkens die overeenkomsten aangehouden activa worden op de balans opgenomen tegen reële waarde (*fair value*) of, indien die kleiner is, tegen de actuele waarde (*current value*) van de minimale leasebetalingen. De overeenkomstige verplichting wordt onder financiële schulden opgenomen. Financiële leasebetalingen worden uitgesplitst in financiële kosten en terugbetalingen van financiële leasingschulden om voor elke periode een constante periodieke rentevoet te bekomen op het te betalen restsaldo op de passiefzijde van de balans.

Subsidies en investeringsaftrek

De overheidssubsidies met betrekking tot materiële vaste activa evenals de bijdragen van derde partijen in de financiering van dergelijke vaste activa komen in mindering van de kostprijs van het betrokken vast actief.

De fiscale aftrek, verkregen met betrekking tot investeringen, wordt in mindering gebracht van de brutowaarde van de vaste activa voor dewelke zij ontvangen werd; als tegenpost worden uitgestelde belastingen geboekt.

Afschrijvingsmethoden

De materiële vaste activa worden afgeschreven over hun gebruiksduur.

Elk bestanddeel van betekenis in de samenstelling van de materiële vaste activa, wordt afzonderlijk geboekt en afgeschreven over zijn gebruiksduur.

De gebruikte afschrijvingsmethode weerspiegelt het ritme volgens hetwelk de groep verwacht de toekomstige economische voordelen te zullen aanwenden die aan dat actiefbestanddeel verbonden zijn, rekening houdend met de duur dat de activa eventuele gereguleerde inkomsten zullen genereren.

De gereguleerde investeringen bedoeld om de bevoorradingszekerheid in Europa te verhogen, maken het voorwerp uit van een degressieve afschrijvingsmethode. Die methode weerspiegelt het best het ritme volgens hetwelk de groep verwacht de toekomstige economische voordelen te zullen aanwenden die aan de activa verbonden zijn.

De maximale afschrijvingsperioden zijn:

- 50 tot 55 jaar voor de leidingen voor vervoer, de terminalling-installaties en de reservoirs;
- 50 jaar voor de gebouwen voor administratie, de woningen en installaties ten behoeve van het personeel;
- 40 jaar voor de opslaginstallaties;
- 33 jaar voor de nijverheidsgebouwen,
- 20 jaar voor de investeringen voor de uitbreidingen van de LNG-terminal in Zeebrugge,
- 10 jaar voor gereedschap en meubilair,
- 5 jaar voor voertuigen en bouwplaatswerktuigen,
- 4 jaar voor informatica-apparatuur,
- 3 jaar voor prototypes,
- 10 tot 40 jaar voor de andere installaties.

De gebruiksduur, de afschrijvingsmethode alsook de eventuele restwaarde van de materiële vaste activa worden op elke balansdatum opnieuw onderzocht en in voorkomend geval prospectief aangepast.

2.9. Niet-geconsolideerde eigenvermogensinstrumenten (zoals aandelen en winstbewijzen)

Niet-geconsolideerde eigenvermogens-instrumenten worden geboekt tegen reële waarde (*fair value*), tenzij dat laatste niet op betrouwbare wijze kan worden bepaald, in welk geval ze tegen kostprijs worden gewaardeerd.

Schommelingen van de reële waarde worden rechtstreeks in het eigen vermogen geboekt tot op het moment van uitboeking van het actief (*derecognition*). Op dat ogenblik wordt de gecumuleerde meer- of minderwaarde in het eigen vermogen als resultaat geboekt.

Indien een objectieve aanwijzing bestaat dat de niet-geconsolideerde eigenvermogens-instrumenten in waarde zijn verminderd, dan worden ze op bijzondere waardevermindering getoetst (*impairment test*) en wordt in voorkomend geval een bijzondere waardevermindering onmiddellijk ten laste van het resultaat geboekt.

2.10. Financiële leasevorderingen

In financiële lease gegeven activa, zijn activa waarvoor de groep vrijwel alle risico's en voordelen eigen aan het economische eigendom op de leasingnemer (*lessee*) overdraagt. In financiële lease gegeven

activa worden op de balans verwerkt als vorderingen voor een bedrag gelijk aan de netto-investeringen in de leaseovereenkomst.

Ontvangen leasebetalingen worden uitgesplitst in financiële opbrengsten en terugbetalingen van de financiële leasevordering om een constant periodiek rentabiliteitspercentage te bekomen over de netto-investeringen van de groep in de financiële leaseovereenkomst.

Als de indeling van overeenkomsten onder financiële leaseovereenkomsten berust op de contante waarde (*present value*) van de minimumbetalingen, wordt volgend criterium toegepast: als de contante waarde van de minimale leasebetalingen overeenkomt met minstens 90% van de reële waarde (*fair value*) van het gehuurde actief, zoals die bij het ingaan van de huurovereenkomst is geschat, worden de overeenkomsten ingedeeld als financiële leaseovereenkomsten.

Voor de activa met betrekking tot het vervoer van gas wordt geen enkele restwaarde weerhouden gezien de specifieke aard van de activiteiten van de sector.

2.11. Voorraden

Waardering

De voorraden worden gewaardeerd tegen de laagste waarde van de kostprijs en de opbrengstwaarde.

Indien noodzakelijk worden waardeverminderingen op voorraden geboekt om rekening te houden met:

- de opbrengstwaarde, of
- bijzondere waardeverminderingen op voorraden ingevolge onvoorziene omstandigheden die gerechtvaardigd zijn door de aard van de betrokken activa of door de uitgeoefende activiteit.

Dergelijke waardeverminderingen op voorraden worden geboekt ten laste van het resultaat van de periode waarin ze zich voordoen.

Gasvoorraden

De bewegingen van gasvoorraden worden gewaardeerd volgens de methode van de gewogen gemiddelde prijzen.

Voorraden grond- en hulpstoffen

De grond- en hulpstoffen worden geïnventariseerd volgens de methode van de gewogen gemiddelde prijzen.

Bestellingen in uitvoering

Werken in uitvoering voor rekening van derden worden gewaardeerd tegen kostprijs inclusief indirect toerekenbare kosten.

Wanneer het resultaat van een bestelling in uitvoering op betrouwbare wijze kan worden geschat, worden de opbrengsten en de kosten van het contract respectievelijk als opbrengsten en kosten geboekt afhankelijk van de fase van voltooiing van de bestelling op balansdatum.

Een verwacht verlies op de bestelling in uitvoering wordt onmiddellijk in kosten geboekt.

2.12. Financieringskosten

Financieringskosten welke direct toerekenbaar zijn aan de verwerving, bouw of productie van een actiefbestanddeel dat pas na een aanzienlijke voorbereidingsperiode klaar is voor het beoogde gebruik of verkoop (vaste activa, voorraden, beleggingsvastgoed, ...), worden tot op dat ogenblik geactiveerd.

Het bedrag van de in de kostprijs van het actiefbestanddeel op te nemen financieringskosten komt overeen met de reële kosten op de leningen, na aftrek van de tijdelijke beleggingsopbrengsten die uit dat vreemd vermogen worden gerealiseerd.

2.13. Financiële instrumenten

Geldbeleggingen

Geldbeleggingen onder de vorm van obligaties of kortlopend schuld papier, welke na meer dan drie maanden vervallen, worden opgenomen in de categorie van de financiële activa tegen hun reële waarde, door de winst- en verliesrekening. Zij worden in de balans opgenomen onder de rubriek 'overige financiële vaste activa' evenals onder de rubriek van de vlottende geldbeleggingen. Veranderingen in de reële waarde van die financiële activa worden in de winst- en verliesrekening geboekt.

De overige geldbeleggingen worden gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs.

Derivaten

De groep Fluxys gebruikt financiële derivaten om zich in te dekken tegen de blootstelling aan wisselkoersrisico's en rentevoetrisico's.

Derivaten niet als dekkingsinstrumenten gekwalificeerd

Bepaalde financiële derivaten, hoewel ze economisch gezien een welbepaald risico dekken, vallen niet onder de strikte criteria voor de toepassing van de boekhoudnorm IAS 39 (Financiële instrumenten: opname en waardering).

De veranderingen in de reële waarde van die financiële activa worden rechtstreeks in resultaat geboekt.

Als dekkingsinstrumenten gekwalificeerde derivaten

Wijzigingen in de reële waarde van financiële instrumenten welke zijn aangemerkt als dekking van een netto-investering in een buitenlandse activiteit en die aan de criteria daarvoor voldoen, worden opgenomen in het eigen vermogen voor zover de dekking effectief is en de wijzigingen in de reële waarde het gevolg zijn van wijzigingen in wisselkoersen.

De winsten of verliezen op de dekkings-instrumenten welke rechtstreeks in het eigen vermogen werden opgenomen, worden overgebracht naar de winst- en verliesrekening wanneer de netto-investering wordt gedesinvesteerd.

Wijzigingen in de reële waarde van financiële instrumenten die voldoen als effectieve kasstroomdekkingen, worden rechtstreeks opgenomen in het eigen vermogen van de groep. Het niet-effectieve deel van de winst of het verlies op het dekkingsinstrument wordt in de winst- en verliesrekening opgenomen. Als de voorziene transactie niet langer waarschijnlijk is, worden de winsten of verliezen op de dekkingsinstrumenten, initieel opgenomen in het eigen vermogen, onmiddellijk in de winst- en verliesrekening opgenomen.

2.14. Geldmiddelen en kasequivalenten

Geldmiddelen en kasequivalenten bevatten de liquide middelen, korte termijnbeleggingen en beleggingen die gemakkelijk converteerbaar zijn in geld en waaraan een te verwaarlozen risico van waardeverandering is verbonden (ten hoogste 3 maanden).

Kasequivalenten aangehouden onder de vorm van obligaties of kortlopend schuld papier worden opgenomen in de categorie van de financiële activa tegen hun reële waarde, door de winst- en verliesrekening. Veranderingen in de reële waarde van die financiële activa worden in de winst- en verliesrekening geboekt.

De geldmiddelen en de andere kasequivalenten worden gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs.

2.15. Handelsvorderingen en overige actiefbestanddelen

De handelsvorderingen en overige actief-bestanddelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde, verminderd met de geschatte niet realiseerbare bedragen.

Indien de tijdswaarde van het geld een invloed van betekenis heeft, worden de handelsvorderingen en overige actiefbestanddelen verdisconteerd.

De in die rubrieken bedoelde bestanddelen worden in waarde verminderd indien de boekwaarde op balansdatum de realiseerbare waarde overstijgt.

2.16. Voorzieningen

De voorzieningen die op de passiefzijde van de balans worden geboekt, voldoen aan de volgende voorwaarden:

- de groep heeft een bestaande (in rechte afdwingbare of feitelijke) verplichting ten gevolge van een gebeurtenis uit het verleden,
- het is waarschijnlijk (d.w.z. meer waarschijnlijk dan onwaarschijnlijk) dat de afwikkeling van die verplichting zal gepaard gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen inhouden, en
- het bedrag van de verplichting op betrouwbare wijze kan worden geschat.

Indien niet aan die voorwaarden is voldaan, wordt geen voorziening aangelegd.

Het in de voorzieningen geboekte bedrag stemt overeen met de beste schatting van de uitgave welke vereist is om de op balansdatum bestaande verplichting af te wikkelen, anders gezegd: het bedrag dat de onderneming redelijkerwijs verwacht te zullen moeten betalen om de verplichting af te wikkelen op balansdatum of om die op diezelfde datum op een derde te doen overgaan.

Die schatting berust ofwel op vraag van een derde, ofwel op omstandige kostenopgaven of ramingen. Voor alle geboekte voorzieningen bestaat volgens het management meer dan 50% kans op uitstroom van middelen.

Indien het effect van de tijdswaarde van het geld materieel is, worden de voorzieningen verdisconteerd. De gebruikte verdisconterings-voet is een percentage vóór belasting dat de marktconforme beoordeling van de tijdswaarde van het geld weerspiegelt en rekening houdt met de specifieke risico's welke aan de verplichtingen verbonden zijn.

Elk door de groep gelopen risico dat niet aan de bovenvermelde voorwaarden voldoet, moet nader worden omschreven als voorwaardelijke verplichting in de toelichtingen.

Personeelsbeloningen

Sommige vennootschappen van de groep hebben aanvullende pensioenvoorzieningen ingevoerd van het type 'toegezegde pensioenregelingen' of 'toegezegde bijdrageregelingen'. De voordelen van die pensioenvoorzieningen berusten op de anciënniteit in dienstjaren en op het loon van de werknemer.

Via de pensioenregeling 'toegezegde pensioenregelingen' krijgt de werknemer de mogelijkheid om van een kapitaal te genieten dat berekend wordt in functie van het jaarsalaris per einde loopbaan en van de verworven anciënniteit op het moment van de pensionering.

De pensioenregeling 'toegezegde bijdrageregelingen' geeft de werknemer recht op een kapitaal dat is opgebouwd door eigen premiebijdragen en werkgeversbijdragen in functie van het loon.

In België eist de wetgeving dat de werkgever een minimaal rendementspercentage garandeert voor de 'toegezegde-bijdrageregelingen'. Dit percentage verschilt naargelang van de op de markt vastgestelde percentages.

De door de groep gebruikte boekhoudmethode om deze 'toegezegde-bijdrageregelingen' met gewaarborgd minimumrendement te waarderen, is identiek aan de methode gebruikt voor de 'toegezegd-pensioenregelingen'.

Indien de rechthebbende vóór de pensioendatum overlijdt, voorzien beide regelingen, in België, in een kapitaal ten gunste van de langstlevende echtgenoot en in uitkeringen voor de wezen.

Andere personeelsbeloningen

Sommige vennootschappen van de groep verlenen andere personeelsbeloningen na uitdiensttreding, zoals de terugbetaling van medische kosten en tariefverminderingen, alsook andere voordelen op lange termijn (anciënniteitspremies).

Waardering

De verplichtingen worden jaarlijks gewaardeerd door een erkend actuaaris.

De periodieke premiebijdragen voor die aanvullende pensioenregelingen worden ten laste van het resultaat geboekt op het ogenblik dat ze verschuldigd zijn.

Pensioenregeling 'toegezegde pensioenregelingen'

De voorzieningen voor pensioenen en overige collectieve verplichtingen worden op de balans geboekt in overeenstemming met IAS 19 (Personeelsbeloningen) op basis van de 'projected unit credit'-methode (PUCM - *Projected Unit Credit Method*).

De contante waarde van de vergoedingen na uitdiensttreding wordt op elke balansdatum bepaald op basis van veronderstellingen wat betreft het geschatte salaris op het einde van de loopbaan, de inflatie, de levensverwachting, het personeelsverloop en de verwachte pensioenleeftijd. De contante waarde van de verplichtingen in geval van de toegezegde pensioenregelingen wordt bepaald met behulp van een disconteringsvoet die overeenstemt met de rentevoeten op hoogwaardige obligaties die vervaldata hebben die de gewogen termijnen van de betrokken plannen benaderen en die zijn uitgedrukt in de munt waarin de voordelen worden betaald.

Indien fondsbeleggingen van een aanvullende pensioenregeling verzekeringscontracten omvatten die qua bedrag en looptijd exact overeenstemmen met het bedrag en de looptijd van sommige of alle vergoedingen die uit hoofde van de regeling zijn verschuldigd, wordt de reële waarde van die verzekeringscontracten geacht de contante waarde van de gerelateerde verplichtingen te zijn (behoudens elke vereiste vermindering indien de bedragen die uit hoofde van de verzekeringscontracten opeisbaar zijn, niet volledig kunnen worden geïnd).

Het geboekte bedrag met betrekking tot de vergoedingen na uitdiensttreding stemt overeen met het verschil tussen de contante waarde van de toekomstige verplichtingen en de reële waarde van de fondsbeleggingen ter dekking van de regeling. Wanneer het resultaat van die berekening een tekort is, wordt een verplichting opgenomen aan de passiefzijde van de balans. In het ander geval wordt een actief geboekt ten bedrage van het surplus van de regeling 'toegezegde pensioenregeling', gelimiteerd tot de huidige waarde van elke toekomstige terugbetaling van het plan of van elke vermindering van toekomstige bijdragen aan het plan.

De herwaarderingen van netto-activa of -verplichtingen omvatten:

- actuariële winsten en verliezen op verplichtingen uit hoofde van pensioenverplichtingen als gevolg van ervaringsaanpassingen en wijzigingen in actuariële veronderstellingen (inclusief het effect van een wijziging van de disconteringsvoet);
- de rendementen van de fondsbeleggingen (exclusief netto-rentebedragen) en wijzigingen in de beperking van het opgenomen netto-actief (exclusief netto-rentebedragen).

Die herwaarderingen zijn direct in eigen vermogen ('Other comprehensive Income') geboekt via de andere elementen van het totaalresultaat.

Pensioenregeling 'toegezegde bijdrageregelingen'

De verplichtingen van de groep met betrekking tot de pensioenregeling 'toegezegde bijdrageregelingen' beperken zich tot het in resultaat nemen van de gestorte werkgeversbijdragen.

Actuariële winsten en verliezen met betrekking tot andere personeelsbeloningen op lange termijn

De andere personeelsbeloningen op lange termijn worden geboekt op dezelfde wijze als de voordelen na uitdiensttreding maar de herwaarderingen worden volledig via het financieel resultaat geboekt in het boekjaar waarin ze zich voordoen.

2.17. Rentedragende verplichtingen

De rentedragende verplichtingen worden geboekt ten belope van het verkregen nettobedrag. Na de initiële boeking worden de rentedragende verplichtingen geboekt tegen de geamortiseerde kostprijs (*amortised cost*). Het verschil tussen de kostprijs minus afschrijving en de aflossingswaarde wordt in het resultaat verwerkt in functie van de reële rentevoet over de looptijd van de verplichtingen.

2.18. Handelsschulden

De handelsschulden worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Indien de tijds waarde van het geld een invloed van betekenis heeft, worden de handelsschulden verdisconteerd.

2.19. Tegoeden, rechten, schulden en verplichtingen in vreemde valuta

Boeking bij het afsluiten van de verrichting

De vorderingen en schulden in vreemde valuta worden gewaardeerd tegen de dagkoers van de verrichting.

Waardering op het einde van het boekjaar

Op het einde van het boekjaar en overeenkomstig IAS 21 (Effecten van wisselkoerswijzigingen), worden de monetaire activa en passiva alsook de rechten en verplichtingen gewaardeerd tegen de slotkoers op balansdatum.

Die herwaardering geeft aanleiding tot wisselkoersverschillen die gegroepeerd per valuta in het resultaat worden geboekt.

2.20. Boeking van opbrengsten

De opbrengsten worden gewaardeerd tegen de reële waarde (*fair value*) van de ontvangen of te ontvangen vergoeding, indien die opbrengsten door de onderneming worden verworven en hun reële waarde op betrouwbare wijze kan worden bepaald.

De gereguleerde opbrengsten welke door de groep worden ontvangen, kunnen aanleiding geven tot een bonus of malus ten opzichte van de billijke marge bedoeld voor het vergoeden van het geïnvesteerde vermogen.

De boni worden overgedragen en geboekt als regulatorie verplichtingen (onder de lang- of kortlopende rentedragende verplichtingen), terwijl de verworven opbrengsten overeenstemmend met een malus als bedrijfsopbrengsten worden opgenomen met als tegenpost de boeking van een regulatorio actief (onder de langlopende leningen en vorderingen of onder de vlottende handels- en overige vorderingen).

2.21. Belastingen

De actuele belastingverplichtingen worden bepaald in overeenstemming met de lokale belastingvoorschriften en berusten op het resultaat van de moedermaatschappij, de dochterondernemingen en de gezamenlijke bedrijfsactiviteiten.

De uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen geven respectievelijk de aftrekbare of belastbare tijdelijke verschillen weer tussen de boekwaarden en de fiscale waarden.

De uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen worden gewaardeerd tegen de belastingvoeten die naar verwachting van toepassing zullen zijn in de periode waarin de vordering zal worden gerealiseerd of aan de verplichting zal worden voldaan, rekening houdend met de nieuwe belastingvoeten als ze aangenomen of quasi aangenomen zijn op balansdatum.

Elke latere wijziging van de belastingvoet vereist een aanpassing van de uitgestelde belastingen. Die aanpassing wordt geboekt via de andere componenten van het totaalresultaat voor het deel dat betrekking heeft op de verrichtingen die in het algemeen in die rubriek worden geboekt. Het saldo van de aanpassing van de uitgestelde belastingen wordt in het nettoresultaat van de periode geboekt.

De uitgestelde belastingvorderingen worden alleen geboekt indien het waarschijnlijk is dat belastbare winsten zullen worden behaald waarmee de uitgestelde belastingvorderingen zullen kunnen worden verrekend.

Toelichting 3. Deelnemingen

3.1 Consolidatiekring

In 2017 is de consolidatiekring als volgt gewijzigd:

De consolidatiekring en de belangenpercentages zijn dit jaar als volgt geëvolueerd:

Fluxys is in de eerste helft van 2017 gefuseerd met Fluxys Finance met boekhoudkundige en fiscale terugwerkende kracht op 1 januari 2017. Die fusie door overneming heeft geen invloed op de geconsolideerde financiële staten.

Fluxys Europe heeft Fluxys Germany Holding opgericht die een deelneming van 90% heeft verworven in Fluxys Deutschland. Die herstructurering binnen de groep heeft geen invloed op de financiële staten van de groep Fluxys nv.

Fluxys Deutschland heeft een deelneming van 16,5% genomen in het Eugal-project (European Gas Pipeline Link). De investering van de groep in dat project bedraagt € 34,3 miljoen in 2017.

Eind 2017 heeft Fluxys ook een deelneming van 51% genomen in Eloops voor een bedrag van € 0,3 miljoen, de onderneming die als doel heeft de capaciteitsboekingen op de Duitse markt te optimaliseren. Die vennootschap wordt geconsolideerd volgens de vermogensmutatiemethode (zie Toelichting 5.4).

Tot slot heeft Fluxys nv een bijkomende 0,03% in Fluxys Belgium verworven voor een bedrag van € 0,5 miljoen waardoor het nu een deelneming van 90% heeft. Die verwerving doet de minderheidsbelangen dalen.

3.2. Aard en omvang van de aangehouden belangen in de deelnemingen

Transitgas en TENP KG

Transitgas is een gezamenlijke overeenkomst waarin FluxSwiss samen met andere deelnemers een gemeenschappelijke controle uitoefent.

Transitgas wordt om de volgende redenen beschouwd als een gezamenlijke bedrijfsactiviteit:

De activiteiten van Transitgas hebben voornamelijk tot doel de capaciteit van haar installaties ter beschikking te stellen van haar deelnemers. Die laatste hebben dan ook recht op nagenoeg alle economische voordelen uit de activa. Zij dragen overigens ook de verplichtingen uit de passiva van de activiteit. De door Transitgas aangegane verbintenissen worden vereffend met de kasstromen afkomstig van de deelnemers via de betaalde vergoedingen voor de ter beschikking gestelde capaciteit.

FluxSwiss bezit 90% van de capaciteit van de Transitgas-installaties. Zij zijn dus voor 90% opgenomen in de geconsolideerde financiële staten van de groep. Dat integratiepercentage is niet gebaseerd op de aangehouden deelneming in de onderneming doch is gebaseerd op de rechten verbonden aan de activa en de verplichtingen uit passiva opgelopen door de groep.

Die methode laat toe de risico's en voordelen van de deelnemers verbonden aan de gereserveerde capaciteit in de installaties beter weer te geven.

TENP KG is een gemeenschappelijke overeenkomst waarin Fluxys TENP samen met andere deelnemers een gemeenschappelijke controle uitoefent.

De benadering in het kader van die gemeenschappelijke deelneming is op alle vlakken identiek aan die voor Transitgas, met uitzondering van het feit dat die gezamenlijke bedrijfsactiviteit voor 64,25% geïntegreerd wordt in de geconsolideerde financiële staten van de groep, overeenkomstig de gereserveerde capaciteit in de installaties.

3.3 Aard en reikwijdte van de beperkingen verbonden aan de activa en passiva van de groep

Bijzondere rechten in de onderneming Fluxys Belgium werden toegekend aan het bijzonder aandeel van de Belgische Staat, buiten de gemeenschappelijke rechten verbonden aan alle andere aandelen. Die bijzondere rechten worden uitgeoefend door de federale minister bevoegd voor Energie en kunnen als volgt worden samengevat:

- het recht zich te verzetten tegen elke afstand, elke overdracht ten titel van zekerheid of elke wijziging in de bestemming van de strategische activa van Fluxys Belgium waarvan de lijst werd opgenomen in de bijlage tot het Koninklijk besluit van 16 juni 1994, indien de federale minister bevoegd voor Energie die ingreep als schadelijk voor het nationaal belang in het domein van de energie beschouwt;
- het recht om twee vertegenwoordigers van de regering aan te stellen, welke een raadgevende stem hebben in de Raad van bestuur en in het Strategisch comité van Fluxys Belgium;
- het recht van de vertegenwoordigers van de federale regering om, binnen een termijn van vier werkdagen, op basis van objectieve, niet discriminerende en transparante criteria, zoals gedefinieerd in het Koninklijk Besluit van 5 december 2000, beroep aan te tekenen bij de federale minister bevoegd voor Energie tegen elke beslissing van de Raad van bestuur of het Strategisch comité van Fluxys Belgium (met inbegrip van het investerings- en activiteitenplan evenals het betrokken budget) dat zij beschouwen als tegengesteld aan de richtlijnen van de energiepolitiek van het land, met inbegrip van de doelstellingen van de regering betreffende de energiebevoorrading van het land. Het beroep is opschortend. Indien de federale minister bevoegd voor Energie de betrokken beslissing niet binnen een termijn van acht dagen na het beroep heeft geannuleerd, wordt ze definitief;
- speciaal stemrecht in geval van blokkering in de schoot van de Algemene vergadering betreffende een kwestie welke de federale energiepolitiek aangaat.

Verder zijn er inzake GasBridge 1 en GasBridge 2 uitstapregelingen getroffen in geval van blokkering; die regelingen voorzien in een herverdeling van de aandelen onder de deelnemers van de ondernemingen. Bijgevolg heeft Fluxys Europe de controle over GasBridge 1 terwijl GasBridge 2 wordt gecontroleerd door SNAM.

Andere aandeelhoudersovereenkomsten werden afgesloten binnen de dochterondernemingen van de Fluxys-groep. Die voorzien het recht van voorkoop wanneer een aandeelhouder afstand doet van aandelen evenals een speciale meerderheid vereist bij beslissingen inzake specifieke materies. Die laatste doen geen afbreuk aan de controle op de dochterondernemingen, uitgeoefend door de groep of de gezamenlijke zeggenschap op de gezamenlijke bedrijfsactiviteiten.

Er zijn geen andere belangrijke beperkingen welke de mogelijkheden van de groep zouden kunnen beperken inzake toegang tot haar activa of om ze te gebruiken en de verplichtingen te regelen. Noteren we niettemin dat de activa van Flux Re bestemd zijn om het risico, opgelopen door de vennootschap in het kader van haar activiteiten van herverzekering, te dekken. Het totaalbedrag van het actief van de balans van Flux Re bedraagt 171,3 M€ op 31-12-2017 tegenover 172,1 M€ op 31-12-2016.

3.4 Informatie over de deelnemingen

Volgens de integrale consolidatiemethode opgenomen ondernemingen						
Naam van de dochter-onderneming	Zetel	Ondernemings-nummer	% aandeel in het kapitaal	Hoofdactiviteit	Munt	Balansdatum
FLUXYS BELGIUM NV	Kunstlaan 31 B- 1040 Brussel	0402 954 628	90,00%	Gasvervoer	EUR	31 december
FLUXYS LNG NV	Guimardstraat 4 B - 1040 Brussel	0426 047 853	90,00%	LNG-terminalling	EUR	31 december
FLUX RE NV	Rue de Merl 74 L - 2146 Luxembourg	-	90,00%	Herverzekerings-maatschappij	EUR	31 december
FLUXYS EUROPE BV	Heerbaan 246 NL – 4817 Breda	-	100,00%	Internationale activiteiten	EUR	31 december
FLUXYS BBL BV	Heerbaan 246 NL – 4817 Breda	-	100,00%	Gasvervoer	EUR	31 december
FLUXYS GERMANY HOLDING GmbH	Elisabethstr. 11 D - 40217 Düsseldorf	-	100,00 %	Holding	EUR	31 décembre
FLUXYS DEUTSCHLAND GmbH	Elisabethstr. 11 D - 40217 Düsseldorf	-	100,00%	Gasvervoer	EUR	31 december
FLUXYS TENP GmbH	Elisabethstr. 11 D - 40217 Düsseldorf	-	100,00%	Gasvervoer	EUR	31 december
FLUXSWISS SAGL	Via della Scuole 8 CH - 6900 Paradiso	-	50,65%	Gasvervoer	CHF	31 december
FLUXYS UK Ltd ³	Clarendon Road GB - Cambridge CB2 8FH	-	100,00%	Internationale activiteiten	GBP	31 december
GMSL Ltd	Clarendon Road GB - Cambridge CB2 8FH	-	100,00%	Diensten	GBP	31 december
FLUXYS INTERCONNECTOR Ltd ⁴	Clarendon Road GB - Cambridge CB2 8FH	-	100,00%	Internationale activiteiten	GBP	31 december
GASBRIDGE 1 BV	Herikerbergweg 238 NL – 1101CM Amsterdam	-	50,00%	Holding	EUR	31 december
INTERCONNECTOR (UK) Ltd	Furnival Street 10 UK - London EC4A 1AB	-	50,75 %	Gasvervoer	GBP	31 december
INTERCONNECTOR ZEEBRUGGE TERMINAL CVBA	Guimardstraat 4 B – 1040 Brussel	0454 318 009	50,37 %	Terminal	EUR	31 december

³ Fluxys UK Ltd (ondernemingsnummer 09829068) is vrijgesteld van verplichting tot externe audit ingevolge een vrijstellingsaanvraag conform artikel 479a van de 'Companies Act 2016' en waarvoor Fluxys Europe borg staat voor de openstaande schulden op de datum van afsluiting. De openstaande financiële schulden op 31 decembre 2017 stemmen uitsluitend overeen met intragroep-schulden..

⁴ Fluxys Interconnector Ltd (onderneingsnummer 09829086) is vrijgesteld van verplichting tot externe audit ingevolge een vrijstellingsaanvraag conform artikel 479a van de 'Companies Act 2016' en waarvoor Fluxys Europe borg staat voor de openstaande schulden op de datum van afsluiting. Op 31 december 2017 zijn er geen openstaande financiële schulden.

Gezamenlijke bedrijfsactiviteiten opgenomen op basis van de rechten verbonden aan de activa en de verplichtingen uit passiva

Naam van de onderneming	Zetel	Ondernemingsnummer	% aandeel in het kapitaal	Hoofdactiviteit	Munt	Balansdatum
TENP KG	Gladbecker Strasse 425 D - 45138 Essen	-	64,25%	Verhuur van installaties en diensten	EUR	31 december
TRANSITGAS AG	Baumackerstrasse 46 CH - 8050 Zurich	-	45,59%	Verhuur van installaties en diensten	CHF	31 december
BBL COMPANY VOF	Concourslaan 17 NL - 9727KC Groningen	-	20,00%	Gasvervoer	EUR	31 december
NEL (Nordeuropäische Erdgasleitung)	-	-	23,87%	Gasvervoer	EUR	31 december
EUGAL (European Gas Pipeline Link)	-	-	16,50 %	Gasvervoer	EUR	31 december

Dochterondernemingen met significante minderheidsbelangen

In duizenden euro's

	31-12-2017*	31-12-2017*	31-12-2017*	31-12-2017*	31-12-2017*
100 %	Fluxys Belgium Group	Swiss Group	Interconnector (UK)	Andere filialen (Gasbridge 1)	TOTAAL
Vaste activa	2.574.112	1.006.449	635.988		
Vlottende activa	898.075	71.283	72.007		
Eigen vermogen	848.978	470.793	407.973		
Langlopende verplichtingen	2.065.910	521.185	199.286		
Kortlopende verplichtingen	557.299	85.754	100.736		
Bedrijfsopbrengsten	588.873	176.980	212.480		
Exploitatielasten	-468.325	-84.876	-191.206		
Netto financieel resultaat	-46.834	-20.363	-1.593		
Belastingen op het resultaat	6.320	-12.728	-4.041		
Winst (verlies) van het boekjaar	80.034	59.013	15.640		
Balans - minderheidsbelangen	84.896	232.336	200.925	7.651	525.808
Resultaat - minderheidsbelangen	8.003	29.123	7.703	-196	44.633

* Cijfer op jaarbasis van 100% onder voorbehoud van goedkeuring door de beleidsorganen en de algemene vergadering van de vennootschappen. Swiss Group stemt overeen met de consolidatie van FluxSwiss waarin 90% van Transitgas is geïntegreerd.

Dochterondernemingen met significante minderheidsbelangen				In duizenden euro's	
	31-12-2016	31-12-2016	31-12-2016	31-12-2016	31-12-2016
100 %	Fluxys Belgium Group	Swiss Group*	Interconnector (UK)	Andere filialen (Gasbridge 1)	TOTAAL
Vaste activa	2.653.427	1.148.624	811.005		
Vlottende activa	525.826	116.615	67.027		
Eigen vermogen	819.824	521.139	506.837		
Langlopende verplichtingen	2.172.601	634.826	289.564		
Kortlopende verplichtingen	186.828	109.274	81.631		
Bedrijfsopbrengsten	570.342	168.928	221.421		
Exploitatielasten	-460.501	-83.085	-198.376		
Netto financieel resultaat	-46.794	-24.547	-3.197		
Belastingen op het resultaat	-20.349	-13.827	9.020		
Winst (verlies) van het boekjaar	42.698	47.469	28.868		
Balans – minderheidsbelangen	82.215	257.182	249.617	9.230	598.244
Resultaat - minderheidsbelangen	4.282	23.426	14.217	-569	41.356

* Swiss Group stemt overeen met de consolidatie van FluxSwiss waarin 90% van Transitgas geïntegreerd is.

Volgens de vermogensmutatiemethode opgenomen ondernemingen – Joint ventures

Naam van de onderneming	Zetel	Ondernemingsnummer	Procentueel aandeel in het kapitaal	Hoofdactiviteit	Munt	Balansdatum
GAZ-OPALE SAS	Rue de l'Hermitte 30 Immeuble des 3 Ponts F - 59140 Dunkerque	-	61,75%	Diensten	EUR	31 december
TENP GmbH	Gladbecker Straße 425 D - 45329 Essen	-	50,00%	Diensten	EUR	31 december
BALANSYS NV	Rue de Bouillon 59-61 L-1248 Luxembourg	-	50,00%	Onderneming verantwoordelijk voor de balancerings van de netwerken	EUR	31 december
E-LOOPS GmbH	Karolingerstraße 96 D - 45141 Essen	-	51,00 %	Diensten	EUR	31 december

Volgens de vermogensmutatiemethode opgenomen ondernemingen – Geassocieerde deelnemingen

Naam van de onderneming	Zetel	Ondernemingsnummer	Procentueel aandeel in het kapitaal	Hoofdactiviteit	Munt	Balansdatum
DUNKERQUE LNG SAS	Rue de l'Hermitte 30 Immeuble des 3 Ponts F - 59140 Dunkerque	-	25,00%	LNG- terminaling	EUR	31 december
GASBRIDGE 2 BV	Herikerbergweg 238 NL - 1101CM Amsterdam	-	50,00%	Holding	EUR	31 december
SWEDEGAS HOLDING AB	Sergels Torg 12, 12th floor SE - 103 25 Stockholm	-	50,00%	Gasvervoer	SEK	31 december
LNG LINK INVESTMENT AS	Luramyveien 40 NO - 4391 Sandnes	-	25,00%	Shipping	NOK	31 december
MAHON SHIPPING NV	Gachardstraat 88, bus 14 B - 1050 Brussel	0633 885 793	25,00%	Shipping	EUR	31 december
TRANS ADRIATIC PIPELINE AG	Lindenstrasse 2 CH - 6340 Baar	-	19,00%	Gasvervoer	EUR	31 december

Gegevens van de belangrijkste ondernemingen geconsolideerd volgende de vermogensmutatiemethode

In duizenden euro's

	31-12-2017*	31-12-2017*	31-12-2017*	31-12-2017*	31-12-2017*	31-12-2017*	31-12-2017*
100 %	Dunkerque LNG	Trans Adriatic Pipeline AG	Swedegas Holding AB	GasBridge 2	Gaz-Opale	Andere ondernemingen	TOTAAL
Vaste activa	1.234.352	2.894.730	629.141	65.048	148		
Vlottende activa	103.485	161.659	25.604	15.345	21.362		
Eigen vermogen	1.230.770	856.424	141.372	80.355	-493		
Langlopende verplichtingen	28.829	1.919.309	506.612	0	2.374		
Kortlopende verplichtingen	78.238	280.656	6.761	38	19.629		
Bedrijfsopbrengsten	191.371	6	42.649	0	13.785		
Exploitatielasten	-100.254	-27.458	-32.264	-151	-10.591		
Netto financieel resultaat	-320	2.172	-9.891	-4	-90		
Resultaat van ondernemingen opgenomen volgens vermogensmutatiemethode	0	0	0	1.952	0		
Belastingen op het resultaat	-17.922	3.616	-179	0	-1.158		
Winst (verlies) van het boekjaar	72.875	-21.664	315	1.797	1.946		
Deelnemingen opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode	307.693	162.721	70.686	7.653	-304	2.902	551.351
Resultaat van ondernemingen opgenomen volgens vermogensmutatiemethode	18.219	-4.116	158	-197	1.202	28	15.294

* Cijfers vóór intra-groep eliminaties, op jaarbasis aan 100%, onder voorbehoud van goedkeuring door de beleidsorganen en de algemene vergadering van de vennootschappen.

Gegevens van de belangrijkste ondernemingen geconsolideerd volgende de vermogensmutatiemethode

In duizenden euro's

	31-12-2016*	31-12-2016*	31-12-2016*	31-12-2016*	31-12-2016**	31-12-2016*
100%	Dunkerque LNG	Trans Adriatic Pipeline AG	Knubbsal	GasBridge 2	Andere ondernemingen	TOTAAL
Vaste activa	1.210.633	1.803.491	662.704	81.077		
Vlottende activa	108.277	119.022	28.634	18.440		
Eigen vermogen	1.218.352	556.694	158.392	99.473		
Langlopende verplichtingen	6.204	1.084.661	526.648	0		
Kortlopende verplichtingen	94.354	281.158	6.298	44		
Bedrijfsopbrengsten	6.930	51	50.178	0		
Exploitatielasten	-21.699	-21.014	-34.092	-79		
Netto financieel resultaat	524	2.426	-9.267	-290		
Resultaat van ondernemingen opgenomen volgens vermogensmutatiemethode	0	0	0	4.020		
Belastingen op het resultaat	-1.571	2.883	-1.488	0		
Winst (verlies) van het boekjaar	-15.816	-15.654	5.331	3.651		
Deelnemingen opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode	304.588	105.772	79.196	9.198	1.434	500.188
Resultaat van ondernemingen opgenomen volgens vermogensmutatiemethode	-3.954	-2.974	2.666	-546	97	-4.711

* Cijfers vóór intragroep-eliminaties, op jaarbasis aan 100%.

Voornaamste niet-geconsolideerde ondernemingen

Naam van de onderneming	Zetel	% aandeel in het kapitaal	Hoofdactiviteit
BOOSTHEAT	Bld Marcel Sembat 41-47 F-69200 Venissieux	7,39 %	Innovatieve aardgastoeepassingen
NETCONNECT GERMANY GmbH & Co. KG	Kaiserswerther Str. 115 D-40880 Ratingen	10,00%	Ontwikkeling van een samenwerking in de marktzone
NETCONNECT GERMANY MANAGEMENT GmbH	Breite Straße. 3 D-40213 Düsseldorf	10,00%	Ontwikkeling van een samenwerking in de marktzone
PRISMA EUROPEAN CAPACITY PLATFORM GmbH	Schillerstraße 4 D-04109 Leipzig	12,40%	Platform voor het reserveren van vervoerscapaciteit
FL ZEEBRUGGE NV	Gentsesteenweg 1440 B-1082 Brussel	12,69%	Leasingmaatschappij
C4GAS SAS	Rue de La Pépinière 24 F-75008 Paris	10,00%	Aankoopportaal

De groep Fluxys bezit, via de groep Interconnector (UK), 12,69% van de vennootschap FL Zeebrugge NV, een vennootschap die materiële activa in leasing geeft aan de vennootschap Interconnector Zeebrugge Terminal CVBA. De groep Interconnector (UK) heeft ingetekend op obligaties uitgegeven door FL Zeebrugge NV met het oog op de gedeeltelijke financiering van de in leasing gegeven activa. De groep Interconnector (UK) bezit een aankoopoptie op deze in leasing gegeven activa. Deze optie kan uitgeoefend worden in 2025. Hoewel deze entiteit niet geconsolideerd wordt, worden de in leasing gehouden activa erkend als materiële vaste activa, met als tegenhanger een leasingschuld.

Toelichting 4. Winst-en verliesrekening en operationele segmenten

Operationele segmenten

De groep Fluxys volgt zijn activiteiten op via volgende operationele segmenten:

- Het segment 'Belgium' bevat de gereguleerde activiteiten in België en bijkomende activiteiten,
- Het segment 'Europe' bevat voornamelijk de activiteiten buiten België.

Die segmenten vormen de basis voor het opstellen van de gesegmenteerde informatie.

Het segment 'Belgium' omvat het geheel van de diensten welke onder de Gaswet vallen in België, namelijk het vervoer, de opslag in Loenhout evenals de LNG-terminalling-activiteiten in Zeebrugge. Andere activiteiten die hiermee verband houden behoren ook tot dat segment, hoewel ze niet onder de Gaswet vallen. Het betreft voornamelijk de deelneming in de IZT- en ZPT⁵, de ter beschikkingstelling van installaties of personen alsook werkzaamheden voor derden.

Het segment 'Europe' omvat de opbrengsten gegenereerd door de vervoersinstallaties in Duitsland, in Zwitserland, tussen Zeebrugge in België en Bacton in het Verenigd Koninkrijk (IUK) en tussen Balgzand in Nederland en Bacton in het Verenigd Koninkrijk (BBL), de opbrengsten van de deelnemingen in Dunkerque LNG en Swedegas, de gas-dispatchingdiensten en de verkoop van softwareoplossingen.

De kolom 'Niet toegewezen' betreft de activiteiten inzake het beheer en het financieel beleid van de groep Fluxys.

Boekhoudkundige aansluiting betreffende de transacties tussen operationele segmenten

De transacties tussen de operationele segmenten worden gewaardeerd, hetzij op basis van het in voege zijnde gereguleerde tarief, hetzij op basis van de contractuele prijs die overeenstemt met de marktvoorwaarden.

Informatie omtrent de belangrijkste klanten

De belangrijkste klanten van de groep zijn de gebruikers van vervoers-, opslag- en terminallingdiensten voor LNG.

---

⁵ Interconnector Zeebrugge Terminal (IZT) en Zeepipe Terminal (ZPT)

Gesegmenteerde winst- en verliesrekening op 31-12-2017

In duizenden euro's

	Fluxys Belgium	Fluxys Europe	Niet toegewezen	Eliminatie tussen segmenten	Totaal
Bedrijfsopbrengsten					
Verkopen en prestaties aan externe klanten	508.951	503.204	831		1.012.986
Transacties met andere segmenten	1.577	0	6.517	-8.094	0
Verkopen van gas met betrekking tot balancing en operationele behoeften	66.096	6.987	0		73.083
Overige bedrijfsopbrengsten	12.248	1.464	586	-4.025	10.273
Grondstoffen en gebruikte hulpstoffen	-2.680	-1.208	0	0	-3.888
Aankopen van gas met betrekking tot balancing en operationele behoeften	-66.014	-15.635	0		-81.649
Diensten en diverse goederen	-122.996	-98.640	-10.666	12.119	-220.183
Personeelslasten	-107.077	-14.165	-6.833	0	-128.075
Overige bedrijfskosten	-6.944	-3.167	-5	0	-10.116
Nettotoevoegingen aan de afschrijvingen	-168.846	-250.433	-88	0	-419.367
Nettotoevoegingen aan voorzieningen voor risico's en kosten	5.399	996	5	0	6.400
Nettotoevoegingen aan de waardeverminderingen	831	0	0	0	831
Winst (verlies) uit voortgezette bedrijfsactiviteiten	120.545	129.403	-9.653	0	240.295
Resultaat van de ondernemingen opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode	0	15.294	0		15.294
Winst (verlies) voor financiële resultaten en winstbelastingen	120.545	144.697	-9.653	0	255.589
Reële waardeschommelingen van de financiële instrumenten					-2.924
Financiële opbrengsten					21.270
Financieringskosten					-95.832
Winst (verlies) uit voortgezette bedrijfsactiviteiten na financieel nettoresultaat					178.103
Winstbelastingen					-12.994
Winst (verlies) van het boekjaar					165.109

Gesegmenteerde winst- en verliesrekening op 31-12-2016

In duizenden euro's

	Fluxys Belgium	Fluxys Europe	Niet toegewezen	Eliminatie tussen segmenten	Totaal
Bedrijfsopbrengsten					
Verkopen en prestaties aan externe klanten	508.145	518.861	442		1.027.448
Transacties met andere segmenten	1.345	7	5.373	-6.725	0
Verkopen van gas met betrekking tot balancing en operationele behoeften	47.245	1.848	0		49.093
Overige bedrijfsopbrengsten	14.743	2.940	3.271	-7.351	13.603
Grondstoffen en gebruikte hulpstoffen	-3.837	0	0	0	-3.837
Aankopen van gas met betrekking tot balancing en operationele behoeften	-47.138	-7.195	0		-54.333
Diensten en diverse goederen	-123.030	-92.730	-12.105	14.076	-213.789
Personeelslasten	-113.438	-14.453	-6.357	0	-134.248
Overige bedrijfskosten	-7.332	-3.785	-2	0	-11.119
Nettotoevoegingen aan de afschrijvingen	-167.908	-256.405	-122	0	-424.435
Nettotoevoegingen aan voorzieningen voor risico's en kosten	-964	6.858	-12	0	5.882
Nettotoevoegingen aan de waardeverminderingen	2.009	0	0	0	2.009
Winst (verlies) uit voortgezette bedrijfsactiviteiten	109.840	155.946	-9.512	0	256.274
Resultaat van de ondernemingen opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode	0	-4.711	0		-4.711
Winst (verlies) voor financiële resultaten en winstbelastingen	109.840	151.235	-9.512	0	251.563
Reële waardeschommelingen van de financiële instrumenten					14.324
Financiële opbrengsten					18.488
Financieringskosten					-127.704
Winst (verlies) uit voortgezette bedrijfsactiviteiten na financieel nettoresultaat					156.671
Winstbelastingen					-38.387
Winst (verlies) van het boekjaar					118.284

Toelichting 4.1. Bedrijfsopbrengsten

Uitsplitsing van de bedrijfsopbrengsten volgens hun aard:

Bedrijfsopbrengsten	In duizenden euro's			
	Toelichting	31-12-2017	31-12-2016	Vershil
Fluxys Belgium	4.1.1	508.951	508.145	806
Fluxys Europe en corporate	4.1.2	504.035	519.303	-15.268
Totaal		1.012.986	1.027.448	-14.462

De bedrijfsopbrengsten bedragen 1.012.986 k€ in 2017 tegenover 1.027.448 k€ in 2016.

4.1.1. Het segment 'Fluxys Belgium' bestaat uit de vervoers-, opslag- en terminallingdiensten in België welke onderworpen zijn aan de Gaswet.

De opbrengsten van deze diensten moeten een toegestane rentabiliteit op het geïnvesteerde kapitaal verzekeren en de exploitatielasten verbonden aan de diensten dekken, inclusief de productiviteitsinspanningen te leveren door de netbeheerder, evenals de toegestane afschrijvingen.

Verder bevatten de bedrijfsopbrengsten werken en diensten voor derden en het ter beschikking stellen van personen en installaties.

De opbrengsten van dat segment zijn stabiel tegenover het vorig boekjaar. De stabiliteit van de gereguleerde omzet valt voornamelijk te verklaren door de daling van de bedrijfskosten die wordt gecompenseerd door de stijging van het door de regulering toegelaten rendement.

4.1.2. Het segment 'Fluxys Europe' bestaat voornamelijk uit de opbrengsten gegenereerd door de vervoersinstallaties in Zwitserland, in Duitsland, tussen Bacton in het Verenigd Koninkrijk en Zeebrugge in België (Interconnector (UK)) en tussen Balgzand in Nederland en Bacton in het Verenigd Koninkrijk (BBL), en de diensten voor logistiek beheer van gasstromen voor rekening van derden. De daling van de omzet in dat segment wordt verklaard door de koersdaling van het Britse pond en de Zwitserse frank. Afgezien van de impact van die daling stijgt de omzet, voornamelijk dankzij de onderbreekbare verkopen door FluxSwiss.

Toelichting 4.2. Overige bedrijfsopbrengsten

Overige bedrijfsopbrengsten	In duizenden euro's		
	31-12-2017	31-12-2016	Vershil
Overige bedrijfsopbrengsten	10.273	13.603	-3.330

De overige bedrijfsopbrengsten bevatten in hoofdzaak diverse terugvorderingen bij verzekeringsmaatschappijen en bij overige debiteuren, alsmede opbrengsten uit de terbeschikkingstelling van installaties en personen.

De evolutie van die rubriek wordt verklaard door minder gefactureerde boetes voor laattijdige levering en andere terugvorderingen bij derden.

Toelichting 4.3. Bedrijfskosten

Bedrijfskosten met uitsluiting van nettotoevoegingen aan afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen	In duizenden euro's		
	Toelichting	31-12-2017	31-12-2016
Grondstoffen en gebruikte hulpstoffen	4.3.1	-3.888	-3.837
Diensten en diverse goederen	4.3.2	-220.183	-213.789
Personeelslasten	4.3.3	-128.075	-134.248
Overige bedrijfskosten	4.3.4	-10.116	-11.119
Totaal der bedrijfskosten		-362.262	-362.993
Waarvan kosten verbonden met gewone huurovereenkomsten	4.3.2	-23.461	-24.740

4.3.1. Grondstoffen en gebruikte hulpstoffen

Deze rubriek bevat tevens de kosten voor het vervoersmateriaal dat uit de voorraad wordt genomen voor onderhouds- en herstellings-projecten en de kosten van werkzaamheden voor derden.

4.3.2. Diensten en diverse goederen

De diensten en diverse goederen bestaan uit:

	31-12-2017	31-12-2016
Aankoop van exploitatiematerieel	-11.313	-12.524
Huur en huurkosten (toelichting 7.5)	-16.323	-16.079
Onderhoudskosten	-72.012	-60.568
Levering aan de groep	-7.676	-8.605
Betalingen aan derden	-54.952	-53.704
Vergoedingen en bijdragen	-34.163	-38.247
Niet personeelsgerelateerde verzekeringen	-13.779	-14.173
Andere goederen en diverse diensten	-9.965	-9.889
	-220.183	-213.789

De diensten en andere goederen bevatten in 2017 de verschuldigde bijdragen voor het Franse deel van de verbinding tussen Duinkerke en Zeebrugge en een stijging van kosten voor de inspectie van installaties, voornamelijk met betrekking tot de TENP-leiding. Dankzij de efficiëntie-inspanningen van de groep kon de stijging van de voornoemde kosten gedeeltelijk worden gecompenseerd.

4.3.3. Personeelslasten

De gemiddelde personeelsbezetting van de groep bedraagt 1.202 personen in 2017 tegenover 1.231 in 2016. Uitgedrukt in gemiddeld aantal in VTE (voltijdse equivalenten) betekent dat respectievelijk 1.162,0 in 2017 en 1.189,2 in 2016.

De personeelslasten zijn met 6.173 k€ gedaald. Dat wordt voornamelijk verklaard door de evolutie van het personeelsbestand en door de niet-recurrente effecten die verband houden met de boeking in 2016 van de personeelsbeloningen op lange termijn volgens IAS19.

	Boekjaar		Vorig boekjaar	
	Totaal in eenheden	Totaal in VTE	Totaal in eenheden	Totaal in VTE
Gemiddeld aantal werknemers	1.202	1.162,0	1.231	1.189,2
Fluxys	46	41,6	44	37,2
Kaderleden	35	31,3	35	28,9
Statutair personeel	11	10,3	9	8,3
Fluxys Belgium	878	847,3	905	875,2
Kaderleden	272	265,4	274	268,2
Statutair personeel	606	581,9	631	607,0
Fluxys LNG	39	38,8	40	38,8
Kaderleden	4	4,2	5	4,2
Statutair personeel	35	34,6	35	34,6
Flux Re	1	0,5	1	0,5
Fluxys Europe	1	0,1	0	0,0
FluxSwiss	6	6,0	7	6,3
Fluxys TENP	11	11,0	11	10,8
Fluxys Deutschland	5	5,0	5	5,0
GMSL	96	95,0	94	94,2
Transitgas	51	49,6	50	48,9
Tenp KG	2	1,6	2	1,6
Interconnector (UK)	66	65,5	72	70,7

Tewerkstelling

	Boekjaar		Vorig boekjaar	
	Totaal in eenheden	Totaal in VTE	Totaal in eenheden	Totaal in VTE
Aantal werknemers per einde boekjaar	1.194	1.152,6	1.223	1.181,6
Fluxys	51	44,0	47	39,8
Kaderleden	39	32,7	37	30,5
Statutair personeel	12	11,3	10	9,3
Fluxys Belgium	868	838,5	893	862,6
Kaderleden	270	263,5	272	266,0
Statutair personeel	598	575,0	621	596,6
Fluxys LNG	39	38,6	39	38,8
Kaderleden	4	4,0	4	4,0
Statutair personeel	35	34,6	35	34,8
Flux Re	1	0,5	1	0,5
Fluxys Europe	1	0,1	0	0
FluxSwiss	7	6,8	7	6,8
Fluxys TENP	11	11,0	11	11,0
Fluxys Deutschland	5	5,0	5	5,0
GMSL	97	96,5	96	95,7
Transitgas	50	48,4	52	50,4
Tenp KG	2	1,6	2	1,6
Interconnector (UK)	62	61,6	70	69,4

4.3.4. Overige bedrijfskosten

De overige exploitatielasten bevatten de onroerende voorheffing, de lokale belastingen evenals de minderwaarden op de overdracht of buitengebruikstelling van materiële vaste activa.

Die laatste vertegenwoordigen een kost van 447 k€ in 2017 tegenover 1.583 k€ in 2016.

4.3.5. Nettotoevoegingen aan afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen

Nettotoevoegingen aan afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen		In duizenden euro's	
	Toelichting	31-12-2017	31-12-2016
Afschrijvingen	4.3.5.1	-419.367	-424.435
Immateriële vaste activa		-119.592	-130.063
Materiële vaste activa		-299.775	-294.372
Waardeverminderingen		831	2.009
Op voorraden		831	2.009
Voorzieningen voor risico's en kosten		6.400	5.882
Totaal der nettotoevoegingen aan afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen		-412.136	-416.544

4.3.5.1. Afschrijvingen

De immateriële vaste activa die voortvloeien uit de bedrijfscombinaties in Fluxys worden afgeschreven overeenkomstig de boekhoudmethoden, hoofdzakelijk op 40 jaar voor het vast actief 'enige beheerder van het vervoersnet en de opslaginstallaties voor aardgas in België', op 20 jaar voor het vast actief 'enige beheerder van de LNG-installaties' en tussen 20 en 40 jaar voor de verworven klantenportefeuilles.

De toevoegingen aan de afschrijvingen op materiële vaste activa stijgen als gevolg van de ingebruikneming van installaties, meer bepaald de tweede steiger in de terminal van Zeebrugge, en bijkomende afschrijvingen voor een bedrag van 14,8 M€ op bepaalde onderdelen van de TENP-installaties in Duitsland waarbij de waarde ervan op nul werd gebracht. Op basis van uitvoerige inspecties van één van de twee TENP-leidingen hebben de aandeelhouders van TENP dit jaar uit voorzorg beslist om bijkomend onderzoek uit te voeren en daarvoor een groot deel van de leiding tijdelijk uit dienst te nemen. Daardoor is de beschikbare capaciteit in de infrastructuur langdurig verlaagd, wellicht tot september 2020.

Fluxys TENP zorgt er samen met andere vervoersnetbeheerders voor dat de betrokken netgebruikers in Zuid-Duitsland over voldoende capaciteit kunnen beschikken voor de levering van aardgas op de lokale markten. De doorvoer naar Italië wordt zo hoog mogelijk gehouden.

Het afschrijvingsplan voor de installaties van 'Interconnector (UK)' werd in 2016 herzien. Deze prospectieve herziening van de afschrijvingen viel meer bepaald te verklaren door het feit dat de capaciteitsonderschrijvende contracten op lange termijn vervallen in september 2018, de datum waarop de activiteiten van 'Interconnector (UK)' aan regulering zullen worden onderworpen. De in 2017 geboekte afschrijvingen voldoen aan dit herziene plan.

De verdiscontering van de geraamde toekomstige dividenden op basis van het 'Dividend Discount Model', onderbouwt de boekwaarde van de materiële vaste activa 'Interconnector (UK)' die 466,3 M€ bedragen op 31-12-2017.

De bedrijfswaarde van deze installaties na afloop van deze contracten is zeer gevoelig voor de gekozen hypothesen. Deze laatste werden door de groep bepaald op basis van zijn beste raming van de toekomstige marktvrage, de vereiste instandhoudingsinvesteringen en de geraamde evolutie van de bedrijfskosten. In maart 2018 (zie Toelichting 10. Gebeurtenissen na balansdatum) heeft de groep een bijkomende deelneming in Interconnector (UK) verworven tegen een prijs onder de geconsolideerde waarde. De groep is van mening dat die lagere prijs geen aanpassing van het afschrijvingsplan vereist en geen aanleiding geeft tot de boeking van een 'impairment'. De geraamde toekomstige inkomsten dekken immers alle verwachte kosten, met inbegrip van de afschrijvingen, en er kan een rendement mee worden gegenereerd dat een gereguleerd rendement benadert. De door de groep gekozen hypothesen zullen eind 2018 worden gecontroleerd aangezien Interconnector (UK) op dat moment in zijn nieuw referentiekader zal functioneren.

Toelichting 4.4. Financiële opbrengsten

Financiële opbrengsten	In duizenden euro's		
	Toelichting	31-12-2017	31-12-2016
Dividenden van niet-geconsolideerde ondernemingen		9	9
Rente op geldbeleggingen en kasequivalenten aan reële waarde door de winst- en verliesrekening		7.801	7.520
Andere intresten	4.4.1	6.652	4.277
Desactualisering van de voorzieningen	4.4.2	764	0
Overige financiële opbrengsten	4.4.3	6.044	6.682
Totaal		21.270	18.488

4.4.1. De stijging van het bedrag van de leningen toegekend aan TAP verklaart de stijging van de interesten die de groep ontvangt.

4.4.2. In 2017 resulteren de effecten van verdiscontering van de voorzieningen voor personeelsbeloningen in de boeking van een financiële opbrengst. De rentevoeten aangewend voor de actualisatie van die verbintenissen verklaren die evolutie (zie Toelichtingen 4.5.2 en 5.13).

4.4.3. De overige financiële opbrengsten betreffen voornamelijk de gerealiseerde wisselkoersverschillen in het kader van verrichtingen in Britse pond en Zwitserse frank, een bedrag dat gedeeltelijk wordt gecompenseerd door de waardeschommeling van de financiële instrumenten (zie Toelichting 4.5.4).

Toelichting 4.5. Financiële lasten en reële waardeschommelingen van financiële instrumenten

Financiële lasten	In duizenden euro's		
	Toelichting	31-12-2017	31-12-2016
Rentelasten op schulden	4.5.1	-81.069	-98.723
Verdiscontering van de voorzieningen	4.5.2	-678	-897
Overige financiële kosten	4.5.3	-14.085	-28.084
Totaal		-95.832	-127.704

4.5.1. De kosten van schulden bestaan hoofdzakelijk uit rente op de leningen afgesloten bij de Europese Investeringsbank (EIB), op de obligatieleningen, op de leasingschulden, op de bankleningen, op de leningen in valuta van de dochterondernemingen, op de regulatoire verplichtingen alsook op de financieringen op korte en middellange termijn met het oog op het dekken van de financiële behoeften van de groep.

In 2017 hebben FluxSwiss en Transitgas hun leningen heronderhandeld. Tegelijkertijd hebben ze de dekkingsinstrumenten van de kasstromen beëindigd, aangezien die "interest rate swaps" niet echt doeltreffend meer zijn in een omgeving met negatieve interestvoeten. Dankzij die heronderhandelingen en voorwaarden van de recentste leningen konden de rentelasten op schulden worden verminderd, hoewel de kosten van de beëindiging van de 'interest rate swaps' geleidelijk in het resultaat worden opgenomen (4.112 k€ via deze rubriek afgeschreven tijdens het boekjaar).

4.5.2. De kosten met betrekking tot de verdiscontering van de voorzieningen zijn lichtjes gedaald. Ze worden geanalyseerd in Toelichting 5.13 'Voorzieningen' en Toelichting 5.14 'Voorzieningen voor personeelsbeloningen'.

4.5.3. De overige financiële kosten omvatten in 2016 de effecten van de daling van de GBP-koersen. Dit effect werd gedeeltelijk afgedekt door financiële instrumenten (zie Toelichting 4.5.4).

4.5.4. Reële waardeschommelingen van financiële instrumenten

Reële waardeschommelingen van financiële instrumenten	In duizenden euro's		
	Toelichting	31-12-2017	31-12-2016
Opbrengsten / (kosten) en reële waardeschommelingen van financiële instrumenten	4.5.4	-2.924	14.324
Totaal		-2.924	14.324

4.5.4. In deze rubriek worden de resultaten geboekt voor het gebruik van financiële instrumenten. De evolutie van deze rubriek wordt voornamelijk verklaard door de effecten in 2016 van de afdekking van de wisselkoersverschillen met betrekking tot de GBP-valuta's (zie Toelichting 4.5.3). De evolutie van de financiële instrumenten wordt uiteengezet in Toelichting 6.

Toelichting 4.6. Resultaat van ondernemingen opgenomen volgens vermogensmutatiemethode

Het resultaat van de ondernemingen opgenomen in de consolidatie volgens de vermogensmutatiemethode, bedraagt 15.294 k€ in 2017 tegenover -4.711 k€ in 2016.

Die stijging is hoofdzakelijk het gevolg van de ingebruikneming van de LNG-terminal van Duinkerke op 01-01-2017. In 2017 draagt Dunkerque LNG aldus positief bij tot het resultaat van de ondernemingen opgenomen volgens vermogensmutatiemethode, ten belope van 18.219 k€. Een deel van de kosten in verband met het TAP-project in aanbouw kan niet worden geactiveerd. Dat weegt op het resultaat van deze rubriek, zoals in 2016.

Toelichting 4.7. Winstbelastingen

De winstbelastingen kunnen als volgt worden uitgesplitst:

Winstbelastingen	Toelichting	In duizenden euro's		
		31-12-2017	31-12-2016	Vershil
Verschuldigde belastingen	4.7.1	-113.262	-117.613	4.351
Uitgestelde belastingen	4.7.2	100.268	79.226	21.042
Totaal	4.7.3	-12.994	-38.387	25.393

De winstbelastingen bedragen 12.994 k€ in 2017 tegenover 38.387 k€ in 2016. De rubriek is als volgt samengesteld:

4.7.1. Verschuldigde belastingen	In duizenden euro's		
	31-12-2017	31-12-2016	Vershil
Belastingen op het resultaat van het boekjaar	-114.131	-117.721	3.590
Verschuldigde of betaalde belastingen en voorheffingen	-113.296	-87.732	-25.564
Overschotten aan betaalde belastingen of voorheffingen (op het actief geboekt)	2.435	0	2.435
Geraamde belastingsupplementen (op het passief geboekt)	-3.270	-29.989	26.719
Aanpassingen aan verschuldigde belastingen van voorgaande boekjaren	869	108	761
Totaal	-113.262	-117.613	4.351

De verschuldigde belastingen dalen met 4.351 k€ tegenover vorig boekjaar.

De evolutie van deze rubriek valt voornamelijk te verklaren door de stijging van het resultaat van FluxSwiss dat gedeeltelijk wordt gecompenseerd door de daling van het resultaat van Fluxys TENP, wat leidt tot een daling van het gemiddelde werkelijke belastingtarief voor de groep.

4.7.2. Uitgestelde belastingen	In duizenden euro's		
	31-12-2017	31-12-2016	Vershil
In verband met het ontstaan of de omkering van toerekeningsverschillen in de tijd	66.751	61.175	5.576
Verschillen als gevolg van de waardering van vaste activa	62.387	65.828	-3.441
Verschillen uit voorzieningen	779	-1.983	2.762
Overige verschillen	3.585	-2.670	6.255
In verband met wijzigingen in belastingtarieven of de onderworpenheid aan nieuwe belastingen	33.517	18.051	15.466
In verband met wijzigingen van boekhoudkundige principes en fundamentele fouten	0	0	0
In verband met wijzigingen van het fiscale statuut van een onderneming of haar aandeelhouders	0	0	0
Totaal	100.268	79.226	21.042

De uitgestelde belastingen worden hoofdzakelijk beïnvloed door het verschil tussen de boekwaarde en de fiscale waarde van de materiële en immateriële vaste activa.

De overige verschillen worden in 2017 beïnvloed door de niet-gerealiseerde wisselkoersverschillen die in het resultaat werden opgenomen van de geconsolideerde financiële staten volgens IFRS, en door het belastbaar deel van dividenden.

Dankzij de hervorming van de Belgische vennootschapsbelasting gaat de nominale belastingvoet van 33,99% in 2017 naar 29,58% in 2018 en 2019 en naar 25% vanaf 2020. Die geleidelijke vermindering van de belastingvoet heeft geleid tot een eenmalige herziening van de reeds geboekte uitgestelde belastingen ten belope van 31.831 k€. Deze herziening betreft in hoofdzaak de uitgestelde belastingen geboekt als gevolg van prijsallocaties in het kader van bedrijfscombinaties. Het saldo van de impact van de belastingvoetherziening op de uitgestelde belastingen werd geboekt in de andere elementen van het totaalresultaat (zie Toelichting 5.15). In 2016 was er een gunstig effect door de wijziging van de tarieven die gelden in Engeland en Luxemburg.

4.7.3. Aansluiting van het toepasbare belastingtarief met het gemiddelde werkelijke belastingtarief

In duizenden euro's

	31-12-2017	31-12-2016	Vershil
Winstbelastingen op basis van het toepasbare belastingtarief - Boekjaar	-55.339	-54.854	-485
<i>Winst uit voortgezette bedrijfsactiviteiten na financieel nettoresultaat</i>	178.103	156.671	21.432
<i>Resultaat van ondernemingen opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode (-)</i>	-15.294	4.711	-20.005
Resultaat vóór belastingen	162.809	161.382	1.427
Toepasbaar belastingtarief	33,99%	33,99 %	
Elementen die het verschil met het gemiddelde werkelijke belastingtarief verklaren	41.476	16.365	25.111
Verschillende tarieven van andere rechtsgebieden	14.363	13.341	1.022
Belastingtarief veranderingen	33.517	18.051	15.466
Niet-belastbare inkomsten	0	0	0
Verworpen uitgaven	-7.617	-13.434	5.817
Belastbare gedeelten van dividenden	955	-2.859	3.814
Aftrekbare notionele interesten	247	1.180	-933
Overige	11	86	-75
Winstbelastingen op basis van het gemiddelde werkelijke belastingtarief - Boekjaar	-13.863	-38.489	24.626
Resultaat vóór belastingen	162.809	161.382	1.427
Gemiddeld werkelijk belastingtarief	8,51 %	23,85 %	-15,34 %
Taxatie van de belastingvrije reserves	0	0	0
Aanpassingen met betrekking tot verschuldigde belastingen van voorgaande boekjaren	869	102	767
Totaal der belastingen	-12.994	-38.387	25.393

De verworpen uitgaven bevatten in 2016 niet-recurrente elementen in het kader van voorzieningen voor personeelsbeloningen evenals niet-gerealiseerde wisselkoersverschillen.

Toelichting 4.8. Winst (verlies) van het boekjaar

Winst (verlies) van het boekjaar	In duizenden euro's		
	31-12-2017	31-12-2016	Vershil
Gedeelte minderheidsbelangen	44.633	41.356	3.277
Gedeelte van de groep	120.476	76.928	43.548
Totale winst (verlies) van het boekjaar	165.109	118.284	46.825

Het geconsolideerde nettoresultaat van de groep Fluxys bedraagt 165.109 k€ in 2017 tegenover 118.284 k€ in 2016, namelijk een stijging met 46.825 k€.

De hervorming van de Belgische vennootschapsbelasting heeft een aanzienlijke en eenmalige impact van 31.831 k€ op uitgestelde belastingen die in het verleden werden opgenomen. Die stijging heeft echter geen impact op het uitkeerbaar resultaat en het dividend. Het niveau van belastingen is immers geen element in de berekening van het door de regulering toegelaten rendement voor de aandeelhouders. De belastinghervorming heeft daarentegen wel een positieve impact op de toekomstige tarieven: door de lagere belastingvoeten dalen de kosten die door de tarieven moeten worden gedekt.

Het saldo van de herziening van de uitgestelde belastingen in verband met herwaarderingen en personeelsbeloningen in België wordt geboekt in de andere elementen van het totaalresultaat (+36.399 k€).

De evolutie van het resultaat wordt bovendien verklaard door de evolutie van de OLO-noteringen (0,74% in 2017 tegenover 0,49% in 2016) die een stijging meebrengt van het toegelaten gereguleerde rendement van het segment "België" dat bovendien ook gunstig wordt beïnvloed door de stijging van het resultaat van de niet-gereguleerde activiteiten. Samen hebben ze een impact van 5,5 M€.

Wat het segment "Europa" betreft, wordt de stijging van het nettoresultaat voornamelijk verklaard door de verkopen van onderbreekbare capaciteiten in FluxSwiss, de eerste gunstige bijdrage van Dunkerque LNG die op 1 januari 2017 in gebruik werd genomen, en de daling van de kosten van schulden.

Toelichting 5. Gesegmenteerde balans

Gesegmenteerde balans op 31-12-2017				In duizenden euro's	
	Fluxys Belgium	Fluxys Europe	Niet toegewezen	Totaal	
Materiële vast activa	2.250.659	1.820.481	0	4.071.140	
Immateriële vaste activa	226.563	367.313	0	593.876	
Goodwill	1.924	0	0	1.924	
Deelnemingen opgenomen volgens vermogensmutatiemethode	16	551.335	0	551.351	
Overige financiële activa	81.179	16.832	0	98.011	
Vorraden	27.856	2.035	0	29.891	
Nettohandelsvorderingen	106.030	45.177	0	151.207	
Overige activa			997.206	997.206	
				6.494.606	
Rentedragende verplichtingen	2.219.830	1.141.309		3.361.139	
Overige financiële verplichtingen	0	2.006		2.006	
Overige verplichtingen			800.417	800.417	
				4.163.562	
Eigen vermogen			2.331.044	2.331.044	
				6.494.606	

Gesegmenteerde balans op 31-12-2016

In duizenden euro's

	Fluxys Belgium	Fluxys Europe	Niet toegewezen	Totaal
Materiële vaste activa	2.321.123	1.994.477	0	4.315.600
Immateriële vaste activa	242.332	497.008	0	739.340
Goodwill	1.924	0	0	1.924
Deelnemingen opgenomen volgens vermogensmutatiemethode	16	500.172	0	500.188
Overige financiële activa	57.022	11.532	0	68.554
Voorraden	21.500	2.586	0	24.086
Nettohandelsvorderingen	85.585	47.495	0	133.080
Overige activa			802.222	802.222
				6.584.994
Rentedragende verplichtingen	1.844.497	1.332.691		3.177.188
Overige financiële verplichtingen	0	28.230		28.230
Overige verplichtingen			975.675	975.675
				4.181.093
Eigen vermogen			2.403.901	2.403.901
				6.584.994

Toelichting 5.1. Materiële vaste activa

Mutaties in de materiële vaste activa

	Terreinen	Gebouwen	Gasvervoer	Gasopslag
Brutoboekwaarde				
Op 31-12-2015	53.119	168.609	6.397.112	377.649
Investeringen	131	1.836	39.767	413
Subsidies	0	0	0	0
Overdrachten en buitengebruikstellingen	-33	-5	-10.284	-3
Interne overboekingen	0	4.022	24.962	502
Wijzigingen in de consolidatiekring en activa aangehouden voor verkoop	0	0	0	0
Omrekeningsverschillen	27	0	-182.214	0
Op 31-12-2016	53.244	174.462	6.269.343	378.561
Investeringen	442	2.985	34.456	1.648
Subsidies	0	0	0	0
Overdrachten en buitengebruikstellingen	-50	-38	-4.002	0
Interne overboekingen	0	96	1.595	852
Wijzigingen in de consolidatiekring en activa aangehouden voor verkoop	0	0	0	0
Omrekeningsverschillen	-485	0	-155.640	0
Op 31-12-2017	53.151	177.505	6.145.752	381.061

In duizenden euro's

LNG-terminal	Andere installaties en machines	Meubilair, uitrusting & rollend materieel	Vaste activa in aanbouw & vooruitbetalingen	Totaal
1.045.001	46.100	54.232	158.000	8.299.822
22.850	61	5.183	82.434	152.675
0	0	0	0	0
-7	-58	-832	-379	-11.601
77.949	0	0	-107.435	0
0	0	0	0	0
0	0	-266	24	-182.429
1.145.793	46.103	58.317	132.644	8.258.467
4.025	57	8.146	92.341	144.100
-1.774	0	0	-342	-2.116
-785	-230	-974	-124	-6.203
-2.579	0	0	36	0
0	0	0	0	0
0	47	-24	0	-156.102
1.144.680	45.977	65.465	224.555	8.238.146

Mutaties in de materiële vaste activa

	Terreinen	Gebouwen	Gasvervoer	Gasopslag
Afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen				
Op 31-12-2015	0	-89.546	-2.644.667	-198.264
Geboekte afschrijvingen	0	-3.440	-250.324	-10.926
Overdrachten en buitengebruikstellingen	0	0	7.310	0
Interne overboekingen	0	0	0	0
Wijzigingen in de consolidatiekring en activa aangehouden voor verkoop	0	0	0	0
Omrekeningsverschillen	0	0	91.645	0
Op 31-12-2016	0	-92.986	-2.796.036	-209.190
Geboekte afschrijvingen	0	-3.460	-250.036	-10.768
Overdrachten en buitengebruikstellingen	0	2	2.998	0
Interne overboekingen	0	0	0	0
Wijzigingen in de consolidatiekring en activa aangehouden voor verkoop	0	0	0	0
Omrekeningsverschillen	0	0	71.651	0
Op 31-12-2017	0	-96.444	-2.971.423	-219.958
Nettoboekwaarde op 31-12-2017	53.151	81.061	3.174.329	161.103
Nettoboekwaarde op 31-12-2016	53.244	81.476	3.473.307	169.371

LNG-terminal	Andere installaties en machines	Meubilair, uitrusting & rollend materieel	Vaste activa in aanbouw & vooruitbetalingen	Totaal
-733.497	-43.419	-39.050	0	-3.748.443
-24.374	-94	-5.214	0	-294.372
0	0	888	0	8.198
0	0	0	0	0
0	0	0	0	0
0	0	105	0	91.750
-757.871	-43.513	-43.271	0	-3.942.867
-28.862	-145	-6.504	0	-299.775
1	0	922	0	3.923
0	0	0	0	0
0	0	0	0	0
0	12	50	0	71.713
-786.732	-43.646	-48.803	0	-4.167.006
357.948	2.331	16.662	224.555	4.071.140
387.922	2.590	15.046	132.644	4.315.600

Mutaties in de materiële vaste activa

	Terreinen	Gebouwen	Gasvervoer	Gasopslag
Nettoboekwaarde op 31-12-2017, waarvan:	53.151	81.061	3.174.329	161.103
Materiële vaste activa volgens kostprijsmodel	53.151	81.061	3.174.329	161.103
Materiële vaste activa volgens herwaarderingsmodel	0	0	0	0
Nettoboekwaarde op 31-12-2017 van vaste activa in financiële lease	0	0	53.109⁶	0
Aanvullende informatie				
Nettoboekwaarde van de tijdelijk buitengebruik zijnde vaste activa	110	0	0	0

De materiële vaste activa bestaan voornamelijk uit vervoersinstallaties, opslaginstallaties in Loenhout en de LNG Terminal in Zeebrugge.

In 2017 heeft de groep Fluxys voor 144,1 M€ geïnvesteerd. De belangrijkste investeringen betroffen:

- de aanleg van vervoersinstallaties (77,6 M€, grotendeels in het kader van de projecten 'reverse flow' en EUGAL) en
- de installaties van de LNG-terminal (64,8 M€, grotendeels in het kader van de bouw van de vijfde tank in de LNG-terminal van Zeebrugge).

In het raam van de lopende of geplande investeringen heeft de groep Fluxys Belgium op 31-12-2017 voor een bedrag van 53,7 M€ Engineering, Procurement and Construction overeenkomsten afgesloten. De door de groep geplande investeringen in het EUGAL-project bedragen 183,0 M€.

De leningskosten geactiveerd op de investeringen in aanbouw bedragen 3,5 M€ in 2017 tegen 1,7 M€ in 2016. De gebruikte rentevoet is gebaseerd op de kosten van de betrokken leningen.

⁶ Activa besteed aan financiële leasingen bij de FL Zeebrugge NV (zie Toelichting 3.4).

LNG-terminal	Andere installaties en machines	Meubilair, uitrusting & rollend materieel	Vaste activa in aanbouw & vooruitbetalingen	Totaal
357.948	2.331	16.662	224.555	4.071.140
357.948	2.331	16.662	224.555	4.071.140
0	0	0	0	0
0	0	0	0	53.109
0	0	0	0	110

De geboekte afschrijvingen gedurende de periode bedragen 299,8 M€ en weerspiegelen het ritme volgens hetwelk de groep verwacht om de economische voordelen, welke aan die materiële vaste activa zijn verbonden, te zullen aanwenden. De vaste activa, gebruikt in het kader van de gereuleerde activiteiten, worden afgeschreven over de gebruiksduur zoals beschreven in punt 8 van de Boekhoudkundige methoden (Toelichting 2), zonder rekening te houden met een restwaarde, gelet op de specifieke aard van de activiteiten van de sector. De activa van 'Interconnector (UK) ondergingen in 2016 een prospectieve herziening van de afschrijvingen opdat deze zouden zijn afgestemd op hun voorziene gebruik om beter het verbruik weer te geven van de representatieve economische voordelen van deze activa (zie Toelichting 4.3.5.1). De in 2017 geboekte afschrijvingen voldoen aan dit herziene plan.

De overige vaste activa worden afgeschreven over de door de groep verwachte gebruiksduur, in functie van afgesloten of mogelijke contracten en met marktconforme veronderstellingen, en dat op basis van het matching principe van opbrengsten en kosten. Gelet op de specifieke aard van de activiteiten van de sector wordt voor die installaties geen restwaarde weerhouden.

Op balansdatum heeft de groep geen enkele aanwijzing of gebeurtenis vastgesteld die erop zou kunnen wijzen dat een materieel vast actiefbestanddeel in waarde zou zijn verminderd (zie Toelichting 4.3.5.1).

Toelichting 5.2. Immateriële vaste activa

Evolutie van de boekwaarde van de immateriële vaste activa				In duizenden euro's
	Software	Vast actief 'enige netbeheerder'	Vast actief 'klantenportefeuille'	Totaal
Brutoboekwaarde				
Op 31-12-2015	37.407	244.600	863.506	1.145.513
Investerings	3.130	0	1.485	4.615
Overdrachten en buitengebruikstellingen	-7.742	0	0	-7.742
Omrekeningsverschillen	0	0	-71.159	-71.159
Mutaties in de consolidatiekring	0	0	0	0
Overige	0	0	0	0
Op 31-12-2016	32.795	244.600	793.832	1.071.227
Investerings	3.515	0	0	3.515
Overdrachten en buitengebruikstellingen	-5.205	0	0	-5.205
Omrekeningsverschillen	0	0	-57.203	-57.203
Mutaties in de consolidatiekring	0	0	0	0
Overige	0	0	0	0
Op 31-12-2017	31.105	244.600	736.629	1.012.334

Evolutie van de boekwaarde van de immateriële vaste activa

In duizenden euro's

	Software	Vast actief 'enige netbeheerder'	Vast actief 'klanten-portefeuille'	Totaal
Afschrijvingen en waardeverminderingen				
Op 31-12-2015	-27.919	-45.749	-178.360	-252.028
Toevoegingen aan de afschrijvingen en waardeverminderingen	-5.507	-8.765	-115.791	-130.063
Overdrachten en buitengebruikstellingen	7.728	0	0	7.728
Omrekeningsverschillen	0	0	42.476	42.476
Mutaties in de consolidatiekring	0	0	0	0
Overige	0	0	0	0
Op 31-12-2016	-25.698	-54.514	-251.675	-331.887
Toevoegingen aan de afschrijvingen en waardeverminderingen	-4.006	-8.765	-106.821	-119.592
Overdrachten en buitengebruikstellingen	5.205	0	0	5.205
Omrekeningsverschillen	0	0	27.816	27.816
Mutaties in de consolidatiekring	0	0	0	0
Overige	0	0	0	0
Op 31-12-2017	-24.499	-63.279	-330.680	-418.458

Evolutie van de boekwaarde van de immateriële vaste activa				In duizenden euro's
	Software	Vast actief 'enige netbeheerder'	Vast actief 'klanten- portefeuille'	Totaal
Nettoboekwaarde op 31-12-2017	6.606	181.321	405.949	593.876
Nettoboekwaarde op 31-12-2016	7.097	190.086	542.157	739.340

De immateriële vaste activa bevatten de netto boekwaarde van software en emissierechten, de waarde voor de groep Fluxys van de aanduiding van Fluxys Belgium en van Fluxys LNG als enige netbeheerder, alsook de waarde van de verworven klantenportefeuille.

De software, opgenomen onder de immateriële vaste activa, is die welke ontwikkeld of aangeschaft werd door de groep en een investeringskarakter vertoont. Die software wordt lineair afgeschreven. De belangrijkste investeringen die in het boekjaar gerealiseerd werden zijn de software die ontwikkeld werd in het kader van het beheer van gasstromen, activa en de daarbij betrokken administratieve hulpmiddelen.

Bedrijfscombinaties in Fluxys werden opgenomen volgens de overnamemethode. In het kader van de opname aan reële waarde van de verworven activa en overgenomen passiva, heeft de groep immateriële vaste activa geboekt in overeenstemming met de waarde, voor de groep, van de aanduiding van Fluxys Belgium als enige beheerder van het gasvervoersnet, van de opslaginstallaties en van Fluxys LNG als enige beheerder van de installaties voor LNG. Fluxys heeft daarnaast de waarde van de klantenportefeuilles met betrekking tot de vennootschappen FluxSwiss, Fluxys TENP, Interconnector (UK), GMSL en de hubactiviteiten geboekt. De voornaamste afschrijvingstermijnen welke voor die vaste activa werden weerhouden, staan beschreven in de boekhoudkundige methoden (zie Toelichting 2.7). Hierbij dient te worden opgemerkt dat de immateriële vaste activa "HUB in België" volledig zullen afgeschreven zijn in 2023, de vaste activa van FluxSwiss in 2034 en de vaste activa 'Interconnector (UK)' in 2018.

De groep heeft op balansdatum geen enkele aanwijzing of gebeurtenis vastgesteld die erop zou kunnen wijzen dat een immaterieel vast actiefbestanddeel aan een waardevermindering onderhevig zou zijn.

Toelichting 5.3. Goodwill

Goodwill	In duizenden euro's	
	31-12-2017	31-12-2016
Goodwill Fluxys Belgium NV	1.924	1.924
Totaal	1.924	1.924

De goodwill, welke is opgenomen in de financiële staten van de groep, is ontstaan uit de bedrijfscombinatie die in september 2010 heeft plaatsgevonden, namelijk wanneer Publigas haar deelneming in Fluxys Belgium NV heeft ingebracht in Fluxys.

Het bedrag van 1.924 k€ stemt overeen met het overschot van de kost van de bedrijfscombinatie in verhouding tot de reële nettowaarde van de activa, verplichtingen en voorwaardelijke verplichtingen op datum van 10 september 2010. Het wordt toegerekend aan de kasstroom-genererende eenheid 'gereguleerde activiteiten in België' voor de test op bijzondere waardevermindering.

Toelichting 5.4. Deelnemingen geboekt volgens de vermogensmutatiemethode

Op 31 december 2017 beschikt de groep Fluxys over de volgende deelnemingen waarop de vermogensmutatiemethode wordt toegepast:

- TENP GMBH (50%),
- Dunkerque LNG (25%),
- Gaz Opale (61,75%)
- GasBridge 2 (50%),
- TAP (19%),
- Swedegas Holding (50%),
- Balansys (50%),
- LNG Link Investment (25%),
- Mahon Shipping (25%),
- E-Loops (51%).

Mutaties van de deelnemingen geconsolideerd volgens de vermogensmutatiemethode	In duizenden euro's	
	31-12-2017	31-12-2016
Deelnemingen geconsolideerd volgens de vermogensmutatiemethode (openingsbalans)	500.188	439.717
Investeringsen en overdrachten	270	0
Aandeel in het totale nettoresultaat	17.143	-9.621
Uitgekeerde dividenden	-148	-9.444
Mutaties in de consolidatiekring	0	0
Omrekeningsverschillen	-2.435	-3.115
Kapitaalverhoging	60.614	82.651
Overige	-24.281	0
Deelnemingen opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode (slotbalans)	551.351	500.188

De investeringen van 2017 stemmen overeen met de verworven deelnemingen in E-Loops.

Het resultaat van de deelnemingen, geconsolideerd volgens de vermogensmutatiemethode, wordt in 2017 positief beïnvloed door de bijdrage van de terminal van Dunkerque LNG die op 01-01-2017 in gebruik werd genomen.

De vennootschap GasBridge 2 heeft in 2017 geen dividenden uitgekeerd. Dat verklaart de daling van de dividenden uitgekeerd door de ondernemingen opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode.

In 2017 stemmen de kapitaalverhogingen overeen met de kapitaalbrengen in TAP. De kapitaalverhogingen komen van Dunkerque LNG en GasBridge 2.

Toelichting 5.5. Overige financiële vaste activa

Overige financiële vaste activa	In duizenden euro's		
	Toelichting	31-12-2017	31-12-2016
Tegen kostprijs gewaardeerde aandelen	5.5.1	2.777	2.818
Financiële activa tegen reële waarde door de winst- en verliesrekening	5.5.2/6	81.092	56.934
Overige financiële activa tegen reële waarde	5.5.3/6	9.801	2.425
Overige financiële activa tegen kostprijs		253	233
Totaal		93.923	62.410

5.5.1. De aandelen van die vennootschappen, die activiteiten uitvoeren die van belang zijn voor de groep Fluxys, worden aangehouden met de bedoeling ze op lange termijn te behouden zonder evenwel een aanzienlijke controle of invloed te kunnen uitvoeren. Deze aandelen zijn tegen aanschaffingswaarde opgenomen aangezien zij niet op een actieve markt verhandeld worden.

5.5.2. De financiële activa die tegen reële waarde door de winst- en verliesrekening lopen betreffen de geldbeleggingen in de vorm van obligaties of schuldpapier met een looptijd van meer dan een jaar. Zij zijn voornamelijk uitgegeven door Flux Re waarvan de thesaurie dient tot het dekken van de risico's van de onderneming in het kader van haar herverzekeringsactiviteiten. De vervaldag van die beleggingen bevindt zich tussen 2019 en 2027.

5.5.3. Op 31-12-2017 betreffen de overige financiële activa tegen reële waarde hoofdzakelijk de financiële instrumenten tot het dekken van de risico's van de groep op het vlak van de valuta CHF en SEK. Op 31-12-2016 hadden die activa voornamelijk betrekking op financiële instrumenten tot het dekken van de risico's van de groep op het vlak van de valuta GBP (zie Toelichting 6).

Toelichting 5.6. Langlopende leningen, vorderingen en overige activa

Langlopende leningen en vorderingen		In duizenden euro's	
	Toelichting	31-12-2017	31-12-2016
Langlopende leningen	5.6.1	110.673	119.953
Fondsenwerving en andere	5.6.2	357.591	212.424
Totaal		468.264	332.377

5.6.1. Interconnector (UK) heeft ingetekend op obligaties van F L Zeebrugge, met uiterlijke vervaldag in november 2025. Deze obligaties in euro hebben een vaste rentevoet.

5.6.2. TAP voert bij zijn aandeelhouders fondsenwervingen door in het kader van de installaties in aanbouw. De fondswervingen doorgevoerd door Dunkerque LNG dalen aangezien de terminal op 01-01-2017 in gebruik werd genomen.

Overzicht van de looptijden van de langlopende leningen en vorderingen op 31-12-2017 In duizenden euro's

	Meer dan 1 jaar tot max. 5 jaar	Meer dan 5 jaar	Totaal
Langlopende leningen	52.857	57.816	110.673
Fondsenwerving en overige	357.591	0	357.591
Totaal	410.448	57.816	468.264

Overzicht van de looptijden van de langlopende leningen en vorderingen op 31-12-2016 In duizenden euro's

	Meer dan 1 jaar tot max. 5 jaar	Meer dan 5 jaar	Totaal
Langlopende leningen	39.500	80.453	119.953
Fondsenwerving en overige	212.424	0	212.424
Totaal	251.924	80.453	332.377

Overige vaste activa In duizenden euro's

	Toelichting	31-12-2017	31-12-2016
Overschot van de dekkingsactiva 'IAS 19 personeelsbeloningen'	5.14	11.607	20.200
Over te dragen verzekeringslasten	5.6.3	4.222	5.906
Totaal		15.829	26.106

5.6.3. Fluxys LNG is verzekerd bij Credendo tegen bepaalde risico's in het kader van het transshipment-project. Die verzekering loopt tot 2021.

Het lopende deel van die betaalde premie is in deze rubriek opgenomen voor wat betreft het gedeelte op meer dan een jaar, terwijl het gedeelte dat binnen het jaar vervalt, is opgenomen onder 'Overige vlottende activa' (zie Toelichting 5.10.1).

Toelichting 5.7. Voorraden

Boekwaarde van de voorraden	In duizenden euro's	
	31-12-2017	31-12-2016
Voorraden hulpstoffen	16.628	12.932
Brutoboekwaarde	22.997	20.124
Waardeverminderingen	-6.369	-7.192
Voorraden handelsgoederen	13.113	11.050
Brutoboekwaarde	13.110	11.055
Waardeverminderingen	3	-5
Bestellingen in uitvoering	150	104
Brutoboekwaarde	150	104
Waardeverminderingen	0	0
Totaal	29.891	24.086

De voorraad vervoersnet materiaal bevindt zich op een normaal exploitatieniveau. De voorraadevolutie wordt verklaard door de timing van de aankopen van het materieel ten opzichte van hun aanwending.

Invloed van de voorraadbewegingen op het resultaat	In duizenden euro's	
	31-12-2017	31-12-2016
Voorraadtoename of -gebruik	4.974	-7.159
Waardeverminderingen	831	2.009
Totaal	5.805	-5.150

Toelichting 5.8. Handelsvorderingen en overige vorderingen

Handels- en overige vorderingen		In duizenden euro's	
	Toelichting	31-12-2017	31-12-2016
Brutohandelsvorderingen		153.970	135.928
Waardeverminderingen		-2.763	-2.848
Nettohandelsvorderingen	5.8.1	151.207	133.080
Overige vorderingen		58.866	34.666
Totaal		210.073	167.746

5.8.1. Rekening houdend met de aan de klanten toegestane betalingstermijnen, een streng opvolgingsbeleid van zijn handelsvorderingen en een systematische evaluatie van de financiële draagkracht van zijn tegenpartijen, beperkt de Fluxys groep zijn blootstelling aan kredietrisico's, zowel op het vlak van falings als op het vlak van concentratie (zie Toelichting 6).

De handelsvorderingen kunnen als volgt uitgesplitst worden volgens hun ouderdom:

Nettohandelsvorderingen: ouderdomsbalans		In duizenden euro's	
		31-12-2017	31-12-2016
Niet vervallen vorderingen		150.305	130.204
Vorderingen < 3 maanden		680	2.800
Vorderingen 3 - 6 maanden		0	0
Vorderingen > 6 maanden		0	9
Betwiste of dubieuze vorderingen		222	67
Totaal		151.207	133.080

De betwiste of dubieuze vorderingen omvatten hoofdzakelijk openstaande vorderingen op netgebruikers. Op de vorderingen die als oninbaar worden beschouwd, wordt een waardeverminderingen ten belope van 100% toegepast.

Toelichting 5.9. Geldbeleggingen, geldmiddelen en kasequivalenten

De geldbeleggingen omvatten beleggingen in de vorm van obligaties, kortlopend schuldpapier (commercial paper) en bankdeposito's op meer dan drie maanden en maximaal een jaar.

De geldmiddelen en kasequivalenten stemmen in hoofdzaak overeen met beleggingen in de vorm van kortlopend schuldpapier, die op het ogenblik van verwerving een maximale looptijd van drie maanden hebben, termijndeposito's bij kredietinstellingen, banktegoeden in rekening courant en kasgelden.

Geldbeleggingen, geldmiddelen en kasequivalenten	In duizenden euro's	
	31-12-2017	31-12-2016
Geldbeleggingen	162.696	105.348
Geldmiddelen en kasequivalenten	265.668	280.084
Kasequivalenten	0	46.437
Rekeningen op korte termijn	73.665	49.110
Banktegoeden	191.969	184.511
Kasgeld	34	26
Totaal	428.364	385.432

Toelichting 5.10. Overige vlottende activa

Overige vlottende activa	Toelichtingen	In duizenden euro's	
		31-12-2017	31-12-2016
Verkregen opbrengsten		2.515	2.390
Over te dragen kosten		17.561	17.417
Overige vlottende activa	5.10.1	2.956	1.621
Totaal		23.032	21.428

De overige vlottende activa zijn hoofdzakelijk samengesteld uit voorafbetaalde kosten ten belope van 17.561 k€ (verzekeringen, huurgelden, ...) en uit diverse verkregen opbrengsten.

5.10.1. De overige vlottende activa omvatten eveneens het korte termijn deel van de overschotten van dekkingsinstrumenten van het actief in verhouding tot de actuariële schuld met betrekking tot pensioenverplichtingen van de groep (zie Toelichtingen 5.6.3 en 5.14).

Toelichting 5.11. Eigen vermogen

Publigas heeft de naamloze vennootschap Fluxys opgericht op 12 juli 2010 waarin zij haar deelneming (89,97%) in Fluxys Belgium NV heeft ingebracht op 10 september 2010.

Op 30 maart 2011 heeft Caisse de dépôt et placement du Québec een deelneming verworven van 10% in het kapitaal van Fluxys NV door middel van een kapitaals-verhoging van 150 M€.

Op 28 november 2011 heeft Fluxys een tweede kapitaalverhoging doorgevoerd voor een bedrag van 300 M€.

Fluxys heeft andere kapitaalverhogingen doorgevoerd voor een totaal bedrag van 148,8 M€, waarvan 34,7 M€ niet-opgevraagd. Die laatste kapitaalverhogingen hebben de Federale Participatie- en Investeringsmaatschappij (FPIM) toegelaten om in te stappen in het kapitaal van Fluxys net zoals het personeel en management van de groep.

Op 31 december 2017 heeft Fluxys de volgende aandeelhoudersstructuur:

77,62%: Publigas

19,93%: Caisse de dépôt et placement du Québec

2,13%: FPIM

0,32%: Personeelsleden en management

Deze kapitaalverhogingen kaderen in het objectief van de groep om een solvabiliteitsratio van minstens een derde van het eigen vermogen te behouden.

De minderheidsbelangen belopen 525.808 k€ en vertegenwoordigen hoofdzakelijk de 10,00% minderheidsbelangen in Fluxys Belgium NV en haar dochterondernemingen (84.896 k€); de 49,35% in FluxSwiss (232.336 k€) en de 49,25% in Interconnector (UK) (200.925 k€).

Toelichting over de aandelen van de moedermaatschappij

	Gewone aandelen	Preferente aandelen	Totaal
I. Mutaties in het aantal aandelen			
1. Aantal aandelen, beginsaldo	86.803.174	0	86.803.174
2. Aantal uitgegeven aandelen	13.798	0	13.798
3. Aantal vernietigde of ingekochte gewone aandelen (-)	0	0	0
4. Aantal terugbetaalde, omgezette of verminderde preferente aandelen (-)	0	0	0
5. Andere toename (afname)	0	0	0
6. Aantal aandelen, eindsaldo	86.816.972	0	86.816.972
II. Overige informatie			
1. Nominale waarde van de aandelen	Zonder vermelding van nominale waarde		
2. Aantal aandelen in het bezit van de vennootschap zelf	0	0	0
3. Interimdividend betaald tijdens het boekjaar	0	0	0

Toelichting 5.12. Rentedragende verplichtingen

Langlopende rentedragende verplichtingen		In duizenden euro's	
	Toelichting	31-12-2017	31-12-2016
Financiële leaseovereenkomsten	5.12.1	111.812	123.750
Obligatieleningen	5.12.2	942.590	944.233
Overige leningen	5.12.3	1.104.426	972.901
Overige financieringen	5.12.4	157.538	102.953
Overige schulden	5.12.5	352.055	399.675
Gezamenlijke overeenkomsten	5.12.6	55.461	60.409
Totaal		2.723.882	2.603.921
Waarvan schulden gewaarborgd door overheidsinstellingen of zakelijke zekerheden		0	0

Kortlopende rentedragende verplichtingen		In duizenden euro's	
	Toelichting	31-12-2017	31-12-2016
Financiële leaseovereenkomsten	5.12.1	12.908	7.963
Obligatieleningen	5.12.2	362.336	285.497
Overige leningen	5.12.3	183.734	241.246
Overige financieringen	5.12.4	20.361	4.423
Overige schulden	5.12.5	57.918	34.138
Totaal		637.257	573.267
Waarvan schulden gewaarborgd door overheidsinstellingen of zakelijke zekerheden		0	0

5.12.1. Interconnector (UK) heeft een financiële leaseovereenkomst in euro met vaste rentevoet gesloten die vervalt in 2026. De overeenkomst heeft betrekking op compressie-installaties in Zeebrugge.

5.12.2. Fluxys Belgium heeft in november 2014 en oktober 2017 obligatieleningen uitgegeven voor een totaalbedrag van 700.000 k€. Deze obligaties bieden jaarlijkse brutocoupons tussen 1,75% en 3,25% en vervallen tussen 2027 en 2034. De obligaties voor een bedrag van 350.000 k€ die in 2012 werden uitgegeven, vervallen in mei 2018.

Fluxys⁷ heeft in de loop van december 2015 en januari 2016 obligaties uitgegeven in de vorm van een Europese onderhandse plaatsing voor een totaalbedrag van 250 M€. Er werd een bedrag van 150 M€ uitgegeven voor een duur van 30 jaar en het saldo werd uitgegeven voor een looptijd van 20 jaar. Die obligaties bieden een jaarlijkse brutocoupon tussen 2,75% en 3,08%.

In juni 2017 heeft Fluxys de vervallen obligatielening terugbetaald voor een nominaal bedrag van 300 M€, waarvan 25 M€ binnen de groep was onderschreven.

Dankzij die transacties kon Fluxys de duurtijd van zijn financieringen diversifiëren aan voordelige voorwaarden.

5.12.3. De overige leningen bestaan op 31-12-2017 uit:

- Een lening op 25 jaar ten belope van 326,0 M€ tegen een vaste rentevoet, in december 2008 afgesloten bij de EIB ter financiering van de investeringen voor de ontwikkeling van het gasvervoersnet.
- Leningen aangegaan door FluxSwiss en Transitgas met een saldo van 343,1 M€ op 31-12-2017. *CAP-instrumenten* werden door de groep verworven om de risico's van de variabele rentevoet van die leningen te beperken.
- Leningen door TENP KG aangegaan waarvan het saldo 131,8 M€ bedraagt op 31-12-2017.
- Een lening op 5 jaar, aangegaan door Interconnector (UK), met een saldo van 39,4 M€ op 31-12-2017. *Interest rate swaps* werden afgesloten om de variabele rentevoet van die lening om te zetten in een vaste rentevoet.
- Leningen met vaste rentevoet aangegaan door Fluxys⁸ ten belope van 200,0 M€ met een looptijd tussen 3 en 5 jaar
- Een lening met variabele rentevoet, gebaseerd op de Euribor, aangegaan door Fluxys ten belope van 150,0 M€ met een looptijd van 4 jaar
- Leningen met vaste rentevoet ten belope van 45,0 M€ die werden toegekend door de aandeelhouders Publigas en FPIM en die aflopen tussen 2020 en 2032.
- Korte termijnleningen en pro rata interesten voor het saldo.

---

⁷ Fluxys NV heeft in de eerste helft van 2017 Fluxys Finance overgenomen met boekhoudkundige en fiscale terugwerkende kracht op 1 januari 2017.

⁸ Fluxys NV heeft in de eerste helft van 2017 Fluxys Finance overgenomen met boekhoudkundige en fiscale terugwerkende kracht op 1 januari 2017.

5.12.4. De overige financieringen stemmen overeen met de bedragen die voor de groep beschikbaar zijn voor de financiering van investeringen, onder andere de tweede steiger in Zeebrugge en de kosten die verband houden met de conversie van een deel van het gastransportnet. Op die bedragen wordt voor een deel een rentevoet op 10 jaar toegepast en de gemiddelde 'Euribor 1 jaar' rentevoet voor het saldo.

5.12.5. De gereguleerde verplichtingen, opgenomen in de rubriek 'Overige schulden' komen overeen met het positieve verschil tussen de verworven en de gefactureerde gereguleerde tarieven. De gereguleerde verplichtingen op meer dan één jaar zijn opgenomen in de rubriek 'Langlopende verplichtingen', terwijl die welke binnen het jaar terugbetaald moeten worden onder de 'Kortlopende verplichtingen' zijn opgenomen. Er wordt op deze bedragen interest aangerekend.

5.12.6. Die bedragen komen overeen met de door de medevennoten ingebrachte kapitalen in de gezamenlijke bedrijfsactiviteiten Transitgas en TENP KG. Zij komen voort uit het feit dat de integratiepercentages van die gezamenlijke bedrijfsactiviteiten niet gebaseerd zijn op de rechten verbonden aan de participaties aangehouden in die ondernemingen, doch gebaseerd zijn op de rechten verbonden aan de activa en de verplichtingen uit passiva aangegaan door de groep, overeenkomstig de gereserveerde capaciteit in de installaties.

Veranderingen in verplichtingen met betrekking tot financieringsactiviteiten

In duizenden euro's

	31.12.2016	Kasstroom	Andere bewegingen		31.12.2017
			Herclassificatie tussen langlopende en kortlopende verplichtingen	Variatie van de betaalde rente	Totaal
Langlopende rentedragende verplichtingen	2.603.921	676.293	-556.332	0	2.723.882
Financiële leaseovereenkomsten	123.750	0	-11.938	0	111.812
Obligatieleningen	944.233	348.307	-349.950	0	942.590
Overige leningen	972.901	244.703	-113.178	0	1.104.426
Overige financieringen	102.953	74.533	-19.948	0	157.538
Overige schulden	399.675	13.698	-61.318	0	352.055
Gezamenlijke overeenkomsten	60.409	-4.948	0	0	55.461
Kortlopende rentedragende verplichtingen	573.267	-493.665	556.332	1.323	637.257
Financiële leaseovereenkomsten	7.963	-6.993	11.938	0	12.908
Obligatieleningen	285.497	-274.664	349.950	1.553	362.336
Overige leningen	241.246	-170.460	113.178	-230	183.734
Overige financieringen	4.423	-4.010	19.948	0	20.361
Overige schulden	34.138	-37.538	61.318	0	57.918
Totaal	3.177.188	182.628	0	1.323	3.361.139

De kasstromen van rentedragende verplichtingen zijn opgenomen in de rubrieken IV.1.6, 2.3 en 2.5 van het geconsolideerd kasstroomoverzicht.

De verandering in te betalen interesten komt overeen met het verschil tussen de betaalde interesten (zie rubriek IV.3.1 van de tabel met het geconsolideerd kasstroomoverzicht) en de interestlasten op de schulden (zie Toelichting 4.5.1).

Looptijden van de rentedragende verplichtingen niet geactualiseerd op 31-12-2017

In duizenden euro's

	Op maximaal 1 jaar	Meer dan 1 jaar tot max. 5 jaar	Meer dan 5 jaar	Totaal
Financiële leaseovereenkomsten	18.884	71.954	63.970	154.808
Obligatieleningen	391.801	345.376	922.916	1.660.093
Overige leningen	218.068	854.163	456.432	1.528.663
Overige financieringen	21.001	78.638	85.377	185.016
Overige schulden	57.918	178.251	173.804	409.973
Gezamenlijke overeenkomsten	0	55.461	0	55.461
Totaal	707.672	1.583.843	1.702.499	3.994.014

Bijkomende informatie
Financiële leaseovereenkomsten

Contante waarde van de minimale lease- betalingen aan marktconforme rente	20.094	75.277	66.924	162.295
Totaal van de minimale betalingen (A)	18.884	71.954	63.970	154.808
Interesten (B)	5.976	18.261	5.851	30.088
Totaal van de financiële leaseovereenkomsten (A-B)	12.908	53.693	58.119	124.720

Looptijden van de rentedragende verplichtingen niet geactualiseerd op 31-12-2016

In duizenden euro's

	Op maximaal 1 jaar	Meer dan 1 jaar tot max. 5 jaar	Meer dan 5 jaar	Totaal
Financiële leaseovereenkomsten	14.326	70.702	83.000	168.028
Obligatieleningen	324.804	450.830	848.569	1.624.203
Overige leningen	278.555	687.418	525.987	1.491.960
Overige financieringen	4.866	26.279	83.791	114.936
Overige schulden	34.138	212.792	186.883	433.813
Gezamenlijke overeenkomsten	0	60.409	0	60.409
Totaal	656.689	1.508.430	1.728.230	3.893.349

Bijkomende informatie
Financiële leaseovereenkomsten

Contante waarde van de minimale lease- betalingen aan marktconforme rente	16.194	77.974	90.737	184.905
Totaal van de minimale betalingen (A)	14.326	70.702	83.000	168.028
Interesten (B)	6.363	20.538	9.414	36.315
Totaal van de financiële leaseovereenkomsten (A-B)	7.963	50.164	73.586	131.713

Toelichting 5.13. Voorzieningen

5.13.1. Voorzieningen voor personeelsbeloningen

Voorzieningen voor personeelsbeloningen	In duizenden euro's
Voorzieningen op 31-12-2016	71.423
Toevoegingen	11.545
Bestedingen	-11.865
Terugnemingen	0
Kosten m.b.t. verdiscontering	2.916
Actuariële verschillen opgenomen in het resultaat (anciënniteitspremies)	-1.469
Verwacht rendement	-2.198
Actuariële verschillen rechtstreeks in eigen vermogen geboekt	3.488
Overdracht naar het actief	-7.258
Omrekeningsverschillen	-81
Voorzieningen op 31-12-2017 waarvan:	66.501
Langlopende voorzieningen	62.517
Kortlopende voorzieningen	3.984

De voorzieningen met betrekking tot de niet-voorgefinancierde personeelsbeloningen (zie Toelichting 5.14) kennen een daling die hoofdzakelijk het gevolg is van de hypothese van het personeelsverloop en de bevolkingsbeweging.

De toegezegd-pensioenregelingen vertonen een overschot van de dekkingsactiva tegenover de actuariële schuld met betrekking tot de geschatte verplichtingen van de groep op 31-12-2017. Dat bedrag werd bijgevolg op het actief van de balans overgeboekt naar de rubriek 'Overige langlopende activa' (zie Toelichting 5.6) en 'Overige vlottende activa' (zie Toelichting 5.10.1). In overeenstemming met IFRIC 14 heeft de groep de geboekte activa begrensd op 14.563 k€ rekening houdend met het financieringsbeleid voor pensioenfondsen dat momenteel van kracht is. De groep blijft er echter over waken dat de overschotten volledig worden teruggewonnen door een daling van de toekomstige bijdragen.

5.13.2. Overige voorzieningen

Voorzieningen:	In duizenden euro's		
	Geschillen en schadegevallen	Milieu en heraanleg van sites	Totaal overige voorzieningen
Voorzieningen op 31-12-2016	5.640	20.080	25.720
Toevoegingen	43	1.549	1.592
Bestedingen	0	-4.055	-4.055
Terugnemingen	-2.693	-924	-3.617
Kosten m.b.t. verdiscontering	0	665	665
Omrekeningsverschillen	-124	-1.207	-1.331
Wijzigingen in de consolidatiekring	0		0
Overige	0		0
Voorzieningen op 31-12-2017, waarvan:	2.866	16.108	18.974
Langlopende voorzieningen	2.866	15.783	18.649
Kortlopende voorzieningen	0	325	325

De dossiers in verband met geschillen en schadegevallen van Transitgas werden tijdens het boekjaar afgesloten. De bijbehorende voorzieningen werden teruggenomen.

In 2017 werden voorzieningen voor de heraanleg van sites gebruikt om de kosten voor de wederinstaatstelling van een overgedragen site te dekken. Het overschot van de betrokken voorziening werd vervolgens in het resultaat van de periode opgenomen.

5.13.3. Mutaties in de winst- en verliesrekening en overzicht van de looptijden van de voorzieningen

De mutaties van de voorzieningen in de winst- en verliesrekening worden als volgt uitgesplitst:

Invloed		In duizenden euro's	
	Toevoegingen	Bestedingen en terugnemingen	Totaal
Bedrijfsresultaat	13.137	-19.537	-6.400
Financieel resultaat	2.112	-2.198	-86
Totaal	15.249	-21.735	-6.486

Looptijden van de voorzieningen op 31-12-2017				In duizenden euro's
	Op maximaal 1 jaar	Meer dan 1 jaar tot max. 5 jaar	Meer dan 5 jaar	Totaal
Geschillen en schadegevallen	0	403	2.463	2.866
Milieu en heraanleg van sites	325	1.484	14.299	16.108
Subtotaal	325	1.887	16.762	18.974
Personeelsbeloningen	3.984	19.615	42.902	66.501
Totaal	4.309	21.502	59.664	85.475

Looptijd van de voorzieningen op 31-12-2016				In duizenden euro's
	Op maximaal 1 jaar	Meer dan 1 jaar tot max. 5 jaar	Meer dan 5 jaar	Totaal
Geschillen en schadegevallen	0	3.203	2.437	5.640
Milieu en heraanleg van sites	6.841	0	13.239	20.080
Subtotaal	6.841	3.203	15.676	25.720
Personeelsbeloningen	4.612	22.793	44.018	71.423
Totaal	11.453	25.996	59.694	97.143

Verdisconteringsvoet

Er dient aangestipt te worden dat de voorzieningen op lange termijn systematisch verdisconteerd worden op basis van rentevoeten die - in functie van de looptijd - als volgt geëvolueerd zijn:

Verdisconteringsvoet	31-12-2017	31-12-2016
Van 1 tot 5 jaar	0,02 %	0,13 %
Van 6 tot 9 jaar	0,86 %	0,89 %
Van 10 tot 12 jaar	0,90 %	1,03 %
Van 13 tot 19 jaar	1,73 %	1,55 %
Boven 19 jaar	1,81 %	1,55 %

Voorzieningen voor geschillen en schadegevallen

Die voorzieningen zijn aangelegd voor eventuele uitbetalingen in het kader van geschillen zoals de bouw van de LNG Terminal in Zeebrugge (1983) en Transitgas.

De raming van de voorzieningen gebeurt ofwel op basis van het bedrag van de ingediende claims, ofwel op basis van het geraamde bedrag van het gelopen risico.

Voorzieningen voor milieu en heraanleg van sites

Die voorzieningen dekken in hoofdzaak uitgaven ter ontmanteling, bescherming, sanering en heraanleg van sites die momenteel worden gesloten.

In België worden die voorzieningen aangelegd in het kader van de gewestelijke milieuwetgeving en in het kader van de Gaswet. Voor de uitvoering van de werkzaamheden in kwestie moeten actieplannen worden uitgewerkt en diverse studies worden verricht in samenwerking met de verschillende beleidsniveaus en de daartoe opgerichte instellingen.

Toelichting 5.14. Voorzieningen voor personeelsbeloningen

Beschrijving van de voornaamste pensioenregelingen en aanverwante voordelen

In België worden de rechten van het personeel uit de Elektriciteits- en Gassector door collectieve overeenkomsten geregeld.

Toegezegde pensioenregelingen

Die overeenkomsten, van toepassing op het 'gebaremiseerd' personeel dat voor 1 juni 2002 in dienst is genomen en op het kaderpersoneel dat voor 1 mei 1999 is aangeworven, geven de aangeslotenen de mogelijkheid om van een kapitaal te genieten dat volgens een formule berekend wordt welke rekening houdt met het jaarsalaris per einde loopbaan en de verworven anciënniteit bij pensionering. Het gaat hier om toegezegde pensioenregelingen.

De verplichtingen die uit die pensioenregelingen voortvloeien, worden gefinancierd bij verschillende pensioenfondsen die zijn opgezet voor de Elektriciteits- en Gassector en bij verzekeringsmaatschappijen.

De pensioenregelingen worden gefinancierd door werknemers- en werkgeversbijdragen. De werkgeversbijdragen worden jaarlijks bepaald op basis van een actuariële waardering. De bedoeling ervan is om ervoor te zorgen dat aan de wettelijke verplichtingen inzake minimum-financiering wordt voldaan en dat de financiering van de pensioenuitkeringen op lange termijn gewaarborgd is.

Beschrijving van de voornaamste actuariële risico's

In het kader van de toegezegde pensioenregelingen wordt de groep blootgesteld aan risico's verbonden met genomen actuariële hypothesen op het vlak van investeringen, rentevoeten, levensverwachtingen en salarisevoluties.

De actuele waarde van verplichtingen met betrekking tot toegezegde pensioenregelingen wordt vastgelegd, gebruik makend van een verdisconteringsvoet gebaseerd op obligaties van hoge kwaliteit.

Ieder jaar wordt de verdisconteringsvoet gebruikt voor het berekenen van de financiering van de pensioenverplichtingen en de minimale financiële vereisten, vergeleken met het verwachte rendement van de dekkingsactiva. Dat laatste wordt bekomen, vertrekkend van de risicoloze rentevoeten op de financiële markten op balansdatum, de risicopremies voor elke categorie van activa in portefeuille en hun overeenkomstige volatiliteit. Indien het verwachte rendement lager is dan de verdisconteringsvoet wordt die laatste verlaagd.

De hypothesen betreffende de salarisstijgingen, de inflatie, de personeelsbewegingen en de verwachte gemiddelde pensioenleeftijd worden vastgelegd op basis van historische statistieken van de maatschappij. De gebruikte sterftetabellen zijn deze gepubliceerd door het IABE (Instituut van Actuarissen in België).

De toegezegde pensioenregelingen vertonen een overschot van de dekkingsactiva ten belope van 29.563 k€ tegenover de actuariële schuld met betrekking tot de geschatte verplichtingen van de groep op 31-12-2017. Dat bedrag werd bijgevolg op het actief van de balans overgeboekt naar de rubriek 'Andere niet-courante activa' en 'Andere courante activa.' In overeenstemming met IFRIC 14 heeft de groep de geboekte activa begrensd op 14.563 k€ rekening houdend met het financieringsbeleid voor pensioenfondsen dat momenteel van kracht is. De groep blijft er echter over waken dat de overschotten volledig worden teruggewonnen door een daling van de toekomstige bijdragen.

Pensioenregelingen met vastgelegde bijdragen met een gegarandeerd minimumrendement

In België geniet het 'gebaremiseerd' personeel dat sinds 1 juni 2002 in dienst is genomen, kaderpersoneel dat sinds 1 mei 1999 is aangeworven evenals de directieleden pensioenregelingen met vastgelegde bijdragen. Andere ondernemingen van de groep kennen gelijkaardige voordelen toe aan sommige categorieën van hun personeel.

De pensioenplannen worden gevormd door de bijdragen van de werknemers en werkgevers. De bijdragen van de werkgevers zijn een veelvoud van de bijdragen van de werknemers. In België worden de verplichtingen die voortvloeien uit die pensioenplannen, gefinancierd bij diverse pensioenfondsen opgericht voor de sector Elektriciteit en Gas en bij verzekeringsmaatschappijen.

De activa van de pensioenfondsen zijn verdeeld over de volgende diverse risicocategorieën:

- *Low risk*: de obligaties van de eurozone en/of van hoge kwaliteit.
- *Medium risk*: spreiding van de risico's over obligaties, converteerbare obligaties, onroerende goederen en eigen vermogensinstrumenten.
- *High risk*: eigen vermogensinstrumenten, onroerende goederen, ...
- *Dynamic Asset Allocation*: snelle aanpassing van de portefeuillestructuur in functie van specifieke gebeurtenissen teneinde de verliezen in de stressperiodes te beperken.

De Belgische wetgeving verplicht de werkgever de minimale rendementspercentages te waarborgen voor de regimes met vastgelegde bijdragen. Die percentages verschillen naargelang de op de markt vastgestelde percentages.

De door de werkgever minimale gegarandeerde rendementen zijn:

- Voor premies betaald sinds 01-01-2016 is het minimale rendement variabel in functie van de OLO-rente, met een minimum van 1,75% en een maximum van 3,75%. Gezien de huidige koers werd het gegarandeerd minimumrendement in eerste instantie vastgelegd op 1,75%.
- Voor premies betaald tot 31-12-2015 is een minimaal rendement van 3,25% voor de werkgeversbijdragen en 3,75% voor de werknemersbijdrage van toepassing tot die datum. Vanaf 01-01-2016 wordt het minimumrendement berekend zoals vermeld in de vorige paragraaf.

De boekhoudkundige methode die door de groep wordt gebruikt om de regelingen van 'toegezegde bijdragen' met gegarandeerd minimumrendement te waarderen is identiek aan de methode gebruikt voor de 'toegezegde pensioenregelingen' (zie Toelichting 2.16).

Omschrijving van de voornaamste risico's

De pensioenregelingen met vastgelegde bijdragen stellen de werkgever bloot aan het risico van het gewaarborgd rendement van de activa van de pensioenfondsen die geen voldoende gewaarborgd rendement bieden.

Andere voordelen voor het personeel op lange termijn

De Fluxys groep geeft ook andere pensioenvoordelen, brugpensioenregimes, andere voordelen na tewerkstelling zoals de terugbetaling van medische kosten en tariefverminderingen, evenals andere voordelen op lange termijn (anciënniteitspremies). Deze voordelen worden niet allemaal voorgefinancierd.

Toestand van de financiering van de pensioenregelingen

In duizenden euro's	Pensioenen *		Andere **	
	2017	2016	2017	2016
Actuele waarde van de verplichtingen	-200.724	-200.907	-52.183	-54.412
Reële waarde van de activa	215.969	205.717	0	0
Financiële toestand van de regelingen	15.245	4.810	-52.183	-54.412
Impact van de plafonnering van de activa	-15.000	0	0	0
Andere	0	0	0	0
Netto toestand	245	4.810	-52.183	-54.412
Waarvan activa	14.563	21.821	0	0
Waarvan passiva	-14.318	-17.011	-52.183	-54.412

*De pensioenen omvatten eveneens de niet voorgefinancierde verplichtingen voor brugpensioen en vervroegd vertrek.

**De rubriek 'Andere' omvat de anciënniteitspremies en nog andere voordelen na de tewerkstelling (terugbetaling van medische kosten en tariefverminderingen).

Mutaties in de actuele waarde van de verplichtingen

In duizenden euro's	Pensioenen *		Andere **	
	2017	2016	2017	2016
Begin van de periode	-200.907	-143.165	-54.412	-55.763
Overdracht van pensioenregelingen met vastgelegde bijdragen	0	-23.166	0	0
Kost van de prestaties	-7.218	-6.925	-1.681	-1.601
Kosten brugpensioen	234	-1.056	0	0
Financiële kost (-) / opbrengst (+)	-2.195	-3.270	-721	-984
Bijdragen van de deelnemers	-1.892	-1.509	0	0
Wijzigingen in de demografische veronderstellingen	-1.746	1.371	897	176
Wijzigingen in de financiële veronderstellingen	-1.308	-28.871	994	-4.212
Ervaringswijzigingen	2.926	-1.115	876	6.308
Kosten van voorbije periodes	0	0	0	0
Betaalde prestaties	9.992	6.924	1.864	1.664
Andere	1.390	-125	0	0
Aan het eind van de periode	-200.724	-200.907	-52.183	-54.412

Mutaties in de reële waarde van de activa van de pensioenplannen

In duizenden euro's	Pensioenen *		Andere **	
	2017	2016	2017	2016
Begin van de periode	205.717	160.399	0	0
Overdracht van pensioenregelingen met vastgelegde bijdragen	0	23.166	0	0
Interestopbrengsten	2.198	3.500	0	0
Rendement van de fondsbeleggingen (met uitzondering van de netto interestopbrengsten)	10.342	16.766	0	0
Werkgeversbijdragen	7.121	7.211	1.864	1.664
Bijdragen van de deelnemers	1.892	1.509	0	0
Geleverde prestaties	-9.992	-6.924	-1.864	-1.664
Andere	-1.309	90	0	0
Aan het eind van de periode	215.969	205.717	0	0
Reëel rendement van de fondsbeleggingen	12.540	20.266	0	0

In België worden de pensioenregelingen van het type toegezegde bijdrageregeling, waarbij een minimum rendement wordt gewaarborgd, gewaardeerd en geboekt volgens de methode die wordt gebruikt voor de toegezegde pensioenregelingen. Ze worden opgenomen in de bovenvermelde tabellen.

In resultaat opgenomen kosten

In duizenden euro's	Pensioenen *		Andere **	
	2017	2016	2017	2016
Pensioenkost				
Kost van de geleverde diensten	-7.218	-6.925	-1.681	-1.601
Kost van vervroegde pensionering	234	-1.056	0	0
Kost van verstreken dienstdtijd	0	0	0	0
Winst (verlies) op de overige lange termijnvoordelen	0	0	1.469	592
Netto interest op het netto passief / (actief)				
Interestkosten op de verplichtingen	-2.195	-3.270	-721	-984
Interestopbrengsten op fondsbeleggingen	2.198	3.500	0	0
Kost in de winst- en verliesrekening	-6.981	-7.751	-933	-1.993

Actuariel verlies (winst) opgenomen in de andere componenten van het totaalresultaat

In duizenden euro's	Pensioenen *		Andere **	
	2017	2016	2017	2016
Wijzigingen in de demografische veronderstellingen	-1.746	1.371	897	176
Wijzigingen in de financiële veronderstellingen	-1.308	-28.871	-475	-4.804
Ervaringswijzigingen	2.926	-1.115	876	6.308
Impact van de plafonnering van de activa	-15.000	0	0	0
Rendement van de fondsbeleggingen (met uitzondering van de netto interestopbrengst)	10.342	16.766	0	0
Actuariële verliezen (winsten) opgenomen in de overige componenten van het totaalresultaat	-4.786	-11.849	1.298	1.680

Overzicht volgens het type deelnemers

In duizenden euro's	2017	2016
Actieve deelnemers	-212.509	-220.521
Niet-actieve deelnemers met uitgestelde voordelen	-11.288	-4.447
Gepensioneerden en genietters	-29.110	-30.351
Totaal	-252.907	-255.319

Overzicht volgens het type prestaties

In duizenden euro's	2017	2016
Prestaties betreffende pensioenen en overlijdens	-200.724	-200.907
Overige voordelen na de tewerkstelling (medische kosten en tariefvoordelen)	-32.081	-33.203
Anciënniteitspremies	-20.102	-21.209
Totaal	-252.907	-255.319

Voornaamste toegepaste actuariële veronderstellingen

	2017	2016
Verdisconteringsvoet van 10 tot 12 jaar	0,90 %	1,03 %
Verdisconteringsvoet van 13 tot 19 jaar	1,73 %	1,55 %
Verdisconteringsvoet boven 19 jaar	1,81 %	1,55 %
Verwachte stijging van het gemiddeld loon	1,75 %	1,75 %
Verwachte inflatie	1,75 %	1,75 %
Verwachte stijging van de medische kosten	2,75 %	2,75 %
Verwachte stijging van de tariefvoordelen	1,75 %	1,75 %
Verwachte gemiddelde pensioenleeftijd	63(BAR)/65(CAD)	63(BAR)/65(CAD)
Sterftetabel	IABE prospective	IABE prospective
Levensverwachting uitgedrukt in jaren:		
Voor een 65-jarige op balansdatum		
Man	20	20
Vrouw	24	24
Voor een 65-jarige binnen 20 jaar		
Man	22	22
Vrouw	26	26

De verdisconteringsvoet hangt af van de gewogen gemiddelde duur van de pensioenregelingen.

De reële waarde van de activa van de plannen is volgens volgende belangrijke categorieën onderverdeeld

	2017	2016
Beursgenoteerde participaties	80,81%	88,33 %
Aandelen – Eurozone	15,65%	20,87 %
Aandelen – buiten de Eurozone	21,08%	25,77 %
Staatsobligaties – Eurozone	4,91%	0,92 %
Overige obligaties – Eurozone	30,97%	21,24 %
Overige obligaties – buiten de Eurozone	8,20%	19,53 %
Niet op de beurs genoteerde participaties	19,19%	11,67 %
Verzekeringscontracten	0,00%	0,04 %
Vastliggende waarden	3,74%	4,70 %
Geldmiddelen en kasequivalenten	0,96%	0,07 %
Overige	14,49%	6,86 %
Totaal (in %)	100,00 %	100,00 %
Totaal (in duizenden euro's)	215.969	205.717

Sensitiviteitsanalyse

Invloed op de verplichtingen	In duizenden euro's
	Toename (-) / Afname (+)
Verhoging van de verdisconteringsvoet (0,5%)	12.774
Verhoging van het gemiddeld loon – zonder inflatie (0,5%)	-14.235
Verhoging van de inflatie (0,25%)	-5.639
Verhoging van de medische kosten (1%)	-4.068
Verhoging van de tariefvoordelen (0,5%)	-1.351
Verhoging van de levensverwachting van gepensioneerden (1 jaar)	-1.849

Gewogen gemiddelde duur van de verplichtingen

	2017	2016
Gewogen gemiddelde duur van de verplichtingen inzake toegezegde regelingen	11	10
Gewogen gemiddelde duur van de overige verplichtingen na de tewerkstelling	19	17

Raming van de verwachte te storten bijdragen voor de personeelsbeloningen met betrekking tot de extralegale pensioenen

	In duizenden euro's
Verwachte bijdrage in 2018	7.193

De te betalen bijdragen zijn afhankelijk van de evolutie van de loonmassa van de betrokken populatie.

Toelichting 5.15. Uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen

Uitgestelde belastingverplichtingen opgenomen in de balans	In duizenden euro's	
	31-12-2017	31-12-2016
Waardering van de vaste activa	504.055	653.792
Te ontvangen opbrengsten	1.376	3.028
Reële waarde van de financiële instrumenten	262	-2.980
Voorzieningen voor personeelsbeloningen of niet-aanvaarde voorzieningen	29.977	28.836
Overige normatieve verschillen	1.352	5.659
Totaal	537.022	688.335

De uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen worden per fiscale entiteit gecompenseerd.

De eerste belangrijke bron van uitgestelde belastingen is het verschil tussen de boekwaarde en de fiscale waarde van de materiële en immateriële vaste activa. Dat verschil is toe te schrijven aan het feit dat de materiële en immateriële vaste activa worden geboekt tegen hun reële waarde, in toepassing van IFRS 3 Bedrijfscombinaties.

De overeenkomstig IAS 19 (Personeels-beloningen) geboekte voorzieningen en de volgens lokale normen geboekte, maar door IFRS niet aanvaarde voorzieningen, vormen de andere belangrijke bron van uitgestelde belastingen.

Tot slot heeft de waardering van de financiële instrumenten tegen hun reële waarde eveneens geleid tot de boeking van uitgestelde belastingen. Die instrumenten zijn hoofdzakelijk dekkingsinstrumenten voor rentevoetrisico's en risico's met betrekking tot termijnverrichtingen in vreemde valuta. Wij verwijzen de lezer naar de toelichting betreffende de financiële instrumenten voor meer informatie over dat onderwerp.

De hervorming van de Belgische vennootschapsbelasting heeft in 2017 geleid tot een eenmalige herziening van de in het verleden geboekte uitgestelde belastingen. De vermindering van de uitgestelde belastingen op het passief van de balans werd geboekt via de andere elementen van het totaalresultaat voor het gedeelte met betrekking tot verrichtingen die gewoonlijk daar worden geboekt, namelijk de herwaardering van materiële vaste activa (37,7 M€), de gespreide belasting op de meerwaarde op materiële vaste activa (0,4 M€) en de herwaarderingen van toegezegd-pensioenregelingen (-1,7 M€).

Het saldo van die herziening werd geboekt in het nettoresultaat van de periode (31,8 M€ – zie Toelichting 4.7.2).

Beweging van de periode	In duizenden euro's	
	Toelichting	Uitgestelde belastingen
Totaal van de uitgestelde belastingen op 31-12-2016		688.335
Uitgestelde belastingen – Winst- en verliesrekeningen	4.7.2	-100.268
Uitgestelde belastingen – Andere componenten van het totaalresultaat		-33.764
Bedrijfscombinaties		0
Wijzigingen in de consolidatiekring		0
Omrekeningsverschillen		-17.281
Andere		0
Totaal van de uitgestelde belastingen op 31-12-2017		537.022

Toelichting 5.16. Kortlopende handelsschulden en overige schulden

Kortlopende handelsschulden en overige schulden	In duizenden euro's	
	31-12-2017	31-12-2016
Handelsschulden	70.177	82.443
Schulden m.b.t. sociale lasten en bezoldigingen	32.828	32.921
Overige schulden	18.687	17.258
Totaal	121.692	132.622

De schulden aan leveranciers omvatten in 2016 de te ontvangen facturen betreffende lopende investeringen in de LNG-terminal van Zeebrugge.

Toelichting 6. Financiële instrumenten

Principes voor het beheer van de financiële risico's

In het kader van het beleid van zijn activiteiten is de groep Fluxys blootgesteld aan kredietrisico's en risico's verbonden aan de tegenpartij, liquiditeits- en interestrisico's, wisselrisico's en marktrisico's. Die risico's beïnvloeden activa en passiva.

De administratieve organisatie, de beleidscontrole en de financiële rapportering verzekeren te allen tijde de opvolging en het beheer van de risico's.

De groep mag financiële instrumenten uitsluitend gebruiken met het oog op dekkingsdoeleinden en dus niet met speculatieve of onderhandelingsdoeleinden. Alle tussenkomsten en transacties die de groep uitvoert, hebben als doel tegemoet te komen aan de liquiditeitsbehoeften van de groep en geen enkele transactie mag als enige motivatie een speculatieve winst tot doel hebben.

Beleid inzake thesauriebeheer

De thesaurie van de Fluxys-groep wordt beheerd in het kader van een algemeen beleid dat door de raad van bestuur werd goedgekeurd.

Het doel van dat beleid is om de thesaurieposities binnen de groep te optimaliseren. Die verrichtingen gebeuren op basis van een vergoeding aan marktconforme voorwaarden.

Indien nodig kan de groep op korte, middellange of lange termijn geld lenen om in zijn thesauriebehoeften te voldoen.

De thesaurieoverschotten worden in de eerste plaats toegewezen aan de werkingsbehoeften en aan de projecten voor de verdere ontwikkeling van de vennootschappen van de groep Fluxys. De beleggingen worden permanent opgevolgd en maken stuk voor stuk het voorwerp uit van een risicoanalyse.

Daarnaast worden de thesaurieoverschotten belegd, hetzij bij eersterangs financiële instellingen, hetzij in de vorm van financiële instrumenten uitgegeven door ondernemingen met een notering van hoog niveau, hetzij in financiële instrumenten van emittenten waarvan de meerderheid van de aandeelhouders publiek is of die aanspraak kunnen maken op de waarborg van een Europese lidstaat. Die externe beleggingen worden voor concurrentie opgesteld zowel op niveau van het aanbod als op het niveau van de producten en worden in voldoende mate gediversifieerd om de concentratie van risico's verbonden aan de tegenpartij te vermijden.

Op 31-12-2017 bedragen de lange- en kortetermijngeldbeleggingen, de geldmiddelen en kasequivalenten 509.456 k€ tegenover 442.366 k€ op 31-12-2016. In oktober 2017 heeft Fluxys Belgium obligaties uitgegeven vooruitlopend op de terugbetaling van de obligatielening die in mei 2018 vervalt, wat de bovenvermelde stijging van de geldbeleggingen verklaart.

Kredietrisico's en risico's verbonden aan de tegenpartij

De groep evalueert systematisch de financiële draagkracht van zijn tegenpartijen en past een strikt opvolgingsbeleid toe van zijn vorderingen. In het kader van zijn beleid inzake risico's verbonden aan de tegenpartij, onderwerpt de groep zijn potentiële klanten of leveranciers voorafgaandelijk aan een gedetailleerde financiële analyse (liquiditeit, solvabiliteit, rentabiliteit, reputatie en risico's). De groep doet beroep op interne en externe informatiebronnen zoals officiële analyses door gespecialiseerde ondernemingen (Moody's, Standard & Poor's en Fitch). Zij evalueren de ondernemingen in functie van het risico en kennen hen een standaardnotering (*rating*) toe. De groep doet eveneens beroep op databanken met algemene, financiële en marktinformatie om zijn dossier over de potentiële klant of leverancier te vervolledigen.

Daarenboven kan de groep van de mogelijkheid, waarover hij in het merendeel van zijn activiteiten beschikt, gebruik maken om aan zijn tegenpartijen, op contractuele basis, een waarborg te vragen hetzij in de vorm van een bankwaarborg hetzij door een storting in geld. Op die manier beperkt de groep zijn blootstelling aan kredietrisico's zowel op het vlak van wanbetaling als op het vlak van concentratie.

Met het oog op het concentratierisico valt op te merken dat drie klanten ten belope van 26%, 15% en 7% aan de bedrijfsopbrengsten bijdragen. De verdeling ervan per activiteit geeft 356 M€ in transport, 27 M€ in opslag en 99 M€ in terminalling.

Wisselrisico

De functionele munteenheid van de groep is de euro.

In het kader van onze politiek moeten alle posten in vreemde munten principieel gedekt zijn. Residuele posten mogen voor korte perioden open blijven op voorwaarde dat ze op de belangrijkste munteenheden betrekking hebben.

De groep is blootgesteld aan een CHF/EUR wisselrisico, voornamelijk door zijn deelneming in FluxSwiss. Deze netto-investering in een activiteit in Zwitserland werd ingedekt door middel van valutatermijncontracten. Deze financiële instrumenten worden gekwalificeerd als dekkingsinstrumenten. De wijzigingen in de reële waarde van de financiële instrumenten beïnvloeden rechtstreeks het eigen vermogen.

Intragroepsleningen aan onze dochterondernemingen in Zwitserland en in het Verenigd Koninkrijk worden gedekt, hetzij door middel van *cross-currency interest rate swaps* hetzij door middel van valuta-termijncontracten. Die instrumenten vormen een natuurlijke afdekking voor het valutarisico van de groep tussen de CHF/EUR en GBP/EUR. De wijzigingen in de reële waarde van de instrumenten worden in de winst- en verliesrekening opgenomen.

De groep is blootgesteld aan een SEK/EUR wisselrisico, voornamelijk door zijn deelnemingen in Swedegas. Die netto-investering in een activiteit in Zweden werd ingedekt door middel van valutatermijncontracten. Die financiële instrumenten worden gekwalificeerd als dekkingsinstrumenten. De wijzigingen in de reële waarde van de financiële instrumenten beïnvloeden rechtstreeks het eigen vermogen.

De groep is ook blootgesteld aan een USD/EUR wisselrisico, voornamelijk door zijn deelneming in LNG Link Investment AS. Die netto-investering in een activiteit in Noorwegen werd ingedekt door middel van valutatermijncontracten. Die financiële instrumenten worden gekwalificeerd als dekkingsinstrumenten. De wijzigingen in de reële waarde van die instrumenten beïnvloeden rechtstreeks het eigen vermogen.

De reële waarde van de dekkingsinstrumenten 'CHF', 'SEK' en 'USD' is opgenomen op het actief van de balans onder de rubriek 'overige financiële activa' voor een bedrag van 9.175 k€ op 31-12-2017 tegenover 861 k€ op 31-12-2016 en op het passief van de balans onder de rubriek 'overige financiële verplichtingen' voor een bedrag van 69 k€ op 31-12-2017 tegen 2.943 k€ op 31-12-2016. Het gedekte notionele bedrag op 31-12-2017 bedraagt respectievelijk 120,9 MCHF; 721,8 MSEK en 3,3 MUSD tegenover 144,4 MCHF; 795,3 MSEK en 3,3 MUSD op 31-12-2016 terwijl de vervaldagen zich situeren tussen 2018 en 2026.

Sensitiviteitsanalyse:

De dekkingsinstrumenten buiten beschouwing gelaten, zou een wijziging van 10% van de koers van de CHF in 2017 een impact van 20,7 M€ hebben op het eigen vermogen, terwijl een wijziging van 10% van de koers van de GBP een impact van 12,3 M€ zou hebben op het eigen vermogen toe te kennen aan de aandeelhouders van de moedermaatschappij. Deze impact is bepaald op basis van de betreffende netto activa op balansdatum.

Rentevoetrisico

De schuldenlast van de groep bedraagt 3.361.139 k€ op 31-12-2017 tegenover 3.177.188 k€ op 31-12-2016. Zij bestaat hoofdzakelijk uit leningen die tussen 2018 en 2045 vervallen (zie Toelichting 5.12).

De leningen onderschreven door FluxSwiss, Transitgas en Interconnector (UK), evenals een deel van de leningen van TENP KG zijn gefinancierd tegen een variabele rentevoet op korte termijn.

Teneinde de blootstelling aan dat risico te beheersen beschikken de ondernemingen over *Caps* en *interest rate swap* contracten bedoeld om de variabele rentevoet om te wisselen tegen een vaste rentevoet. Die financiële instrumenten worden gekwalificeerd als dekkingsinstrumenten. De schommelingen in de waarde van die laatste beïnvloedt rechtstreeks het eigen vermogen voor zover het effectieve deel van de dekking betreft, terwijl de waarde 'tijd' van de *Caps* in het resultaat wordt geboekt.

De reële waarde van de financiële instrumenten 'Cap' van Fluxswiss en Transitgas bedraagt respectievelijk 1.289 k€ en 217 k€ op 31-12-2017 en wordt op de actiefzijde van de balans opgenomen onder de rubriek 'overige financiële vaste activa'. Het gedekte notionele bedrag is 375,9 MCHF op 31-12-2017.

De reële waarde van de financiële instrumenten 'IRS' wordt op de passiefzijde van de balans opgenomen onder de rubriek 'overige financiële verplichtingen' en bedraagt 1.674 k€ op 31-12-2017 tegenover 20.037 k€ op 31-12-2016. Het gedekte notionele bedrag is 35,0 MGBP en 72,3 M€ op 31-12-2017 terwijl de vervaldata zich situeren tussen 2018 en 2024.

In 2017 hebben FluxSwiss en Transitgas hun leningen heronderhandeld. Tegelijkertijd hebben ze de dekkingsinstrumenten van de kasstromen beëindigd, aangezien 'interest rate swaps' niet echt doeltreffend meer zijn in een omgeving met negatieve interestvoeten. Die beëindiging verklaart de bovenvermelde daling van overige financiële verplichtingen. De kosten van het beëindigen van de 'interest rate swaps' worden geleidelijk in het financiële resultaat opgenomen (zie Toelichting 4.5.1). Het in het resultaat op te nemen saldo bedraagt 12.308 k€ einde december 2017.

Daarnaast bevat het passief van de groep onder de rubriek 'rentedragende verplichtingen' de gereguleerde verplichtingen. Op die laatste worden interesten aangerekend. De groep loopt geen rentevoetrisico's op dat niveau.

Sensitiviteitsanalyse:

De dekkingsinstrumenten buiten beschouwing gelaten, zou een wijziging van 100 basispunten van de interestvoeten op de financieringen in FluxSwiss in 2017 een impact hebben op het financieel resultaat van 1,6 M€, in vergelijking met 2,1 M€ in het voorgaande jaar; van respectievelijk 1,5 M€ tegen 1,7 M€ voor Transitgas; 0,4 M€ tegen 0,7 M€ voor Interconnector (UK) en 0,7 M€ voor de twee jaar in TENP KG.

Liquiditeitsrisico

Het beheer van het liquiditeitsrisico is een belangrijke doelstelling binnen de groep Fluxys. Het bedrag van de beleggingen en de beleggingstermijn dekken in de mate van het mogelijke de termijnplanning van de thesauriebehoeften, rekening houdend met exploitatierisico's.

De groep Fluxys heeft financieringen afgesloten , voor een totaalbedrag van 326,0 M€, die contractuele clausules (*financial covenants*) voorzien waaraan per 31-12-2017 door de groep is voldaan. Die contractuele clausules voorzien een minimum niveau van het eigen vermogen, ratio's van het type 'cash flow tegenover te betalen interesten' en 'cash flow tegenover de netto schuldgraad'.

De aflooperperiode van de rentedragende passiva wordt in Toelichting 5.12 weergegeven.

Thesauriefaciliteiten

De groep beschikt op 31-12-2017 over thesauriefaciliteiten voor een bedrag van 612,5 M€. Dat bedrag bleef ongewijzigd tegenover 2016.

6.1. Overzicht van de financiële instrumenten op afsluitdatum				In duizenden euro's	
31-12-2017	Categorieën	Boekwaarde	Reële waarde	Niveaus	
I. Vaste activa					
Overige financiële vaste activa – derivaten van categorie 3	3*	9.801	9.801	2	
Overige financiële vaste activa – derivaten van categorie 2	2*	0	0	2	
Effecten tegen reële waarde door de winst- en verliesrekening	2	81.092	81.092	1 & 2	
Overige financiële activa	1	3.030	3.030	2	
Leningen en vorderingen	1	468.264	484.897	2	
II. Vlottende activa					
Overige financiële vaste activa – derivaten van categorie 3	3*	880	880	2	
Overige financiële vaste activa – derivaten van categorie 2	2*	3.208	3.208	2	
Handels- en overige vorderingen	1	210.073	210.073	2	
Geldbeleggingen	1 & 2	162.696	162.696	1 & 2	
Geldmiddelen en kasequivalenten	1 & 2	265.668	265.668	1 & 2	
Totaal der financiële instrumenten op het actief		1.204.712	1.221.345		
I. Langlopende verplichtingen					
Rentedragende verplichtingen	1	2.723.882	2.788.978	2	
Overige financiële verplichtingen - derivaten	2 & 3**	2.006	2.006	2	
II. Kortlopende verplichtingen					
Rentedragende verplichtingen	1	637.257	629.594	2	
Overige financiële verplichtingen - derivaten	3**	0	0	2	
Handels- en overige schulden	1	121.692	121.692	2	
Totaal der financiële instrumenten op het passief		3.484.837	3.542.270		

* Die financiële instrumenten worden gedetailleerd in Tabel 6.3.

** Die financiële instrumenten worden gedetailleerd in Tabel 6.5.

De categorieën stemmen overeen met volgende financiële instrumenten:

1. Financiële activa (inclusief leningen en vorderingen) of financiële verplichtingen tegen geamortiseerde kostprijs.
2. Activa of verplichtingen tegen de reële waarde door de winst- en verliesrekening.
3. Activa of verplichtingen tegen de reële waarde langs eigen vermogen.

6.2. Overzicht van de financiële instrumenten op afsluitdatum				In duizenden euro's
31-12-2016	Categorieën	Boekwaarde	Reële waarde	Niveaus
I. Vaste activa				
Overige financiële vaste activa – derivaten van categorie 3	3*	12	12	2
Overige financiële vaste activa – derivaten van categorie 2	2*	2.413	2.413	2
Effecten tegen reële waarde door de winst- en verliesrekening	2	56.934	56.934	1 & 2
Overige financiële activa	1	3.051	3.051	2
Leningen en vorderingen	1	332.377	349.891	2
II. Vlottende activa				
Overige vlottende financiële activa – derivaten	3*	6.144	6.144	2
Handels- en overige vorderingen	1	167.746	167.746	2
Geldbeleggingen	1 & 2	105.348	105.348	1 & 2
Geldmiddelen en kasequivalenten	1 & 2	280.084	280.084	1 & 2
Totaal der financiële instrumenten op het actief		954.109	971.623	
I. Langlopende verplichtingen				
Rentedragende verplichtingen	1	2.603.921	2.676.860	2
Overige financiële verplichtingen – derivaten	3**	27.688	27.688	2
II. Kortlopende verplichtingen				
Rentedragende verplichtingen	1	573.267	578.740	2
Overige financiële verplichtingen – derivaten	3**	542	542	2
Handels- en overige schulden	1	132.622	132.622	2
Totaal der financiële instrumenten op het passief		3.338.040	3.416.452	

* Die financiële instrumenten worden gedetailleerd in Tabel 6.3.

** Die financiële instrumenten worden gedetailleerd in Tabel 6.5.

6.3. Detail van de reële waarde van de afgeleide instrumenten op het actief van de balans		In duizenden euro's	
Afgeleide instrumenten gekwalificeerd als dekkingsinstrumenten	Op 31-12-2017	Op 31-12-2016	
Foreign exchange swaps en forwards – Dekking van netto-investeringen in het buitenland	9.175	861	
Interest rate swaps – Dekking van kasstromen	1.506	0	
Totaal der instrumenten gekwalificeerd als dekkingsinstrumenten waarvan:	10.681	861	
Langlopende	9.801	12	
Kortlopende	880	849	
Afgeleide instrumenten niet gekwalificeerd als dekkingsinstrumenten	Op 31-12-2017	Op 31-12-2016	
Cross currency interest rate swaps	0	0	
Foreign exchange swaps en forwards	3.208	7.708	
Totaal der instrumenten niet gekwalificeerd als dekkingsinstrumenten waarvan:	3.208	7.708	
Langlopende	0	2.413	
Kortlopende	3.208	5.295	
Totaal der afgeleide instrumenten op het actief van de balans waarvan:	13.889	8.569	
Langlopende	9.801	2.425	
Kortlopende	4.088	6.144	

6.4. Looptijd van de afgeleide instrumenten op het actief van de balans		In duizenden euro's	
	Op 31-12-2017	Op 31-12-2016	
Op maximaal 1 jaar	4.088	6.144	
Meer dan 1 jaar tot max. 5 jaar	3.726	2.400	
Meer dan 5 jaar	6.075	25	
Totaal	13.889	8.569	

6.5. Details van de afgeleide instrumenten op het passief van de balans		In duizenden euro's	
Afgeleide instrumenten gekwalificeerd als dekkingsinstrumenten	Op 31-12-2017	Op 31-12-2016	
Foreign exchange swaps - Dekking van netto-investeringen in het buitenland	69	2.943	
Interest rate swaps – Dekking van kasstromen	1.674	20.037	
Totaal der instrumenten gekwalificeerd als dekkingsinstrumenten waarvan:	1.743	22.980	
Langlopende	1.743	22.438	
Kortlopende	0	542	
Afgeleide instrumenten niet gekwalificeerd als dekkingsinstrumenten	Op 31-12-2017	Op 31-12-2016	
Cross currency interest rate swaps	263	5.250	
Totaal der instrumenten niet gekwalificeerd als dekkingsinstrumenten waarvan:	263	5.250	
Langlopende	263	5.250	
Kortlopende	0	0	
Totaal der afgeleide instrumenten op het passief van de balans waarvan:	2.006	28.230	
Langlopende	2.006	27.688	
Kortlopende	0	542	

6.6. Looptijd van de afgeleide instrumenten op het passief van de balans		In duizenden euro's	
	Op 31-12-2017	Op 31-12-2016	
Op maximaal 1 jaar	0	542	
Meer dan 1 jaar tot max. 5 jaar	1.579	4.319	
Meer dan 5 jaar	427	23.369	
Totaal	2.006	28.230	

Alle financiële instrumenten van de groep behoren tot de niveaus 1 en 2 in de rangorde van de reële waarden. De evaluatie van hun reële waarde gebeurt op geregelde tijdstippen.

Niveau 1 in de rangorde van de reële waarden bevat de geldbeleggingen en de kasequivalenten waarvan de reële waarde gebaseerd is op genoteerde waarden. Zij bestaan hoofdzakelijk uit obligaties.

Niveau 2 in de rangorde van de reële waarden omvat de overige financiële activa en passiva waarvan de reële waarde steunt op andere gegevens welke, direct of indirect, kunnen vastgesteld worden voor het betrokken actief of passief.

De waarderingsmethoden voor de reële waarde van de financiële instrumenten van niveau 2 zijn de volgende:

- De rubrieken 'rentedragende verplichtingen' bevatten de obligatieleningen met vaste rentevoet waarvan de reële waarde wordt bepaald met behulp van observeerbare rentevoeten op actieve markten, doorgaans aangeleverd door financiële instellingen.
- De rubrieken 'overige financiële verplichtingen' en 'overige financiële activa' omvatten de afgeleide instrumenten waarvan de reële waarde bepaald wordt aan de hand van rentetarieven, van toepassing op actieve markten, doorgaans aangeleverd door financiële instellingen.
- De reële waarde van de andere financiële activa en passiva van niveau 2 is vrijwel dezelfde als hun boekwaarde:
  - hetzij omdat zij een vervaldag op korte termijn hebben (zoals de handelsvorderingen en -schulden),
  - hetzij omdat zij op afsluitdatum van de financiële staten rentevoeten dragen tegen markttarieven.

Toelichting 7. Voorwaardelijke activa en passiva – rechten en verbintenissen van de groep

7.1. Geschillen

Geschillen met betrekking tot de petroleumactiviteit

Op grond van een op 9 november 1979 ondertekende overeenkomst heeft de Belgische Staat aan Fluxys Belgium NV (voorheen Distrigas) de opdracht gegeven te onderhandelen met het Koninkrijk Saoedi-Arabië over de aankoop van ruwe olie. Fluxys Belgium NV heeft die opdracht aanvaard op voorwaarde dat de Belgische Staat zich borg stelde voor de dekking van alle daarmee gepaard gaande kosten, verliezen en risico's die inherent zijn aan de opdracht.

Naar aanleiding van de beslissing om deze petroleumactiviteit stop te zetten, werden gerechtelijke stappen ondernomen tegen de Belgische Staat en tegen Fluxys Belgium NV.

Het risico dat Fluxys Belgium NV loopt, wordt gedekt door de waarborg van de Belgische Staat (Koninklijk Besluit van 3 februari 1981 – Belgisch Staatsblad van 17 februari 1981) overeenkomstig het contract dat op 09-11-1979 werd afgesloten tussen de Belgische Staat en Fluxys Belgium NV en de brief van 30-12-1983 van de Ministers van Financiën en Economische zaken.

Overige geschillen

- Ghislenghien: Zoals aangekondigd sinds 2011 heeft Fluxys Belgium, in onderling akkoord met de verzekeringsmaatschappijen en de overige betrokken partijen, de private slachtoffers van het ongeval te Ghislenghien, dat in 2004 gebeurde, definitief vergoed. Hoewel het grootste deel van de slachtoffers vergoed werd in 2012 zijn enkele dossiers nog steeds niet afgesloten. Fluxys Belgium evalueert die dossiers naar mate van hun evolutie. Geen enkele betrouwbare inschatting kan in het huidig stadium worden gemaakt. Bijgevolg werd geen voorziening aangelegd op 31-12-2017.

- Vordering betreffende de investering 'Open Rack Vaporizer': Een vordering ter compensatie van bijkomende werken werd ingesteld door een leverancier in het kader van de investering 'Open Rack Vaporizer' door Fluxys LNG. Die laatste betwist de vordering en een expert werd aangesteld teneinde het dossier te evalueren. Geen enkele betrouwbare inschatting kan in het huidige stadium worden gemaakt. Bijgevolg werd geen voorziening aangelegd op 31-12-2017.
- Overige zaken in beroep: andere gerechtelijke procedures in verband met de exploitatie van onze installaties zijn aanhangig, maar de potentiële impact daarvan is verwaarloosbaar.

7.2. Goederen en waarden gehouden voor rekening en in naam van derden maar ten bate en op risico van ondernemingen die in de consolidatie zijn opgenomen

In het kader van zijn activiteiten beheert de groep aardgas dat toebehoort aan zijn klanten, zowel in de leidingen, in de opslaginstallatie in Loenhout, als in de tanks van de LNG-terminal in Zeebrugge.

7.3. Ontvangen zekerheden

De bankwaarborgen ten voordele van de groep bevatten enerzijds waarborgen ontvangen van aannemers in het kader van de goede uitvoering van de werkzaamheden die ze vervullen en anderzijds bankwaarborgen ontvangen van klanten.

7.4. Zekerheden door derden gesteld voor rekening van de onderneming

Er werden huurwaarborgen gesteld ten voordele van de eigenaars van panden die door de groep worden gehuurd.

Op 31-12-2017 werden in België andere zekerheden gevormd ten belope van 137 k€.

7.5. Langlopende huurovereenkomsten en verbintenissen tot terbeschikkingstelling

De groep Fluxys heeft overeenkomsten afgesloten tot het door derden ter beschikking stellen van sites (met inbegrip van overheidsconcessies) waarop installaties werden opgetrokken. Die overeenkomsten lopen af tussen 2018 en 2112. Daarnaast heeft de groep huurovereenkomsten gesloten voor kantoren en sites. Het bedrag dat tijdens het boekjaar als resultaat werd opgenomen, staat in Toelichting 4.3.2.

7.6. Verbintenissen in het kader van de leasingovereenkomst Transitgas, Tenp en Interconnector (UK)

In het kader van de leasingovereenkomsten betreffende Transitgas en TENP, hebben FluxSwiss en Fluxys TENP zich ertoe verbonden de verschuldigde bijdragen te betalen voor de terbeschikkingstelling van respectievelijk 90% en 64,25% van de capaciteit van die installaties. Die overeenkomsten lopen af in 2021 met de mogelijkheid tot verlenging.

In het kader van leasingovereenkomsten heeft Interconnector (UK) zich ertoe verbonden de verschuldigde bijdragen te betalen voor de terbeschikkingstelling van de installaties. Die overeenkomsten lopen af tussen 2018 en 2025. De overeenkomst met FL Zeebrugge bevat contractuele clausules waarover de groep Interconnector (UK) in 2018 opnieuw moet onderhandelen om niet in gebreke te zijn. Op de balansdatum bestaat er een principeakkoord dat dit probleem oplost. Tot slot heeft IZT in maart 2018 zijn voornemen bekendgemaakt om de leasingovereenkomst met Fluxys Belgium voor een duur van 5 jaar te verlengen in overeenstemming met de mogelijkheden in het contract.

7.7. Verbintenissen in het kader van de 'capacity subscription agreement' overeenkomsten

De overeenkomsten inzake het onderschrijven van capaciteit, afgesloten met de gebruikers van de LNG-terminal in Zeebrugge (*Capacity Subscription Agreements of CSA*) voorzien in de terbeschikkingstelling van 941 aanmeervensters (*slots*) tussen 2018 en 2027. Bovendien hebben Yamal Trade (voor 100% een dochteronderneming van Yamal LNG) en Fluxys LNG een overeenkomst ondertekend voor 20 jaar voor het overladen van maximaal 8 miljoen ton LNG per jaar in de haven van Zeebrugge in België.

7.8. Verbintenissen jegens de Europese Investeringsbank (EIB) en in het kader van financieringen

De groep Fluxys heeft financieringscontracten afgesloten die contractuele clausules (*financial covenants*) voorzien waaraan op 31-12-2017 voldaan werd door de groep.

Ten slotte werden er waarborgen gegeven in het kader van de financieringen. Concreet worden ze gegeven in de vorm van waarborgen op inkomsten gegenereerd door de betreffende activiteit, op handelsvorderingen en op aandelen.

7.9. Verbintenissen in het kader van projecten in staat van uitvoering

De groep Fluxys houdt belangen aan in de vennootschap TAP. De groep verstrekt progressief fondsen noodzakelijk voor de financiering van die investering in aanbouw, hetzij in de vorm van eigen vermogen (176 M€ reeds geïnvesteerd en 34 M€ gepland in 2018), hetzij in de vorm van aandeelhoudersleningen (354 M€ reeds geïnvesteerd en in 2018 terug te betalen bij het aangaan van externe financiering). De groep Fluxys zal de geplande investeringen in het EUGAL-project financieren, geraamd op 183,0 M€ voor de komende jaren.

7.10. Andere toegezegde en ontvangen verbintenissen

De groep Fluxys heeft andere verbintenissen toegezegd of ontvangen, maar de mogelijke impact ervan is te verwaarlozen.

Toelichting 8. Verbonden partijen

De onderneming Publigas heeft de controle over de groep Fluxys.

In 2017 heeft de groep Fluxys transacties afgesloten met de gezamenlijke activiteiten Tenp KG en Transitgas en met ondernemingen die werden opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode, namelijk Balansys, Dunkerque LNG, Gaz-Opale, Gasbridge 2, Swedegas en TAP.

De overige verbonden partijen bevatten transacties afgesloten met Publigas (financiering), FPIM (financiering), SNAM (partner in Gasbridge 1) en aandeelhouders in FluxSwiss evenals de relaties met de bestuurders en de leden van het management team, waarbij dat laatste onder meer instaat voor het ondernemingsbeleid en de investeringsbeslissingen.

Verbonden partijen

In duizenden euro's

31-12-2017

	Aandeelhouders van de moeder- maatschappij	Gezamenlijke overeenkomsten	Geassocieerde ondernemingen	Overige verbonden partijen	Totaal
I. Activa met verbonden partijen	44	564	358.118	0	358.726
1. Overige financiële activa	0	0	357.586	0	357.586
1.1 Effecten andere dan aandelen	0	0	0	0	0
1.2 Leningen	0	0	357.586	0	357.586
2. Overige vaste activa	0	0	0	0	0
2.1. Financiële leaseovereenkomsten	0	0	0	0	0
2.2. Overige langlopende vorderingen	0	0	0	0	0
3. Handels- en overige vorderingen	44	564	532	0	1.140
3.1. Klanten	0	564	532	0	1.096
3.2. Financiële lease-overeenkomsten	0	0	0	0	0
3.3. Overige vorderingen	44	0	0	0	44
4. Geldmiddelen en kasequivalenten	0	0	0	0	0
5. Overige vlottende activa	0	0	0	0	0
II. Passiva met verbonden partijen	45.000	56.088	7.655	32.287	141.030
1. Kort- en langlopende rentedragende passiva	45.000	55.461	0	32.287	132.748
1.1. Leningen bij banken	0	0	0	0	0
1.2. Financiële leaseovereenkomsten	0	0	0	0	0
1.3. Bankvoorschotten in rekening-courant	0	0	0	0	0
1.4. Overige leningen	45.000	55.461	0	32.287	132.748
2. Handels- en overige schulden	0	627	7.655	0	8.282
2.1. Handelsschulden	0	627	0	0	627
2.2. Overige schulden	0	0	7.655	0	7.655
3. Overige kortlopende verplichtingen	0	0	0	0	0

31-12-2016

	Gezamenlijke overeenkomsten	Geassocieerde ondernemingen	Overige verbonden partijen	Totaal
I. Activa met verbonden partijen	0	212.420	0	212.420
1. Overige financiële activa	0	212.420	0	212.420
1.1 Effecten andere dan aandelen	0	0	0	0
1.2 Leningen	0	212.420	0	212.420
2. Overige vaste activa	0	0	0	0
2.1. Financiële leaseovereenkomsten	0	0	0	0
2.2. Overige langlopende vorderingen	0	0	0	0
3. Handels- en overige vorderingen	0	0	0	0
3.1. Klanten	0	0	0	0
3.2. Financiële lease-overeenkomsten	0	0	0	0
3.3. Overige vorderingen	0	0	0	0
4. Geldmiddelen en kasequivalenten	0	0	0	0
5. Overige vlottende activa	0	0	0	0
II. Passiva met verbonden partijen	60.409	9.122	35.539	105.070
1. Kort- en langlopende rentedragende passiva	60.409	0	35.539	95.948
1.1. Leningen bij banken	0	0	0	0
1.2. Financiële leaseovereenkomsten	0	0	0	0
1.3. Bankvoorschotten in rekening-courant	0	0	0	0
1.4. Overige leningen	60.409	0	35.539	95.948
2. Handels- en overige schulden	0	9.122	0	9.122
2.1. Handelsschulden	0	0	0	0
2.2. Overige schulden	0	9.122	0	9.122
3. Overige kortlopende verplichtingen	0	0	0	0

Verbonden partijen

In duizenden euro's

31-12-2017					
	Aandeelhouders van de moeder- maatschappij	Gezamenlijke overeenkomsten	Geassocieerde ondernemingen	Overige verbonden partijen	Totaal
III. Transacties tussen verbonden partijen					
1. Verkopen van vaste activa	0	0	0	0	0
2. Aankopen van vaste activa (-)	0	0	0	0	0
3. Dienstprestaties en levering van goederen	0	700	1.845	0	2.545
4. Ontvangen dienstprestaties (-)	0	0	0	0	0
5. Financiële resultaten	-441	-1.260	5.053	-1.900	1.452
6. Vergoeding aan management en bestuurders				2.765	2.765
waarvan vergoedingen op korte termijn				2.383	2.383
waarvan vergoedingen na uitdiensttreding				382	382

Verbonden partijen

In duizenden euro's

31-12-2016				
	Gezamenlijke overeenkomsten	Geassocieerde ondernemingen	Overige verbonden partijen	Totaal
III. Transacties tussen verbonden partijen				
1. Verkopen van vaste activa	0	0	0	0
2. Aankopen van vaste activa (-)	0	0	0	0
3. Dienstprestaties en levering van goederen	645	2.692	0	3.337
4. Ontvangen dienstprestaties (-)	0	0	0	0
5. Financiële resultaten	-1.445	2.812	-1.959	-592
6. Vergoeding aan management en bestuurders			2.600	2.600
waarvan vergoedingen op korte termijn			2.263	2.263
waarvan vergoedingen na uitdiensttreding			337	337

Toelichting 9. Vergoeding aan de bestuurders en de managers

In overeenstemming met artikel 14 van de statuten, bestaat de raad van bestuur van Fluxys NV maximaal uit 12 leden, fysieke personen of rechtspersonen, al dan niet aandeelhouders, benoemd door de algemene vergadering der aandeelhouders voor een periode van ten hoogste 6 jaar.

De groep Fluxys heeft geen enkele lening toegekend aan de bestuurders; bovendien hebben de bestuurders geen enkele ongewone transactie met de groep uitgevoerd.

Voor meer informatie verwijzen we de lezer naar Toelichting 8.

Toelichting 10. Gebeurtenissen na balansdatum

In maart 2018 hebben Fluxys en Snam de 33,5% deelneming overgenomen van Caisse de dépôt et placement du Québec (CDPQ) in de Interconnector-leiding voor een bedrag van 75 MGBP. De transactie maakt het voor CDPQ mogelijk om het beheer van zijn deelneming in Interconnector UK samen te brengen in zijn 20% partnerschap in Fluxys. Sinds de transactie zijn Fluxys en Snam met een deelneming van respectievelijk 76,32% en 23,68% de enige eindaandeelhouders van Interconnector UK. Aangezien de oorspronkelijke langetermijncapaciteitscontracten voor de Interconnector-leiding in oktober 2018 vervallen, bereidt de onderneming zich voor op een nieuwe marktomgeving waarin kortetermijncontracten en commerciële flexibiliteit centraal staan (zie toelichting 4.3.5.1).

4. Verslag van de commissaris aan de algemene vergadering van Fluxys NV over de geconsolideerde financiële staten afgesloten op 31 december 2017

In het kader van de wettelijke controle van de geconsolideerde financiële staten van Fluxys NV (de “vennootschap”) en haar dochterondernemingen (samen “de groep”), leggen wij u ons commissarisverslag voor. Dit bevat ons verslag over de controle van de geconsolideerde financiële staten alsook het verslag betreffende de overige door wet-, regelgeving en normen gestelde eisen. Deze verslagen zijn één en ondeelbaar.

Wij werden benoemd in onze hoedanigheid van commissaris door de algemene vergadering van 10 mei 2016, overeenkomstig het voorstel van het bestuursorgaan. Ons mandaat loopt af op de datum van de algemene vergadering die beraadslaagt over de financiële staten afgesloten op 31 december 2018. Wij hebben de wettelijke controle van de geconsolideerde financiële staten van Fluxys NV uitgevoerd gedurende 8 opeenvolgende boekjaren

Verslag over de controle van de geconsolideerde financiële staten

Oordeel zonder voorbehoud

Wij hebben de wettelijke controle uitgevoerd van de geconsolideerde financiële staten van de groep, die de geconsolideerde balans op 31 december 2017 omvatten, alsook de geconsolideerde winst- en verliesrekening, het geconsolideerd overzicht van het totaalresultaat, het geconsolideerd mutatieoverzicht van het eigen vermogen en het geconsolideerd kasstroomoverzicht over het boekjaar afgesloten op die datum en de toelichting, met de belangrijkste gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige informatieverschaffing, waarvan het totaal van het geconsolideerd balanstotaal 6.494.606 (000) EUR bedraagt en waarvan de geconsolideerde winst- en verliesrekening afsluit met een winst van het boekjaar van 165.109 (000) EUR.

Naar ons oordeel geven de geconsolideerde financiële staten een getrouw beeld van het vermogen en van de financiële toestand van de groep op 31 december 2017 alsook van zijn geconsolideerde resultaten en van zijn geconsolideerde kasstromen over het boekjaar dat op die datum is afgesloten, in overeenstemming met de International Financial Reporting Standards (IFRS) zoals goedgekeurd door de Europese Unie en met de in België van toepassing zijnde wettelijke en reglementaire voorschriften.

Basis voor het oordeel zonder voorbehoud

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens de internationale controlestandaarden (ISAs). Onze verantwoordelijkheden op grond van deze standaarden zijn verder beschreven in de sectie “Verantwoordelijkheden van de commissaris voor de controle van de geconsolideerde financiële staten” van ons verslag. Wij hebben alle deontologische vereisten die relevant zijn voor de controle van de geconsolideerde financiële staten in België nageleefd, met inbegrip van deze met betrekking tot de onafhankelijkheid.

Wij hebben van het bestuursorgaan en van de aangestelden van de vennootschap de voor onze controle vereiste ophelderingen en inlichtingen verkregen.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Paragraaf ter benadrukking van een bepaalde aangelegenheid

We vestigen de aandacht op *Toelichting 1C Oordeelsvorming en gebruik van inschattingen* en *Toelichting 4.3.5.1 Afschrijvingen* in de geconsolideerde financiële staten waarin de oordeelsvormingen en onzekerheden in verband met de waardering en het afschrijvingsprofiel van de Interconnector (UK) pijpleiding worden toegelicht. Ons oordeel is niet aangepast met betrekking tot deze aangelegenheid.

Verantwoordelijkheden van het bestuursorgaan voor de geconsolideerde financiële staten

Het bestuursorgaan is verantwoordelijk voor het opstellen van de geconsolideerde financiële staten die een getrouw beeld geven in overeenstemming met de International Financial Reporting Standards (IFRS) zoals goedgekeurd door de Europese Unie en met de in België van toepassing zijnde wettelijke en reglementaire voorschriften, alsook voor de interne beheersing die het bestuursorgaan noodzakelijk acht voor het opstellen van de geconsolideerde financiële staten die geen afwijking van materieel belang bevatten die het gevolg is van fraude of van fouten.

Bij het opstellen van de geconsolideerde financiële staten is het bestuursorgaan verantwoordelijk voor het inschatten van de mogelijkheid van de groep om haar continuïteit te handhaven, alsook voor het toelichten, indien van toepassing, van aangelegenheden die met continuïteit verband houden en het gebruiken van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuursorgaan het voornemen heeft om de groep te liquideren of om de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of geen ander realistisch alternatief heeft dan dit te doen.

Verantwoordelijkheden van de commissaris voor de controle van de geconsolideerde financiële staten

Onze doelstellingen zijn het verkrijgen van een redelijke mate van zekerheid over de vraag of de geconsolideerde financiële staten als geheel geen afwijking van materieel belang bevatten die het gevolg is van fraude of van fouten en het uitbrengen van een commissarisverslag waarin ons oordeel is opgenomen. Een redelijke mate van zekerheid is een hoog niveau van zekerheid, maar is geen garantie dat een controle die overeenkomstig de ISAs is uitgevoerd altijd een afwijking van materieel belang ontdekt wanneer die bestaat. Afwijkingen kunnen zich voordoen als gevolg van fraude of fouten en worden als van materieel belang beschouwd indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat zij, individueel of gezamenlijk, de economische beslissingen genomen door gebruikers op basis van deze geconsolideerde financiële staten, beïnvloeden.

Als deel van een controle uitgevoerd overeenkomstig de ISAs, passen wij professionele oordeelsvorming toe en handhaven wij een professioneel-kritische instelling gedurende de controle. Wij voeren tevens de volgende werkzaamheden uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de geconsolideerde financiële staten een afwijking van materieel belang bevatten die het gevolg is van fraude of van fouten, het bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden die op deze risico's inspelen en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Het risico van het niet detecteren van een van materieel belang zijnde afwijking is groter indien die afwijking het gevolg is van fraude dan indien zij het gevolg is van fouten, omdat bij fraude sprake kan zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten om transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle, met als doel controlewerkzaamheden op te zetten die in de gegeven omstandigheden geschikt zijn maar die niet zijn gericht op het geven van een oordeel over de effectiviteit van de interne beheersing van de groep;
- het evalueren van de geschiktheid van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van de door het bestuursorgaan gemaakte schattingen en van de daarop betrekking hebbende toelichtingen;
- het concluderen dat de door het bestuursorgaan gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is, en het concluderen, op basis van de verkregen controle-informatie, of er een onzekerheid van materieel belang bestaat met betrekking tot gebeurtenissen of omstandigheden die significante twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de groep om zijn continuïteit te handhaven. Indien wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij ertoe gehouden om de aandacht in ons commissarisverslag te vestigen op de

daarop betrekking hebbende toelichtingen in de geconsolideerde financiële staten, of, indien deze toelichtingen inadequaaf zijn, om ons oordeel aan te passen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot op de datum van ons commissarisverslag. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de groep zijn continuïteit niet langer kan handhaven;

- het evalueren van de algehele presentatie, structuur en inhoud van de geconsolideerde financiële staten, en van de vraag of de geconsolideerde financiële staten de onderliggende transacties en gebeurtenissen weergeven op een wijze die leidt tot een getrouw beeld;
- het verkrijgen van voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de financiële informatie van de entiteiten of bedrijfsactiviteiten binnen de groep gericht op het tot uitdrukking brengen van een oordeel over de geconsolideerde financiële staten. Wij zijn verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. Wij blijven ongedeeld verantwoordelijk voor ons oordeel.

Wij communiceren met het bestuursorgaan onder meer over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante controlebevindingen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing die wij identificeren gedurende onze controle.

Verlag betreffende de overige door wet-, regelgeving en normen gestelde eisen

Verantwoordelijkheden van het bestuursorgaan

Het bestuursorgaan is verantwoordelijk voor het opstellen en de inhoud van het jaarverslag over de geconsolideerde financiële staten.

Verantwoordelijkheden van de commissaris

In het kader van ons mandaat en overeenkomstig de Belgische bijkomende norm (Herzien in 2018) bij de internationale controlestandaarden (ISAs), is het onze verantwoordelijkheid om, in alle van materieel belang zijnde opzichten, het jaarverslag over de geconsolideerde financiële staten, na te gaan, alsook verslag over deze aangelegenheid uit te brengen.

Aspecten betreffende het jaarverslag over de geconsolideerde financiële staten

Na het uitvoeren van specifieke werkzaamheden op het jaarverslag over de geconsolideerde financiële staten, zijn wij van oordeel dat dit jaarverslag overeenstemt met de geconsolideerde financiële staten voor boekjaar afgesloten op 31 december 2017 en is opgesteld overeenkomstig het artikel 119 van het Wetboek van vennootschappen.

In de context van onze controle van de geconsolideerde financiële staten, zijn wij tevens verantwoordelijk voor het overwegen, in het bijzonder op basis van de kennis verkregen tijdens de controle, of het jaarverslag over de geconsolideerde financiële staten een afwijking van materieel belang bevat, hetzij informatie die onjuist vermeld is of anderszins misleidend is. In het licht van de werkzaamheden die wij hebben uitgevoerd, dienen wij u geen afwijking van materieel belang te melden. Wij drukken geen enkele mate van zekerheid uit over het jaarverslag.

Vermeldingen betreffende de onafhankelijkheid

- Ons bedrijfsrevisorenkantoor en ons netwerk hebben geen opdrachten verricht die onverenigbaar zijn met de wettelijke controle van de geconsolideerde financiële staten en ons bedrijfsrevisorenkantoor is in de loop van ons mandaat onafhankelijk gebleven tegenover de groep.
- De honoraria voor de bijkomende opdrachten die verenigbaar zijn met de wettelijke controle van de geconsolideerde financiële staten bedoeld in artikel 134 van het Wetboek van vennootschappen werden correct vermeld en uitgesplitst in de toelichting bij de geconsolideerde financiële staten.

Antwerpen, 18 april 2018

De commissaris

DELOITTE Bedrijfsrevisoren

BV o.v.v.e. CVBA

Vertegenwoordigd door Jurgen Kesselaers

III. STATUTAIRE JAARREKENING VAN FLUXYS NV VOLGENS DE BELGISCHE NORMEN

Aangezien Fluxys NV in hoofdzaak een holding-onderneming is, waarin de deelnemingen worden opgenomen tegen boekwaarde, geven de niet-geconsolideerde jaarrekeningen slechts een beperkt beeld van de financiële situatie van de onderneming. Daarom heeft de raad van bestuur het opportuun geacht om, in uitvoering van artikel 105 van het Wetboek van Vennootschappen, een verkorte versie van de niet-geconsolideerde jaarrekeningen op 31 december 2017 te publiceren.

De Commissaris heeft een verslag zonder voorbehoud uitgebracht over de statutaire jaarrekening van Fluxys NV.

De statutaire jaarrekening van Fluxys NV en het verslag van de Commissaris werden neergelegd bij de Nationale Bank van België.

Ze zijn kosteloos verkrijgbaar op het volgende adres:

Fluxys NV
Departement Communication
Kunstlaan 31 - 1040 Brussel

1. Balans

Activa	In duizenden euro's	
	31-12-2017	31-12-2016
Oprichtingskosten	1.218	0
Vaste activa	1.691.255	1.826.474
Immateriële vaste activa	0	0
Materiële vaste activa	459	571
Financiële vaste activa	1.690.796	1.825.903
Vlottende activa	1.863.884	239.891
Vorderingen op meer dan één jaar	1.242.753	0
Vorraden en bestellingen in uitvoering	0	0
Vorderingen op ten hoogste één jaar	358.753	34.053
Geldbeleggingen	170.382	0
Liquide middelen	77.539	205.834
Overlopende rekeningen	14.457	4
Totaal	3.556.357	2.066.365

Fluxys NV is in de eerste helft van 2017 gefuseerd met Fluxys Finance met boekhoudkundige en fiscale terugwerkende kracht op 1 januari 2017. Voortaan centraliseert Fluxys NV het beheer van de thesaurie en de financieringen van de groep.

Passiva	In duizenden euro's	
	31-12-2017	31-12-2016
Eigen vermogen	1.867.176	1.922.421
Kapitaal	1.701.617	1.701.341
Uitgiftepremies	81.164	81.131
Herwaarderingsmeerwaarden	0	0
Reserves	54.179	50.018
Overgedragen winst	30.106	89.879
Kapitaalsubsidies	110	52
Vorzieningen en uitgestelde belastingen	144	177
Vorzieningen voor risico's en kosten	105	150
Uitgestelde belastingen	39	27
Schulden	1.689.037	143.767
Schulden op meer dan één jaar	770.948	0
Schulden op ten hoogste één jaar	902.854	143.767
Overlopende rekeningen	15.235	0
Totaal	3.556.357	2.066.365

2. Winst- en verliesrekening

Winst- en verliesrekening	In duizenden euro's	
	31-12-2017	31-12-2016
Bedrijfsopbrengsten	12.613	10.581
Bedrijfskosten	17.578	18.484
Bedrijfsresultaat	-4.965	-7.903
Financiële opbrengsten	113.533	134.774
Financiële kosten	22.107	25
Financieel resultaat	91.426	134.749
Winst van het boekjaar vóór belasting	86.461	126.846
Terugname van uitgestelde belastingen	9	7
Belastingen op het resultaat	3.242	32
Winst van het boekjaar	83.228	126.821
Onttrekking aan de belastingvrije reserves	0	0
Te bestemmen winst van het boekjaar	83.228	126.821

Die fusie heeft geleid tot de boeking van een winst (fusiebadwill) ten belope van 4.679 k€ opgenomen in de rubriek 'Bedrijfsopbrengsten'.

Het nettoresultaat van Fluxys bedraagt 83.228 k€, tegenover 126.821 k€ vorig jaar. Het resultaat van het boekjaar bestaat voornamelijk uit dividenden uitgekeerd door Fluxys Belgium en de boeking van de voornoemde badwill. Bovendien omvatte het resultaat in 2016 de dividenden uitgekeerd door Fluxys Finance en Fluxys Europe dat in 2017 geen dividenden heeft uitgekeerd.

3. Resultaatverwerking

Resultaatverwerking	In duizenden euro's	
	31-12-2017	31-12-2016
Te bestemmen winstsaldo	173.107	234.969
Te bestemmen winst van het boekjaar	83.228	126.821
Overgedragen winst van het vorige boekjaar	89.879	108.148
Onttrekking aan het eigen vermogen	0	0
Aan de reserves	0	0
Toevoeging aan het eigen vermogen	4.162	6.341
Aan de wettelijke reserve	4.162	6.341
Aan de overige reserves	0	0
Over te dragen resultaat	30.106	89.879
Over te dragen winst	30.106	89.879
Uit te keren winst	138.839	138.749
Vergoeding van het kapitaal	138.839	138.749

4. Overzicht van het kapitaal per einde boekjaar

Overzicht van het kapitaal per einde boekjaar		In duizenden euro's	
		31-12-2017	
Geplaatst kapitaal			
Per einde van het vorige boekjaar		1.736.063	
Per einde van het boekjaar		1.736.339	
Samenstelling van het kapitaal			
Aandelen op naam		86.816.972	
Gedematerialiseerde aandelen		0	
Aandelen aan toonder		0	
Aandeelhoudersstructuur			
Aandelaar	Type	Aangegeven stemrechten	%
Publigas	Aandelen zonder nominale waarde	67.386.849	77,62 %
Caisse de dépôt et placement du Québec	Aandelen zonder nominale waarde	17.305.412	19,93 %
Federale Participatie- en Investeringsmaatschappij	Aandelen zonder nominale waarde	1.851.852	2,13 %
Personeelsleden en management	Aandelen zonder nominale waarde	272.859	0,32 %

5. Belastingen op het resultaat

Belastingen op het resultaat	In duizenden euro's
	31-12-2017
Detail van de rubriek 670/3	
Belastingen op het resultaat van het boekjaar	3.186
Verschuldigde of betaalde belastingen en voorheffingen	3.604
Geraamde belastingoverschotten	-418
Geraamde belastingsupplementen	0
Belastingen op het resultaat van voorgaande boekjaren	56
Verschuldigde of betaalde belastingsupplementen	56
Belastingsupplementen (geraamd of waarvoor voorzieningen zijn aangelegd)	0
Verschil tussen winst vóór belastingen en geraamde belastbare winst	
Winst vóór belastingen	86.461
Fiscale elementen:	-77.088
Definitief belaste inkomsten	-72.068
Verworpen uitgaven	200
Notionele interest	-550
Badwill fusie (Fluxys SA / Fluxys Finance)	-4.679
Onttrekking aan de uitgestelde belastingen	9
Totaal	9.373

6. Sociale balans

6.1. Staat van de tewerkgestelde personen

A. Werknemers ingeschreven in het personeelsregister

1a. Tijdens het boekjaar			
	Totaal	Mannen	Vrouwen
Gemiddeld aantal werknemers			
Voltijds	37,6	25,8	11,8
Deeltijds	11,0	7,0	4,0
Totaal in voltijds equivalenten (VTE)	41,6	28,0	13,6
Aantal daadwerkelijk gepresteerde uren			
Voltijds	59.092	41.680	17.412
Deeltijds	6.548	3.618	2.930
Totaal	65.640	45.298	20.342
Personeelskosten			
Voltijds	5.620.350 €	4.109.665 €	1.510.685 €
Deeltijds	1.178.076 €	939.526 €	238.550 €
Totaal	6.798.426 €	5.049.191 €	1.749.235 €
Bedrag van de voordelen bovenop het loon	44.290€	32.894€	11.396€
1b. Tijdens het vorige boekjaar			
	Totaal	Mannen	Vrouwen
Gemiddeld aantal werknemers in VTE	37,2	24,0	13,2
Aantal daadwerkelijk gepresteerde uren	59.383	39.112	20.271
Personeelskosten	6.405.012 €	4.345.160 €	2.059.852 €
Bedrag van de voordelen bovenop het loon	22.731 €	15.421 €	7.310 €

2. Op de afsluitingsdatum van het boekjaar

	Voltijds	Deeltijds	Totaal VTE *
a. Aantal werknemers ingeschreven in het personeelsregister	40	11	44,0
b. Volgens de aard van de arbeidsovereenkomst			
Overeenkomst voor een onbepaalde tijd	38	11	42,0
Overeenkomst voor een bepaalde tijd	2	0	2,0
Overeenkomst voor een duidelijk omschreven werk	0	0	0,0
Vervangingsovereenkomst	0	0	0,0
c. Volgens het geslacht en het studieniveau			
Mannen	27	7	29,2
Lager onderwijs	0	0	0,0
Secundair onderwijs	1	0	1,0
Hoger niet-universitair onderwijs	3	0	3,0
Universitair onderwijs	23	7	25,2
Vrouwen	13	4	14,8
Lager onderwijs	0	0	0,0
Secundair onderwijs	0	0	0,0
Hoger niet-universitair onderwijs	3	3	4,5
Universitair onderwijs	10	1	10,3
d. Volgens de beroepscategorie			
Directiepersoneel	30	9	32,7
Bedienden	10	2	11,3
Arbeiders	0	0	0,0
Andere	0	0	0,0

*Voltijdse equivalenten

B. Uitzendkrachten en ter beschikking van de onderneming gestelde personen

Tijdens het boekjaar	Uitzendkrachten	Ter beschikking van de onderneming gestelde personen
Gemiddeld aantal tewerkgestelde personen	0,1	0,0
Aantal daadwerkelijk gepresteerde uren	281	0,0
Kosten voor de onderneming	11.020 €	0,0 €

6.2. Tabel van het personeelsverloop tijdens het boekjaar

	Voltijds	Deeltijds	Totaal VTE *
Ingetreden			
a. Aantal werknemers die tijdens het boekjaar in het personeelsregister werden ingeschreven	10	0	10,0
b. Volgens de aard van de arbeidsovereenkomst			
Overeenkomst voor een onbepaalde tijd	9	0	9,0
Overeenkomst voor een bepaalde tijd	1	0	1,0
Overeenkomst voor een duidelijk omschreven werk	0	0	0,0
Vervangingsovereenkomst	0	0	0,0
Uitgetreden			
a. Aantal werknemers met een in het personeelsregister opgetekende datum waarop hun overeenkomst tijdens het boekjaar een einde nam	5	1	5,8
b. Volgens de aard van de arbeidsovereenkomst			
Overeenkomst voor een onbepaalde tijd	5	1	5,8
Overeenkomst voor een bepaalde tijd	0	0	0,0
Overeenkomst voor een duidelijk omschreven werk	0	0	0,0
Vervangingsovereenkomst	0	0	0,0
c. Volgens de reden van beëindiging van de overeenkomst			
Pensioen	0	0	0,0
Brugpensioen	0	0	0,0
Afdanking	0	0	0,0
Andere reden	5	1	5,8
Waarvan: het aantal werknemers dat als zelfstandige ten minste op halftijdse basis diensten blijft verlenen aan de onderneming	0	0	0,0

*Voltijdse equivalenten

6.3. Inlichtingen over de opleidingen voor de werknemers tijdens het boekjaar

	Mannen	Vrouwen
Totaal van de formele voortgezette beroepsopleidingsinitiatieven voor de werknemers ten laste van de werkgever		
Aantal betrokken werknemers	27	14
Aantal gevolgde opleidingsuren	688	327
Nettokosten voor de onderneming	116.860 €	52.307 €
Waarvan brutokosten rechtstreeks verbonden met de opleiding	116.860 €	52.307 €
Waarvan betaalde bijdragen en stortingen aan collectieve fondsen	0 €	0 €
Waarvan ontvangen tegemoetkomingen (in mindering)	0 €	0 €
Totaal van de minder formele en informele voortgezette beroepsopleidingsinitiatieven voor de werknemers ten laste van de werkgever		
Aantal betrokken werknemers	25	13
Aantal gevolgde opleidingsuren	918	273
Nettokosten voor de onderneming	95.112 €	21.235 €
Totaal van de initiële beroepsopleidingsinitiatieven ten laste van de werkgever		
Aantal betrokken werknemers	0	0
Aantal gevolgde opleidingsuren	0	0
Nettokosten voor de onderneming	0 €	0 €

VERKLARENDE WOORDENLIJST

Relevantie van de gepubliceerde financiële ratio's (zie punt 3.1 van het jaarverslag)

De Fluxys groep beoordeelt voortdurend zijn financiële sterkte, in het bijzonder aan de hand van de volgende financiële ratio's:

- Solvabiliteit: de verhouding tussen de netto financiële schuld en de som van het eigen vermogen en de netto financiële schuld, laat toe de sterkte van de financiële structuur van de Fluxys groep te benadrukken.
- Interestdekking: de verhouding tussen FFO, vóór interestlasten, en de interestlasten geeft het vermogen weer van de groep om haar interestlasten te dekken via haar operationele activiteiten.
- Netto financiële schuld / Uitgebreide RAB: het doel van deze ratio is weer te geven welk deel van de uitgebreide RAB gefinancierd wordt door externe schuld.
- FFO / Netto financiële schuld: het doel van deze ratio is het vermogen van de groep weer te geven om de schulden terug te betalen op basis van de kasstromen gegenereerd door de bedrijfsactiviteiten.
- RCF / Netto financiële schuld: het doel van deze ratio is om het vermogen van de groep weer te geven om de schulden terug te betalen op basis van de kasstromen gegenereerd door de bedrijfsactiviteiten na betaling van de dividenden.

Definitie van de indicatoren

Sommige indicatoren zijn dit jaar gewijzigd of bijgevoegd om de financiële ratio's in lijn te brengen met de verwachtingen van externe investeerders. Ook de berekeningswijze is in lijn gebracht met deze verwachtingen (EBIT en EBITDA).

Andere investeringen in materiële vaste activa niet in de RAB

Het gemiddelde van de gecumuleerde investeringen in de uitbreidingen van de LNG-terminal van Zeebrugge en in de niet aan de regulering onderworpen activiteiten.

Netto financieringskosten

Interestlasten na aftrek van financiële opbrengsten uit leasingovereenkomsten, rente op geldbeleggingen en kasequivalenten en andere ontvangen interesten, uitgezonderd interesten op regulatoire activa.

Interestlasten

Rentelasten op schulden na aftrek van de interesten op regulatoire verplichtingen.

EBIT

Earnings Before Interests and Taxes of winst/verlies uit voortgezette bedrijfsactiviteiten, waaraan het resultaat van ondernemingen opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode en de dividenden ontvangen van niet-geconsolideerde ondernemingen zijn toegevoegd.

EBITDA

Earnings Before Interests, taxes, depreciation and amortization of winst/verlies uit voortgezette bedrijfsactiviteiten, vóór afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen, waaraan het resultaat van ondernemingen opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode en de dividenden ontvangen van niet-geconsolideerde ondernemingen zijn toegevoegd.

Netto financiële schuld

Rentedragende verplichtingen na aftrek van de regulatoire verplichtingen, de langlopende leningen verbonden aan schulden, de thesaurie ten gevolge van transacties voor de vervroegde herfinanciering, 75% van de geldmiddelen, de kasequivalenten en de geldbeleggingen op lange en korte termijn.

FFO

Funds from Operations of winst/verlies uit voortgezette bedrijfsactiviteiten, buiten bewegingen van de regulatoire activa en verplichtingen, vóór afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen, waaraan de dividenden ontvangen van ondernemingen opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode en van niet-geconsolideerde ondernemingen zijn toegevoegd, na aftrek van netto financieringskosten en verschuldigde belastingen.

RAB

Average Regulated Asset Base of gemiddelde van het jaar van de waarde van de gereguleerde activa.

Uitgebreide RAB

Totaal van de RAB en andere investeringen in materiële vaste activa niet in de RAB.

RCF

Retained Cash-Flow of FFO na aftrek van betaalde dividenden.

WACC

Weighted Average Cost of Capital of gewogen gemiddelde kost van kapitaal.

Geconsolideerde winst- en verliesrekening Fluxys NV in duizenden euro's	31.12.2017	31.12.2016	Toelichting
Winst (verlies) uit voortgezette bedrijfsactiviteiten	240.295	256.274	4
Netto toevoegingen aan de afschrijvingen	419.367	424.435	4.3.5
Netto toevoegingen aan de voorzieningen	-6.400	-5.882	4.3.5
Waardeverminderingen	-831	-2.009	4.3.5
Resultaat van ondernemingen opgenomen volgens vermogensmutatiemethode	15.294	-4.711	4.6
Dividenden van niet-geconsolideerde ondernemingen	9	9	4.4
EBITDA in duizenden euro's	667.734	668.116	

Geconsolideerde winst- en verliesrekening Fluxys NV in duizenden euro's	31.12.2017	31.12.2016	Toelichting
Winst (verlies) uit voortgezette bedrijfsactiviteiten	240.295	256.274	4
Resultaat van ondernemingen opgenomen volgens vermogensmutatiemethode	15.294	-4.711	4.6
Dividenden van niet-geconsolideerde ondernemingen	9	9	4.4
EBIT in duizenden euro's	255.598	251.572	

Geconsolideerde winst- en verliesrekening Fluxys NV in duizenden euro's	31.12.2017	31.12.2016	Toelichting
Financiële opbrengsten uit leasingovereenkomsten	0	0	4.4
Rente op geldbeleggingen en kasequivalenten aan de reële waarde via de winst- en verliesrekening	7.801	7.520	4.4
Andere interesten	6.652	4.277	4.4.1
Rentekosten op schulden	-81.069	-98.723	4.5.1
Interesten op regulatoire activa en passiva	862	1.549	
Netto financieringskosten in duizenden euro's	-65.754	-85.377	

Geconsolideerde winst- en verliesrekening Fluxys NV in duizenden euro's	31.12.2017	31.12.2016	Toelichting
Rentelasten op schulden	-81.069	-98.723	4.5.1
Interesten op regulatoire passiva	1.907	2.868	
Interestlasten in duizenden euro's	-79.162	-95.855	

Geconsolideerde winst- en verliesrekening Fluxys NV in duizenden euro's	31.12.2017	31.12.2016	Toelichting
Winst (verlies) uit voortgezette bedrijfsactiviteiten	240.295	256.274	4
Bedrijfsopbrengsten – Bewegingen van de regulatoire activa en passiva	58.302	42.938	
Netto toevoegingen aan de afschrijvingen	419.367	424.435	4.3.5
Netto toevoegingen aan de voorzieningen	-6.400	-5.882	4.3.5
Waardeverminderingen	-831	-2.009	4.3.5
Instromen met betrekking tot ondernemingen opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode	148	9.444	
Dividenden van niet-geconsolideerde ondernemingen	9	9	4.4
Netto financieringskosten	-65.754	-85.377	
Verschuldigde belastingen	-113.262	-117.613	4.7.1
FFO in duizenden euro's	531.874	522.219	

Geconsolideerde winst- en verliesrekening Fluxys NV in duizenden euro's	31.12.2017	31.12.2016	Toelichting
FFO	531.874	522.219	
Betaalde dividenden	-199.385	-207.979	
RCF	332.489	314.240	

Geconsolideerde balans Fluxys NV in duizenden euro's	31.12.2017	31.12.2016	Toelichting
Langlopende rentedragende verplichtingen	2.723.882	2.603.921	5.12
Kortlopende rentedragende verplichtingen	637.257	573.267	5.12
Overige financieringen (kortlopende)	-20.361	-4.423	5.12
Overige financieringen (langlopende)	-157.538	-102.953	5.12
Overige schulden (kortlopende)	-57.918	-34.138	5.12
Overige schulden (langlopende)	-352.055	-399.675	5.12
Langlopende leningen	-110.673	-119.953	5.6.1
Geldbeleggingen (75%)	-122.022	-79.011	5.9
Geldmiddelen en kasequivalenten (75%)	-199.251	-210.063	5.9
Overige financiële activa (75%)	-60.819	-42.701	5.5.2
Netto financiële schuld in duizenden euro's	2.280.502	2.184.271	

Geconsolideerde balans Fluxys NV in miljoenen euro's	31.12.2017	31.12.2016	Toelichting
Vervoer	2.802,4	2.829,2	
Vervoer - Fluxys Belgium	2.257,9	2.302,4	
Vervoer - Fluxys TENP	11,9	15,0	
Vervoer - TENP	255,5	272,8	
Vervoer - Fluxys Deutschland	277,1	239,0	
Opslag	253,3	259,0	
LNG-terminalling	328,0	348,0	
Andere investeringen in materiële vaste activa niet in de RAB	1.647,7	1.789,8	
Uitgebreide RAB (in miljoenen euro's)	5.031,4	5.226,0	

In België wordt de Regulated Asset Base (RAB) bepaald op basis van de gemiddelde boekhoudkundige waarde van de vaste activa van de periode aan dewelke hoofdzakelijk de gecumuleerde afschrijving op de herwaarderingsmeerwaarde worden toegevoegd. De berekening is in overeenstemming met de tarifaire methodologie gepubliceerd door de CREG.

Vragen over financiële of boekhoudkundige gegevens

José Ghekière

Tel. +32 2 282 73 39

jose.ghekiere@fluxys.com

Perscontacten

Rudy Van Beurden

Tel. +32 2 282 72 30

rudy.vanbeurden@fluxys.com

Fotografie

Coverfoto met dank aan TAP AG

Transitgas

Deze publicatie is ook verkrijgbaar in het Frans en het Engels. Wilt u een exemplaar ontvangen, neem dan contact op met het departement Communicatie:

Tel. +32 2 282 77 32

communication@fluxys.com

Fluxys NV

Zetel van de vennootschap – Kunstlaan 31 – B-1040 Brussel

Tel 32 2 282 72 11 – www.fluxys.com

BTW BE 0827.783.746 RPR Brussel – D/2018/12.604/8

